

GÖZÜMÜ HARAMDAN NASIL KORURUM

M. YUSUF GÜVEN

GÖZÜMÜ
HARAMDAN NASIL KORURUM?

M. Yusuf GÜVEN

GÖZÜMÜ HARAMDAN NASIL KORURUM?

M. Yusuf GÜVEN

GÖZÜMÜ HARAMDAN NASIL KORURUM?

Editör
İsmail KAYAR

Kapak
Engin ÇİFTÇİ

Sayfa Düzeni
Ahmet KAHRAMANOĞLU

ISBN
978-975-278-362-1

Yayın Numarası
508

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası
Sarnıç Yolu Üzeri No: 7 Gaziemir/İZMİR
Tel: (0232) 252 20 96
Nisan 2010

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31 Tek-Er İş Merkezi
Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 60 Faks: (0212) 445 84 64

Işık Yayınları
Kısıklı Mahallesi Meltem Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 318 42 88 Faks: (0216) 318 52 20
www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Üçüncü Bölüm

GÖZÜMÜ HARAMDAN NASIL KORURUM?

Dördüncü Bölüm

DİNİMİZDE HARAMA BAKMANIN HÜKÜMLERİ NELERDİR?

ÖNSÖZ

Harama nazar ve iffet konusu her müminin özellikle de gençlerin imtihan oldukları ciddi bir husustur. Bu konuda Türkçe olarak yazılmış herhangi bir kitap olmayışı da bizi ciddî anlamda tereddütte bırakmıştı. Fakat Rabbimizin "Sen sadece tebliğ et!" (Şûrâ, 42/48) emrine arkadaşlarımızın ısrarı da eklenince bu konuda bir el kitabı hazırlamak kaçamayacağımız bir ödev oldu.

Yerde ve göklerde bulunan bütün zerreler, gerçek göz sahipleri için Hakk'ı ilân eden, Rabb'in varlığını ve birliğini haykıran, O'na itaat eden, O'na şükreden, zikreden ve secde eden birer delildir. Ve bu varlıkların tamamı insana hizmet etmek üzere yaratılmıştır. Göz nimeti, bu varlık âlemine bakması ve ibret alması için verildiği gibi, kulak nimeti de, yeryüzündeki hikmetleri ve Cenab-ı Hakk'ı gösteren âyetleri işitip istifade etmesi için insana verilmiştir. Kalp nimeti ise ilim ve fikir sahibi olması için insana emanet edilmiştir. O hâlde bu nimetleri, onları verenin veriş gayesi doğrultusunda kullanmak bir vecibedir. Zira Rabbimiz bunu şöyle bildirir: "Bilmediğin şeyin peşine düşme! Çünkü kulak, göz, kalb gibi azaların hepsi de sorguya çekilecektir." (İsrâ Sûresi, 36. âyet)

Kulağın şükrü, Kur'ân âyetlerini dinleyerek ders almak, onu gıybet ve dedikodudan sakındırmak, Allah'ın haram kıldığı iftira, fuhşiyat ve münkerlerden uzak tutmaktır. Gözün şükrü ise yaratılış âyetlerini seyrederek ibret almak, onu Allah'ın bakmayı haram kıldığı şeylerden sakındırmaktır. Güneş, ay, yıldızlar, kara, deniz, ağaç, meyve, dağ, taş, dere, ova, gece, gündüz, karanlık, aydınlık, sema, arz ve bu ikisinin arasındakileri temaşa edip Rabbin büyüklüğünü kavramak, onların kendi dilleri ile Rabblerini tesbih ettiğini ve O'nun varlığını ve birliğini haykırdığını görmek, onların insanların emrine verildiğini hissetmek, mevcudatın nasıl yaratıldığını düşünmek... Gözün insana verilme sebebleridir. Bunu Rabbimiz şöyle anlatıyor:

"O kâfirler bakıp düşünmezler mi: (Meselâ) deve nasıl yaratılmış? Gök nasıl kurulup uçsuz bucaksız yükseltilmiş? Dağlar nasıl da yeri tutup, dengeleyen direkler hâlinde dikilmiş. Yeryüzü nasıl yayılıp hayata elverişli kılınmış?" (Ğâşiye Sûresi, 17-20. âyetler)

"Düşünün de ibret alın ey akıl sahipleri!" (Haşr Sûresi, 2. âyet)

"Şimdi düşünsenize o akıttığınız meniyi! Onu yaratıp insan hâline getiren siz misiniz, yoksa Biz miyiz?" (Vâkıa Sûresi, 58-59. âyetler)

"Ektiğiniz tohuma baksanıza! Siz mi onu yetiştiriyorsunuz Biz mi?" (Vâkıa Sûresi, 63-64. âyetler)

"Peki, içtiğiniz suya ne dersiniz? Onu buluttan siz mi indirdiniz, yoksa Biz mi?" (Vâkıa Sûresi, 68-69. âyetler)

"Peki, yakmakta olduğunuz ateşe ne dersiniz? Onun ağacını siz mi yarattınız, yoksa yaratan Biz miyiz?"(Vâkıa Sûresi, 71-72. âyetler)

Göz üzerinde iyice düşünmek gerekmektedir. Yedi tabakadan yaratılan gözün bir tabakasına gelecek bir zarar bu nimetin zevali demektir. Bütün âlem zenginlikleriyle insana verilse acaba bir tek gözüyle değiştirecek insan çıkar mı? Darwin'i bile hayrete sürükleyip "Gözü düşündükçe canım sıkılıyor!' dedirten, ve ruhun

dışarıya açılan bir penceresi olan göz, herkeste hayranlık uyandıracak bir yaratılış harikası değilse ya nedir?

Gözümüz ile ilgili mübtela olduğumuz bir rahatsızlıkta doktorun bize "Bundan sonra hiç güneşe bakma!" veya "Filanca yemeği yeme." demesi ve arkasından "yoksa gözlerinden olursun" diye tavsiyesini bitirmesi neticesi ne yaparız? Göz nimetini kaybetmenin verdiği korku ile doktorun tavsiyelerine harfiyyen uymaya çalışırız. Değil mi? Şimdi düşünelim. Ruhumuzu, dinimizi, Allah ile olan irtibatımızı etkileyecek ve insanı Rabbinden uzaklaştıracak manzaralara bakmaktan bizleri men eden bir doktor değil de Rabbimiz ise o zaman ne yapmalıyız? Düşünelim ve bir bakmada batmamanın yollarını arayıp bulmaya çalışalım.

Elinizdeki çalışma bu yolda size, bize ve hususen genç kardeşlerimize yardımcı olursa kendimizi bahtiyar hissedeceğiz.

Gayret bizden muvaffakiyet Cenab-ı Erhamü'r-Râhimîn'dendir.

M. Yusuf Güven

10 Eylül 2009

Birinci Bölüm

GÖZÜMÜ HARAMDAN NEDEN ALAMIYORUM?

GÖZÜMÜ HARAMDAN NEDEN ALAMIYORUM?

Ne Olacak ki Belâsı

“*Allah, art niyetli bakışların ve kalblerin gizlediğini bilir.*” (Mümin, 40/19)

Çok şeyler olur.

Çok şeyler zaten oldu.

Pek çok şeyler var ki, çoktan bitti, yok oldu.

Tıpkı elinde kibrit tutan veledin, koca köşk yanmadan önce; ‘**ne olacak ki**’ demesi gibi, küçük görülen davranışların neticesinde nice hayatlar var ki, çoktan yandı, bitti, kül oldu.

Her insan âdeta kristalden bir saray. Kıymetli, lâkin nazik saraylar... Hoyratlığa, vurdumduymazlığa, ‘*adam sen de*’ciliğe tahammülü olmayan nadide yapılar... ‘Ne olacak ki’ler ise onun en büyük düşmanı. Koca bir yıllık mahsülün bulunduğu harmanı, bir kibrit çöpüyle ateşe vermek gibi; ‘ne olacak ki’ demekle ufak görülen bir günah neticesinde bütün bir hayatın mahsülünden olmak ihtimali var.

Bir düşünelim beden sıhhatimiz söz konusu olduğunda hiç; “Ne olacak ki; küçücük bir mikrop veya virüs. Bana ne yapabilir?” diyebiliyor muyuz. Zira hepimiz çok iyi biliyoruz, öyle mikroplar

ve virüsler var ki kanımıza bir karıştı mı, vücudumuza bir yerleşti mi, kurtuluşumuz neredeyse mümkün değil.

İsmi ölümle birlikte anılan pek çok mikrop ve virüs mevcut. Bu tür öldürücü mikrop ve virüslere karşı en etkili savaş yöntemi, şüphesiz onları vücut sınırımızdan içeri hiç sokmamak. Hatta sıhhatimizi korumak adına, bu tür virüslerin olabileceği yerlerden mümkün olduğunca uzak durmak en mühim bir esas olsa gerek.

Peki, manevî vücudumuz, kalbimiz, ruhumuz hatta nefsimiz için zararlı, felç edici hatta öldürücü olan virüsleri tanıyor muyuz? Kalbimizi karartan, ruhumuzu solduran virüslere karşı ne kadar duyarlıyız? Ehemmiyet verilmez, tedavi edilmez, hastalığa sebep olan koşullar aynen devam ettirilirse, en ufak bir nezlenin gribe, gribin zatüreye, zatürenin ölüme yol açması gibi; küçük gördüğümüz, tevbe edip temizlenme yoluna girmediğimiz günahların da bizi manen yere sermesi hatta öldürmesi mümkün.

Hakikî tevbe edilirse, büyük günahların büyük kalamayacağı, tevbe edilmez ise de küçük günahların küçük sayılamayacağı söylenir. Zira her hastalıkta ölüme açılan bir yol olabileceği gibi, her günahta da küfre giden bir yol vardır. Toplum içinde işleyemeyeceği bir günahı yalnızken işleyen bir insan, başkalarının o günahı görmesinden hâsıl olan sıkıntıdan dolayı (o günahtan hemen tevbe etmezse) muhtemeldir ki, onu gören meleklerin aslında olmadığına inanmak isteyecektir. Belki imanın şartlarından olan böyle bir rüknün inkârına kadar varacaktır. Sinekten korkup, yılanın ağzına düşmek gibi, küçük bir günahta ısrarın neticesinde (Allah korusun) imansızlığa kadar yol açılabilecektir.

Hatta günah işleyen kişi belki hesap günü dahi olmasın isteyecektir. Belki daha da ileri gidecek o utanılacak hâllerinde her an onu gören bir Rabbin bulunmamasını dileyecektir. Yahut günahta da ısrar ettikçe, yaptığının günah olmasının ona ağır

gelmesinden dolayı, haramı haram saymamaya başlar. Haram eden emrin inkârına varacak, pek tehlikeli bir yola girecektir. Görüldüğü gibi bir tek günahta, eğer tevbe ile çabuk temizlenilmezse insanı küfre götürebilecek pek çok yol mevcuttur.

Aslında ona o günahı işleten şeytanın asıl amacı da budur. Tevbe kapısını kapalı göstermekle, önce ibadetsizliğe sonra inkâra kadar giden yolu açmak. Yoksa tevbe edilip, pişman olunmakla Rabbe yüz dönülen bir günah, şeytan için ilk golü attıktan sonra üç gol yenilen bir maça benzer. Ve şeytan için elde edilmiş bir netice yoktur.

Bu noktada akıldan çıkarılmaması gereken, Rahmet'in kıyısız bir okyanus olduğudur. Her günah (lakayıtlığa varmamak şartıyla) bin kere de işlenilse o okyanusta temizlenebilecektir. Hâşâ, Rahmet bir kap su değildir ki bizi bir kere temizlemekle kirlenmiş olsun. Ancak şeytan günah işleyen adama 40 kapılı bir sarayın açık olan 39 Rahmet kapısını değil, kitli görünen tek bir kapısını göstermekle buraya giriş yoktur der. Ve böylelikle kendisine ebedi helaket yolunda bir yoldaş daha edinmeye çalışır. Ne yazık ki insan çok kez aldanır.

Peki, çözüm nedir?

✓ Öncelikle hiçbir günahı küçük görmemek, yani asla '*ne olacak ki*' dememek.

✓ Mayınlı tarlada yürüdüğünü bilerek hareket etmek.

✓ Dikkat etmek '*bir bakma, bir dokunma, bir öpme, bir tatmada batmamak*'.

✓ Kalben arzu edilmeyen o günah işlenilse de hemen tevbe etmek, devam etmemek, devam edilse de ümitsizliğe kapılmamak.

✓ Tedavi adına ondan başka kapı bulunmayan ve her daim kulunun dönüşünü gözleyen Rahman'ın kapısına çok çabuk iltica etmek, sığınmak, şefkatine Resûlünü şefaatçi yapmak.

✓ Ve aynı hataya düşmemek için uyanık kalmak, günahla araya mesafeler yığmak ve onunla bizi buluşturan yolları kesmek.

✓ Değil o günaha girmek, o günaha giden yollara dahi mümkünse bir daha adım atmamak.

Peki bunları nasıl yapabiliriz, üçüncü bölümde hep beraber görelim inşaallah…

Bakma Tiryakiliği

> *Cerîr b. Abdillah* (radıyallahu anh) *şöyle buyuruyor:*
>
> *Resûlullah'e* (sallallahu aleyhi ve sellem) *ansızın görmenin hükmünü sordum.*
>
> *– Hemen gözünü başka tarafa çevir, buyurdu.*[1]

Önce bilmek gerekir ki harama bakmak bir tiryakiliktir. Sigara içen birisiyle konuşsanız size bu mereti kendi arzusuyla, bilerek ve isteyerek içtiğini söyleyecektir. Ancak kazın ayağının pek de öyle olmadığı Ramazan'da iftar sofrasında eller sudan da önce sigaraya gidince anlaşılır. Zira sigara kullananın o merete karşı iradesi çoktan elinden gitmiştir.

Hele kullanılan alkol veya uyuşturucu gibi çok daha etkili maddeler ise kullanıcının iradesi tamamen felç olmuş demektir. Zira alkolik bir şahıs için, kabul etse de etmese de, bulunduğu yerde alkol varken onu kullanmama gibi bir ihtimal söz konusu değildir. İlk denemelerin tatlı görünen sarhoşlukları çoktan geride kalmış ve kullanıcı çoktan "bağımlı" vasfını kazanmıştır.

Bütün bunları neden anlatıyoruz. Çünkü bütün haramlar benzer özellikler taşır. Dedikoduyu ve gıybeti çok yapan bir insan belki farkında değildir ancak, birilerinin hayatı hakkında ileri geri konuşmasa çatlayacak hâle gelecektir. Zira o, bir ölü eti yeme

---

1 Ebû Dâvûd, *Nikâh* 43; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 4/361; Darimi, *Sünen*, 2/361

bağımlısıdır. Tıpkı kumar, at yarışı oynayan kişinin ayağının kendi kendine kumarhaneye gittiği gibi… Bütün bunlar günahlara dair ilk çalımlı hamlelerde kendini göstermeyen acı gerçeklerdir. Ancak belli bir noktadan sonra dönüş çok zordur.

Harama bakmak da, hiç şüphe olmasın aynen böyle bir illettir. İlk masum görünen bakmalardaki yüz kızarıklıkları bir perdenin yırtılması gibi tesirini kaybettiğinde, insanın vicdanî uyarıcılarının sesleri artık duyulmamaya başlar. Netice olarak gözü haram helâl tanımadan bakma müptelâsı olmuş bir kişiye, bir gün boyunca ayakucuna bakarak yürümesi karşılığında çok büyük hediyeler de vaat etseniz bunu başarma ihtimali yok gibidir. Çünkü tehlikeli eşik çoktan aşılmıştır.

Bunu tıpkı bir el veya ayak bileğinin çıkmasına benzetebiliriz. Bir kere çıktığında yerine çabuk oturan el, ikinci kez aynı yerden çıktığında tutması daha zor bir hâl almıştır. Üçüncü, dördüncü, beşinci çıkmalar ise bileği adeta yalama hâline sokacaktır ki, ne kadar oturtsanız da en ufak bir zorlamada bilek yerinden kayıp çıkacaktır.

Göz için de aynı şeyler söylenebilir. Alışan gözü alıkoymak çok zordur. Bakan farkında değildir lâkin o artık bir bakma bağımlısıdır. Yanından geçtiği her karşı cinse doğrudan veya kaçamak bir şekilde mutlaka nazar etmek arzusundadır. Güya gözünü kaçırsa da göz ucu mutlaka bir yerlere takılacaktır. Zira kalp gözü tam kör olmasa da çoktan şaşı olmuştur.

Elbette bu bağımlılıkta da çok dereceler vardır. Günde iki üç sigara içenle, iki üç paket içen bir olmayacağı gibi bakma müptelâları arasında da farklar vardır. Ama bu müptelâların hepsi her gün dünyasını daha bir karartıcı olan, acı veren bir tesirin altındadırlar.

Belki en üzüntü verici olan da pasif içicilerin durumudur. Yani bakmak istemediği halde bakmak zorunda kalanların durumu. Toplumsal konumları gereği harama bakmak durumunda kalanların hâli, dumandan etkilenenlerin hâline benzetilebilir.

Ameller niyetlere göre olsa da tesir altında kalmamaları düşünülemez. Ne diyelim ahirzaman…

Ancak bugün için en kötüsü, sigaraya göre içkiye, uyuşturucuya benzetebileceğimiz, erotik ve pornografik yayınlara olan müptelâlıklar olarak görünmektedir. Bunlar manevî hayat itibariyle çok daha öldürücü hem de kurtulması çok daha zor müptelalıklardır. Bu yayınlarla gençlik ve çocukluk yaşlarında karşılaşanlar şüphesiz en derin ve yıkıcı tesir altında kalanlardır.

Çocuk yaşta hatta annesinin karnında içkiyle tanışan bir masumun içki bağımlısı olma ihtimali ve korumasız bünyesiyle bu bela karşısındaki durumu neyse, çocukluk ve gençlik yaşlarında erotik ve pornografik görüntülere maruz kalan bir beynin ve kalbin de durumu aynıdır. Bu şahsın yetişkin olduğunda bağımlı olmaması düşünülemeyeceği gibi, bağımlı olduğunun farkına varması da neredeyse mümkün değildir. İnternet kafelere gitmeden duramayan bu neslin genç ergenleri buna en net örneklerdir.

Bakmadan duramayan bu insanların rehabilitasyonu için en az alkol bağımlılığı gibi çok ciddî tedavi yöntemlerinin geliştirilmesi şart görünmektedir. Zira bu derecedeki bağımlılık bileğin çıkmasından çok, kırılmasına benzetilebilecektir. Aynı yerden sayısız kez kırılan bir kemiğin tuzla buz olması gibi genç yaştaki birçok saf dimağ bugün erotizmin ve pornografinin çekiçleri altında âdeta ezilmektedir.

Bilindiği üzere bağımlıkların tedavisinde öncelikli olan bağımlının bağımlı olduğunu kabul etmesi ve tedaviye ihtiyacı olduğunu fark ederek tedaviye gönüllü olmasıdır. Ama bu hastalık bağımlılık düzeyinde olduğundan, oto kontrol mekanizmalarıyla halledilebilecek seviye çoktan aşılmıştır. Bağımlı kişi günaha karşı koyma hususunda ne kadar istekli olursa olsun kendi başına bu işin altından kalkması mümkün değildir. Bu yüzden oto kontrol haricinde çevre kontrol mekanizmalarına da mutlak ihtiyaç bulunmaktadır.

Öncelikle çevre değişikliği şart görülmektedir. Alkol almaması gereken birisi için öncelikli şart, alkolsüz ortamda bulunması olduğu gibi, bu tür müptelalıkların tesirindeki fertler için de, istek gerekli olmakla birlikte, (ileriki bölümlerde bu konuları daha etraflı ele almaya çalışacağımız üzere),

✓ Ortamın haram görüntülerden arındırılması,

✓ Boş kalınmaması,

✓ Dünyevî, uhrevî faydalı şeylerle uğraşılması,

✓ Devamlı salih insanlarla beraber olunması,

✓ Farzlarda daha hassas olunması,

✓ Mutlaka maneviyat hekimlerine danışılması,

✓ İllet bağımlılık seviyesinde ise çokça istiğfar ve sınırsız salavat ile affedilmek ve temizlenmek için Rabb-i Rahim'e yalvarıp yakarmak mecburi şartlar olarak görülmelidir.

Şüphesiz Cenab-ı Allah, tevbe edip, temizlenenleri sever ve onların yardımcılarıdır.

Fare Gibi Davranma!

Bir öğrenci hocasına, harama bakmaktan kendini alıkoyamamaktan nefsini şikâyet eder. Hocasına:

– Hocam harama bakmamak için çare nedir, ne yapmam lâzım? Hoca:

– Oğlum demiş. Fareyi düşün. Öğrenci anlamayınca hoca açıklamış;

– Fare'nin zekâsı zayıftır, hemen unutur. Yem görür tam yiyeceği sırada faka tutulacak gibi olur kaçar ama yine unutur tehlikeyi ve bir daha dener. Neticede fak (kapan) onu yakalar ve ölür. Hoca devam eder sözlerine,

– Sen akıllısın, tehlikeyi gördüğünde fare gibi davranma! Hemen uzaklaş demiş, Öğrenci;

– Tamam demiş. Ertesi gün çarşıya çıkar ve yine harama tam bakacağı sırada hocasının sözlerini hatırlar fare olmadığını düşünerek yüzünü çevirir ve şöyle der:

– Ben fare değilim… ben fare değilim… ve hep harama bakacağı sırada öyle demeye devam etmiş.[2]

Merak ve Utanma(ma) Belası

"*Bilmediğin şeyin ardına düşme; çünkü kulak, göz ve kalb hepsi sorumludur. Kıyamette sorguya çekilecektir.*" (İsrâ, 17/36)

İnsanın başına ne gelirse meraktan gelir, derler. Fazlasıyla doğru bir tespit. Zira, merak ilmin anası olduğu gibi yanlış yerlerde değerlendirildiğinde günahın da babası gibi görünüyor. Özellikle de çocuklar ve gençler için.

Çocukluk dönemi merak duygusunun en yoğun yaşandığı dönemdir. Bu sayede çocuk hayata dair bilgisini geliştirir ve hayata hazır bir fert hâline gelir. Ancak yiyecek ve içeceklerin iyisinin seçilip zararlılarından uzak durulması gerektiği gibi, bilinecek, öğrenilecek meselelerde de seçicilik şarttır. Zararlı yiyecek ve içeceklerle zehirlenme dünya hayatı adına ne derece tehlikeli ise dünya ve ahiret hayatı adına zararlı görüntü ve sözler de en az onlar kadar tehlikelidir.

Anne babaların çocuklarının beslenmesi hususunda ne derece hassas olduğunu mutlulukla müşahade ediyoruz. Ancak ne yazık ki aynı anne babaların büyük kısmı çocuklarının akıl ve kalp midelerine gidenler hususunda benzer bir dikkati sarf ediyor görünmüyorlar. Ağızdan alınanlar nasıl doğrudan mideye gitmekle vücudun beslenmesinde belirleyici olmakta iseler, aynen öyle de gözler ve kulaklar vasıtasıyla alınan görüntü ve sesler de

2 Muhtar Şahanov, *Uygarlığın Yanılgısı.*

doğrudan akıl ve kalp midelerine giderek kişinin zihinsel ve ruhî yapısını şekillendirmektedirler.

Çocuklar için her meseleye el atma ve her konuda bilgi sahibi olma isteği normal ve gerekli bir taleptir. Marifet (bilgi) ile aklını, muhabbet (sevgi) ile kalbini doldurmaya proglanmış insan için merak duygusu, maddî, manevî gelişimi adına vazgeçilmez bir katalizör (hızlandırıcı) görevi görmektedir. Bu noktada en önemli vazife ise yönlendirici olan anne babalara düşmektedir.

Çocuğun merakı ve ilgisinin doğru yöne kanalize edilmesi topluma âlimler kazandırabileceği gibi, aksine yanlış yönlendirilmesi caniler çıkmasına da sebep olabilecektir. Zira insandaki kabiliyetler iki tarafı keskin bıçaklar gibidir. Akıl gücüyle insanları kandırmak mümkün olduğu gibi, insanları hayra çağırmak da mümkündür. Tıpkı ateşle hem ev yakmak ve hem de yemek pişirmek mümkün olduğu gibi. Çocuklardaki kabiliyetler de böyledir. Çok tahripkâr görünen yönler iyi kanalize edildiğinde büyük hayırları netice verebilecektir.

Merak sahibi bir çocuk, televizyon ve internet denilen bakıcıların eline bırakıldığında tabi olarak bütün kanalları, bütün siteleri görmek isteyecektir. Çocuk için bundan daha normal bir eğilim söz konusu değildir. Yoksunluk duygusuna uğratmayacak şekilde anne baba tarafından belirlenmiş saatler içerisinde, belirlenmiş kanallar ve sitelerle sınırlı tutularak çocukların bu bilgilenme ve eğlenme heveslerinin giderilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde tamamen önü kesilen arzular, fırsatını bulduğunda, suyun önündeki barajı da alıp götürmesi gibi, çok daha yıkıcı neticeleri verebilecektir.

Maalesef günümüzde en büyük sorun, anne babaların çocukları için gerekli kontrol mekanizmalarını küçük yaşta oluşturamaması ve çocuklarda kendi değerlerine güveni şekillendirecek olan alternatif bigilendirme ve eğlendirme araçlarını yeterince sunamaması olarak görülmektedir. Meraklı bir çocuğa "Merak

etme!" demek, hareketli bir çocuğa "Dur!" demek, yer çekimine maruz bir taşa "Düşme!", akarsuya "Akma!" demek gibi anlamsız bir önermedir.

Akan bir su hususunda yapılması gereken, 'buraya doğru ak' manasında, suya akacağı düzgün arklar açmak ve bahçeleri sulamasını sağlamaktır. Çocuğun akıl ve kalp bahçelerini sulayacak kanalları açmak ve bilgi ve sevgi meyveleri vermesini sağlamak anne ve babaların başlıca görevleridir. Aksi hâlde su, serseri bir şekilde yine akacak; ancak akıl ve kalpteki kimi bahçelerin kuru kalması, kimi bahçeleri ise seller basması neticesinde, muhtemel olan çok bereketli mahsulât asla elde edilemeyecektir.

Gençlik döneminde ise şahıs için belirleyici olan anne ve babadan da öte çevredir. Anne ve babanın bu dönemdeki birinci vazifesi genç için doğru çevre faktörleri hazırlamaya çalışmaktır. Fanusta beslenen çicekler, akvaryumda büyüyen balıklar gibi, tabi olmayan ortamlarda yetişen çocuklar da doğru ve yanlışa dair gerekli bilgi ve güvene sahip değiller ise toplumsal şartların eziciliği altında çok çabuk mağlûp olabileceklerdir.

Gençler için doğru ve yanlışı bilmek kadar önemli olan bir unsur da kişinin kendi değerlerine duyduğu güvendir. Zira ergenlik döneminde kişiliğin oluşması kadar bunu çevreye ispat da çok mühim bir rol oynamaktadır. Sigara ve alkol gibi birçok kötü alışkanlığın ergenlik döneminde gencin büyüdüğünü ispat adına kullanmasıyla başladığı bilinmektedir. Aynen bu şekilde diğer haramlara açılan yol da buradan geçmektedir.

Kız arkadaş sahibi olmamak, cinsel deneyim yaşamamak bugün lise seviyesinde utanılacak durumlar gibi gösterilmekte ve gençlerin bu durumundan habersiz ebeveynler yalnız bunların kötü şeyler olduğundan bahisle gençler için yeterli korumanın sağlanacağını zannetmektedirler. Aslolan gencin, sahip olduğu iffet, namus, hayâ, haysiyet gibi değerlerin mutlak üstünlüğünü

kavramasıdır. Bunu kavramakla, o değerleri taşımak ve temsil etmek noktasında bir komplekse girmemesi, hatta kendi içinde bunları temsil edip, yayma noktasında bir arzu taşımasıdır.

Bugün için çocukların meraklarının tatmin edilebileceği güzel bilgilendirme ve eğlenme kanalları mevcut olduğu gibi; gençlerin sportif, sanatsal, entelektüel anlamda kendi değerleriyle barışık olarak bu ilgilerini pratiğe dökebilecekleri ve estetik anlamda en üst seviyede temsil edebilecekleri mecralara ihtiyaç bulunmaktadır. Dünyaya karışmaktan korkmayan, dünyanın içine girdiğinde değerlerinden utanmayan, değerlerine güveni tam şahısların yetişmesi adına yine en büyük görev anne ve babalara düşmektedir.

Bugün çocukların ve gençlerin önünü kesen merak ve utanma belelarıyla baş etmek adına yapılması gerekenler;

✓ Çocukları kontrol etmek,

✓ Gençlerde oto kontrol mekanizmalarını inşa etmek,

✓ Çocuklar için ev içinde doğru alternatifleri sunmak,

✓ Gençler için ev dışında doğru çevre şartlarını oluşturmak,

✓ Çocuklarda anne - babaya güven duygusunu geliştirmek,

✓ Gençlerde kendi değerlerine güven duygusunu kuvvetlendirmek olarak görülmektedir.

Bunların nasıl yapılabileceğini inşaallah ileriki bölümlerde görelim.

Ortam Böyle Belâsı

> Resûl-i Ekrem Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki: "Üç kişi vardır ki, insanlar mahşerde hesap verirlerken onlar Allah'ın arşının gölgesinde sohbet ederler. Bunlar:
>
> 1- Allah yolunda hiçbir kınayıcının kınamasından etkilenmeyen kişi.

2- Kendisine helâl olmayan şeye elini uzatmayan kişi.

3- Allah'ın bakılmasını haram kıldığı şeye bakmayan kişi."[3]

Merak ve utanma belası neticesinde günahlara giren kişi aslında bu durumundan memnun değildir ve çok ciddi pişmanlık duymaktadır. Ancak bu pişmanlık acısını hissetmemek için kişi çeşitli bahanelerle kendisini kandırmak ve bulunduğu durumu normal kabul etmek isteyecektir. Hatta tuzlu su içen bir kişinin susuzluğunu bastırmak için daha çok tuzlu su içmesi gibi, günah işleyen kişi de pişmanlık duydukça günaha daha çok batma yoluna gidebilecektir.

Bu durumda haram işleyen kişinin karşısına geçen şeytan bir hamle daha yapacak ve pişmanlıktan kurtulması adına "Üzülme, ne de olsa herkes aynı günahları işliyor" diyecektir. "Ne de olsa herkes hasta" demeye benzeyen bu durum karşısında kişi hiçbir ruhî rahatlık yaklayamasa da, vicdanî azaba sebep olan günahın aslında normal bir durum olduğu fikrine kapılmaya başlayacaktır.

Ancak herkesin hasta olmasının, bizim hastalığımızın tedavisine bir katkısı olmayacağı gibi, herkesin haramlara batmasının da hesap gününde bizim adımıza bir mazeret değeri taşımadığı ortadadır. Hastalıkta bir olmaktan gelen tesellinin binler tecrübeyle sabittir ki, hiç kimseye bir faydası dokunmamıştır. Bu noktada en büyük zarar kişinin günah olan bir ameli, genel kanaate esir olarak normal kabul etmeye başlamasıdır.

Herkesin hırsızlık yapması çalınan bir malı caiz yapmayacağı gibi, harama bakma ve onun neticesinde kapısı aralanan bütün haramlar için de genelin irtikâbından hâsıl olan bir cevaz söz konusu değildir.

Peygamber Efendimiz'in nurlu hayatı ve getirdiği kuralların bilinmesi ve bunları yaşayan insanlarla birlikte bulunulması, inşaallah bu tür haramlara karşı tiksinti duymayı, neticede ise; tevbe

3 Ali el-Müttakî, *Kenzü'l-Ummâl*, hadis no: 43252.

edip, kötü amelleri bırakmak adına ciddî bir gayret ortaya koymayı netice verebilecektir. Zira günahların topluluk halinde işlendiği yerler günaha girmeyi kolaylaştırdığı gibi, hayırların da cemaatler hâlinde yerine getirildiği atmosferler de insanı müspet anlamda tesiri altına alabilmektedir.

Bu durumda şeytan insanı yine serbest bırakmamakta ve sağdan yanaşmakta, tevbeye layık olmadığını, bu yüzle Cenâb-ı Hakk'ın huzuruna nasıl geleceğini fısıldamakta ve gaflet perdesini kalınlaştırmakla pişmanlıktan kurtulabileceğini telkin etmektedir. Pişmanlık, insan için temizlenme duşuna koşması için verilmiş bir yakıt gibidir. Ancak ne yazık ki çoğu günahkâr bu yakıtı Allah'a firar etmek için değil, Allah'tan firar etmek için kullanmaktadır.

Ne kadar yüzümüz olmasa da, madem hayatın sonunda ölüm ve hesap günü bulunmaktadır; O'ndan başka gidilecek kapı da yok demektir. Bu durumda pişmanlık ateşiyle, tevbe ve istiğfar duşuna koşmak aklın gereğidir. Günah zaten aklın geçici olarak hisse mağlûbiyetidir. Çünkü günahın günah olduğunu bilen ve bilerek işleyen insanın durumu, geçici tadına aldanıp zehirli baklavayı ağzına atan adamın durumu gibidir.

Zira zehirli bal, ağza alındığında geçici bir tat bıraksa da mideye iner inmez insan kıvranmaya başlamaktadır. Kıvranan insanın ben lâyık değilim deyip, ilâcı kullanmamak ve daha çok zehirli baklava yutmak gibi bir lüksü söz konusu değildir. Yapması gereken geçici olarak devre dışı bıraktığı aklını başına alıp, pişmanlığının da tesiriyle panzehir olan ilâçtan faydalanması, yani tevbe ve istiğfara sarılmakla Cenâb-ı Rahîm'den af dilemesidir. Diğer türlü pişmanlığı unutmak için günahı günahla örtmek, "Zaten öksürüyorum, o zaman kanser de olsam fark etmez." demek gibi bir divanelik olacaktır.

Çok günah işleyip, fazlaca tevbe edenlere ise şeytan, farklı bir biçimde sağdan yanaşmakta ve "Hep aynı günahı işleyip, tevbe ediyorsun. Senden bir şey olmaz. Zaten tevbe etsen de yeniden

kirleneceksin." demekte ve tevbeye giden yolları kapamaya çalışmaktadır. Yine kirleneceğim, diye vücudumuzu yıkamamak, gusul almamak ne kadar saçma bir düşünce ise, yeniden kirlenebilirim diyerek pişmanlığın gereği olan tevbede bulunmamak ve manen temizlenme yollarına başvurmamak da o kadar mantıksız bir davranıştır.

Ayrıca tevbe etmek kulluğun bir parçasıdır. Zira bir hadis-i şerifte; "Eğer siz tevbe edip, günah işleyen bir kavim olmasaydınız. Cenâb-ı Allah sizi helâk eder. Günah işleyip tevbe eden bir kavim yaratırdı."[4] buyrulmaktadır. Çünkü tevbe hâlinde kulda ayrı bir tat ve koku bulunmaktadır ki, hiçbir hâlinde bu tat ve koku yoktur. Masum olan peygamberlerde dahi günahın aslı değilse de sanki bir zerresinin gölgesi diyebileceğimiz zellenin olması; bizlere, tevbenin ne kadar esaslı bir kulluk olduğunu ve peygamberlerde görülen inabenin kulluğu taçlandıran ne kadar değerli bir hâl olduğunu hatırlatmaktadır.

Güzel olan bu tevbe hissinden hareketle, haramlardan tamamen sıyrılmak, çarpışma hattını önce mekruhlar, sonra şüpheliler, nihayet meşrular çizgisine çekerek selâmette kalmaktır. Lâkin biz beşeriz ve sürçmelerimiz, tökezlemelerimiz her zaman mevzu bahistir. Her kulluk dairesinde tevbe, evbe hakikatleri mutlaka farklı dalga boylarında hükmünü devam ettirecektir. Bütün bunları noktayı nazara almak, insanı tevbeden uzaklaştırmak şöyle dursun, ona doğru kanatlandıracak hususlar olsa gerek.

'Ortam böyle', 'zaten herkes yapıyor', 'bu zamanda da başka türlü olur muymuş' gibi belâların üstesinden gelebilmek için,

✓ Bir amelin iyi – kötü, doğru – yanlış, güzel – çirkin olması hususunda yegane belirleyicinin Cenâb-ı Hak olduğunun bilinmesi,

✓ Haramların cemiyet hâlinde bile işlenilse hesap gününde bir mazereti olmayacağının bilinmesi,

---

4 Müslim, *Tevbe* 11; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 1/289, 2/304, 309, 5/414

✓ Gül alıp, gül satan ve tabi ki gül kokan insanlarla birlikte olmakla, günahı kerih görme psikolojisinin kaybedilmeyeceğinin bilinmesi,

✓ Eğer harama girmemize sebep olan ortam ise ortamımızı değiştirmek gerektiğinin bilinmesi,

✓ Ve en kötü hâllerimizde olduğu gibi, bize en sevimli görünen hâllerimizde dahi tevbe ve istiğfarın yerinin vazgeçilmez olduğunun bilinmesi gerekmektedir.

Sevgiye ve Sevenlere Dâir

"Sana bir şey anlatacağım ve sen de gözünle göreceksin: Bir erkek tarafından gözetlendiğini ya da sesinin duyulduğunu hisseden hiçbir kadın görmedim ki, daha önce hiç yapmadığı, gereğinden çok lüzumsuz hareketler yapmasın, daha önce hiç gereksinim duymadığı bir takım gereksiz sözler söylemesin! Bu lüzumsuz söz ve hareketler, az önceki yaptığı hareketlerin ve sözlerin tam tersinedir. Aynı şekilde, böyle durumlarda kadınların ses tonlarını değiştirdiklerini, tüm hareketlerine büyük özen gösterdiklerini çok açık ve net olarak gözlemledim. Kadınların varlığını hissettiklerinde erkekler de böyledir. Ziynetleri gösterme, yürüyüşleri düzeltme, kadının erkeğe takılması, erkeğin kadına şaka yapması, espriler, bütün bunlar gün gibi açıktır; her yerde ve herkesçe bilinen bu kabilden davranış biçimleridir. Allah zaten şöyle buyurmuyor mu: "İnananlara söyle gözlerini (harama bakmaktan) sakınsınlar, ırzlarını korusunlar". (...) Bu alanda kimseye hüsn-ü zanda bulunmadığım için, hem erkeklerin hem kadınların birçok gizli düşüncelerini öğrendim."[5]

5 İbn-i Hazm, *Güvercin Gerdanlığı.*

Taşları Bağlamak, Köpekleri Salmak

Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem); "Size dininden ve huyundan memnun olduğunuz bir kimse kız istemeye gelirse onu evlendiriniz. Eğer böyle yapmazsanız yeryüzünde fitne ve büyük fesat zuhur eder." diyerek bunu üç defa tekrarladı.

Bugün en mühim sorunların başında hayrın şer, şerrin hayr gösterilmesi gelmektedir. Bugün lise sıralarındaki gençler, erkek olsun, kız olsun karşı cinsten arkadaşı yoksa bulunduğu çevre tarafından küçük görülebilmektedir. İffetin bir değer, iffetsizliğin ise bir değer kaybı olduğunu, şahsiyetinin oluştuğu ilk yıllarda idrak edemeyen bir şahsın, taşıdığı eşyanın kıymetinden habersiz bir kurye gibi emanet olarak taşıdığı bu namusu zayi etmesi ihtimali yüksektir.

Şerre giden yolların her gün arttığı ve kolaylaştığı günümüzde, hayrı temsil etmenin ise her gün daha da bir zorlaştığı görülmektedir. Şerrin kötülüğünü söylemenin, insanların özgür tercihleri maskesiyle yasaklandığı günümüz toplumunda, hayrı temsil etmek ise müthiş bir çevre baskısına fiilen başkaldırma manasına gelmektedir. Bugün herhangi bir genç bir kafede, bir sinema fuayesinde veya bir toplu taşıma aracında budizm, hinduizm veya agnostizm, ateizm üzerine bir eseri büyük bir özgüvenle, hatta özgüvenini sağlamaya yönelik bir çaba içerisinde taşıyıp okuyabilirken; aynı genç inançlı da olsa ve gerçekten merak edip öğrenmek isteği taşısa da aynı mekanlarda kendi kutsal kitabı veya peygamberine dair bir hadis kitabını rahatlıkla taşımak ve okumaktan uzaktır.

Bu kendi değerlerine karşı özgüvenden yoksun şahısların psikopatolojik durumunun altında çevre baskısından da öte kendi bilinçaltlarının mahkûmiyeti yatmaktadır. Rahiplerin en imrenilecek şahıslar olarak tanıtıldığı 'televizyon dizilerinde', kara cüppeli, pis

sakallı din adamları arz-ı endam ederken, bu çeşit programların terbiyesinde şekillenen gençler de kendi değerlerini benimsemede bir aşağılık kompleksiyle karşı karşıya kalmaktadırlar.

Ahlâkî değerlere kadar uzanan bu sahiplenememe durumu, inanç değerleriyle çatıştığı noktada bilincinde iman hakikatleri adına kuvvetli bir dayanak noktası bulursa (onca yıpranmışlığına rağmen) fert, kendini yeniden yapılandırma ihtiyacı hissetmekte ve bir inşa ameliyesine girebilmektedir. Bu noktada da çevre faktörü şüphesiz önemlidir, ailenin ve gencin dâhil olacağı çevrenin zorlayıcı değil kolaylaştırıcı, nefret ettirici değil müjdeleyici olması, böyle bir noktada bulunan bir kimse için hayatî öneme sahip olmaktadır.

Helâl olan alanın daraltılmaması ve helâllerin günümüze en uygun hatta en estetik kalıplar içerisinde sunulması gençlerin kendi değerlerine sahip çıkıp, yaşamaları adına çok önemli görünmektedir. Çevre faktörlerden psikolojik olarak etkilenen gençlerin kendi değerlerini alt kültürün öğeleri olarak görüp görmemesi sunumla da çok alâkalıdır. Aynı zamanda genç, değerlerine duyduğu özgüven oranında onları temsil ve tebliğ etme noktasında da rahat olacaktır.

İçkiyi haram olduğu için içmeyen bir müslüman genç, bunun dini bir gereklilik olduğunu çok rahat dile getiremiyor ve namaz vakti geçmesine rağmen bulunduğu ortamdan namaz kılmak için kalkamıyorsa burada imanî zaaftan ziyade kişinin değerlerine karşı bir özgüven eksikliği rol oynamaktadır. Kuvvetli bir iman ile bu komplekslerin üstesinden gelmek mümkün olsa da, bunları her çevrede tam bir metanetle taşımak, aynı zamanda bilgi ve görgü itibariyle bu değerlerin kişi tarafından nasıl taşınacağına dair iyi örneklerin tanınmasıyla da alakalıdır.

Helâl dairesinin geniş olduğu, harama girmeye lüzum bulunmadığı ve haramların zehirli bal gibi ilk tadından sonra insan üzerinde kalıcı zararlar bıraktığı anlatılırken; imanın yaşanmasındaki

manevî zevk, gençlere büyüklerin huzur ikliminde ve akranlarının aşk-ı şevki içerisinde tattırılamazsa bütün teorik anlatımlar havada kalacak, kişide kökleşip yaşama imkânı bulamayacaktır. Zira "Harama bakma, haram tatma, harama koşma!" denilen fert için her hâlde en hayatî mesele bunun temelli bir gayeye bağlanmasıdır.

Bugün evlenme yaşına giren gençler için evlenmek yüzlerce şartın başarıyla yerine getirilmesine bağlanmış durumdadır. Kendisini evliliğe hazır hissetmek için en ideal şartları arayan genç şahıs, orta yaşlarına geldikçe daha hassas ve daha seçici olmakta, karşı tarafta da birçok şart aramakla meseleyi iyice içinden çıkılmaz bir hâle sokmaktadır. Ailelerin de katkısıyla mesele tam bir muammaya dönmektedir. Ancak kimse aynı şahsın beşerî ihtiyaçlarına yenik düşüp düşmediğini bilememekte veya ne türden ağır yaralara maruz kaldığı konusuna kafa yormamaktadır.

Ergenlik döneminden evlilik dönemine uzayan süreç, fertlerin ileriki hayatları adına da çok belirleyici olmaktadır. Bu süreçte değerlerine sahip çıkamayan gençlerin yaşadıkları tecrübeler, evlilik tercihlerine dolayısıyla da evliklik kurumuna yansımakta neticede değerlerinden kopuk aile kurumları oluşmaktadır. Bu dönem içerisinde harama girmek, evlilik dışı ilişkiler yaşamak son derece özendirilirken ve dünyevî hiçbir mesuliyet gerektirmediğinden kolaylaştırılırken; evliliğin zorlaştırılması tam bir garabet oluşturmaktadır. Ne yazık ki müslüman anne ve babaların da, sözde medeniyetin kurduğu bu tuzağa sıklıkla düştüğü gözlemlenmektedir.

Taşların bağlandığı, köpeklerinse salındığı bu ortamda kendi değerlerine özgüvenden yoksun ve şiddetli bir psiko-sosyal baskı altında kalan gençlerin sağlam bir çevreye dâhil olmadıkları ve islâmî bilinçlerini destekleyip, doyuracak bilgi kaynakları ile buluşamadıkları sürece beşeri arzularını gıdıklayan ve benliklerini baskılayan bu nefsî ve haricî baskılara uzun süre karşı koymaları iyice zorlaşmaktadır.

Bütün bu menfî manzara karşısında yapılması gerekenler:

✓ Ayakların kolaylıkla kaydığı bu zeminde, buzlu yollarda yürüyenlerin kol kola girmekle düşmekten korunduğu gibi, istikametli yaşamlarıyla hayrı tavsiye eden kişilerle birlikte bulunmak,

✓ Helâl daire içerisinde kaliteli bir kültür, sanat ve eğlence vasatı oluşturmak,

✓ Bilgi ve görgü olarak yetkinleşmiş fertler hâline gelerek, kendi değerlerimize olan güveni taze tutmak ve bunu muhatap olduğumuz sosyal çevreye yansıtabilmek olarak sıralanabilir.

Bunların nasıl oluşturulabileceğini inşaallah beraberce görelim.

Temizler Temizlere

Amr İbnu Şu'ayb, babası, dedesi tarikiyle rivayet ediyor: "Kendisine Mersed İbn Ebi Mersed denen bir zât (radıyallahu anh) vardı. Mekke'den Medine'ye esir taşırdı. Mekke'de Anâk adında fahişe bir kadın bu adamın dostu idi. Mekkeli esirlerden birine, kendisini götürmeyi vaadetmişti. (Şimdi hikayesini kendisinden dinleyelim):

"Mersed'sin değil mi?" dedi. Ben:

"Evet Mersed'im." dedim.

"Merhaba, hoş geldin, gel yanımızda geceyi geçir!" dedi. Ben:

"Hayır, ey Anâk, Allah zinayı haram etti." dedim. Kadın:

"Ey çadır ahalisi, bu adam esirlerinizi götürüyor!" diye bağırdı. Kaçtım.

Beni sekiz kişi takip etti. Handeme Dağı'nın yolunu tuttum, bir mağaraya girdim. Takipçiler arkamdan gelip mağaranın ağzını tuttular. Tepemden üzerime bevlettiler. Sidikleri başıma isâbet etti. Ancak Allah, onların beni görmelerine mani oldu. Sonra dönüp gittiler.

Ben de arkadaşımın yanına döndüm. Onu sırtladım. Ağır birisiydi. Mekke'nin dışındaki İzhir denen mevkiye geldim. Orada demir bukağılarını çözdüm. Onu sırtımda taşıyordum. Beni çok yormuştu. Nihayet Medine'ye geldim. Resûlullah'ın (aleyhissalâtu vesselâm) huzuruna çıktım:

"Ey Allah'ın Resûlü, Anâk'la evleneyim mi?" dedim.

Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) cevap vermedi. Sonra şu âyet indi: "Zina eden erkek, ancak zina eden veya putperest bir kadınla evlenebilir. Zina eden kadınla da, ancak zina eden veya putperest olan bir erkek evlenebilir..." (Nur, 3).

Bu vahiy üzerine Resûlullah (aleyhissalâtu vesselâm) bana:

"Ey Mersed, zina eden erkek ancak zina eden veya putperest bir kadınla evlenebilir. Zina eden kadınla da ancak zina eden veya putperest olan bir erkek evlenebilir, onunla evlenme!" dedi.[6]

Arkadaşız Belası

"*Kadınlarla bir arada yalnız kalmaktan sakının. Allah'a yemin ederim ki, bir kişi bir kadınla yalnız kalınca, aralarına şeytan girer. Bir kimsenin çamurlu bir domuzla sıkışmış durumda olması, o kimse için kendine helâl olmayan bir kadına dokunmasından daha hafiftir.*" [Taberânî]

Bugün televizyon programlarında devam eden iyi niyetli bir uygulama var. Bazı semboller kullanılarak programların yaş grupları veya şiddet içerip içermediği belli ediliyor. Ailecek izlenebilecek programlar da bir logoyla duyuruluyor. Aileler de bu logoyu gördükleri programları izlemek hususunda rahat-ı kalp içinde çocuklarını serbest bırakabiliyorlar.

6 Tirmizî, *Tefsîru sûre (24)* (3177); Ebû Dâvûd, *Nikâh* 5, (2051); Nesâî, *Nikâh* 12.

Öyle mi acaba? Aile logosu olan her dizi bizim ailemizi mi anlatıyor acaba? Anne babaya karşı labuali, hatta isyankâr çocukların arz-ı endam ettiği dizilerin müptelâsı olan çocuklar, bu dizilerden edindikleri davranış kalıplarını ev içinde uygulamaya soktuğunda, hesapsız bir şekilde çocuğunun eline tv kumandasını veren aynı anne babalar şu şekilde yakınmaya başlıyorlar; “Bu çocuğa ne oldu?”, “Bu çocuk kime çekti?”. Aslında; “Bu çocuk kime çekti?” değil, “Bu çocuk hangi diziye çekti?” demek gerekiyor herhâlde.

Komedi görüntüsü içerisinde fevkalade yozlaşmış hayat kalıplarını aile içine sokan dizileri gülerek çocuklarıyla beraber izleyen anne babaların, biraz sonra beklemedikleri bir tepkiyi çocuklarından gördüklerinde nedense az önce televizyonda beraberce seyrettikleri sahneler akıllarına gelmemektedir ve suçu çocuğun genlerinde aramaktadırlar.

Bugün popüler bir dizide Kur’ân okuyan, namaz kılan, dilinde zikir olan bir çocuğu görse çoğunluğu itibariyle garipseyecek, hatta bir kısmı itibariyle cinnet geçirecek olan insanlarımız, aynı dizilerde yer alan sapkın büyücülük sahnelerine karşı nedense en ufak bir tepki göstermemektedirler. Yerli dizilerin ne kadar yerli, aile dizilerinin ne kadar aile dizisi olduğu neredeyse hiç sorgulanmamaktadır.

Peki, bütün bunlar bir yana, çizgiden meydana gelen her filmin masum olduğunu zanneden saf anne babalar için ne demeli? Çocukların, saldırganlıklarının, laf dinlemezliklerinin sebebini arayan anne babalar herhâlde önce çocuklarının seyrettiği çizgi filmleri kontrol etmelidirler. Baştan sona şiddet içerikli çizgi filmlere ve bilgisayar oyunlarına çocuklarını en korumasız dönemlerinde teslim eden anne babalar, çocukları üstü başı yırtılmış olduğunda veya arkadaş grubu diye bir çeteye dâhil olduğunda

nedense bunun müsebbibini ev içinde değil de, ev dışında aramaktadırlar.

Bugün çizgi filmler, çocuk dizileri ve gençlik dizileri üzerinden neslimize yönelik plânlı bir saldırı mevcuttur. Belki bu yazıyı okuyanlar içerisinde, "Yine mi komplo teorisi?" diyenler olacaktır. Hayır, bu apaçık, plânlı programlı, deyim yerindeyse bir takım habis ruh sahiplerince istişaresi yapılarak, adım adım tatbik sahasına konan büyük bir plânın mühim bir parçasıdır. Maalesef görüyoruz ki bu plân, adım adım icra edilmektedir.

Kökü dinimizde olan aile yapımıza karşı, önce kız ve erkek arkadaşlığının normal gösterilmesiyle başlayan bu plânlı hücum, daha sonra evlilik dışı ilişkilerin ve nihayet eşcinselliğin normalliğine vurgu yapan bir çizgide devam etmektedir. Bugün kız erkek arkadaşlığı mefhumu çocuk dizileriyle ilkokullara taşınırken, evlilik dışı ilişkiler ve isyankârlık düşüncesi de gençlik dizileri ile lise düzeyinde normal hâle getirilmiştir.

Sözde yarışma programları adı altında bir yandan gençlere uçuk hayaller pompalanırken, bir yandan da eşcinsellik gibi sapık eğilimler gayet doğal bir durum olarak zihinlere yerleştirilmektedir. Çok açık söyleyelim bugün bu dizileri seyretme noktasında çocuklarına herhangi bir sınırlama getir(e)meyen anne babaların, yarın çocuklarının yaşayacağı evlilik öncesi bir ilişki, hatta farklı cinsel tercihleri hususunda hiçbir veryansını anlamlı olmayacaktır.

Görsel, yazılı ve sanal medya meydanlarında gerçekleşen bütün bu planlı programlı sosyal muharebelerde her gün sınırını biraz daha geriye çekenler, maalesef inançlı insanlar olmaktadır. Net bir fotoğraf ortaya koymak gerekirse; bir zamanlar küçük bir müstehcen sahnede televizyonun fişini çeken pek çok insanın, maalesef bugün daha galiz sahneler karşısında 'cık cık' demekle yetindiğini ve ailesiyle birlikte 'yerli dizi' denilen filimleri

seyrettiğini görmek mümkündür. Bugün ergenlik dönemini yaşayan gençlerimizin serbestçe izlediği 'gençlik dizi'lerinde evlilik öncesi sayısız deneyimlere yelken açmak gayet normal, içki kullanmak ise su kullanmak kadar doğaldır.

Bugünün gençleri 'âşık olmam lâzım' diyerek, bilinçlerine pompalanmış masum görünen hormonlu duygularının peşinde saatlerini, hayallerini, duygularını tüketmektedir. Hormonlu sebzeler gibi, görünüşü parlak, lâkin sıhhatsiz, kof, tatsız, kokusuz ve gerçek olmayan duygularıyla hareket eden ergenlik mağdurları, erken yaşlarında yaşadıkları hayal kırıklıklarından hâsıl olan yıkılmışlıklarını, güvensizliklerini ve hınçlarını hayatları boyunca taşımaktadırlar. Ve büyük kısmı itibariyle tedaviye muhtaç, bunalımlı bir nesil yetişmektedir.

Gençlere tavsiyemiz cinni ve insi şeytanların 'içim temiz' fetvasıyla başlayan ve 'arkadaşız' masalıyla devam eden ve nihayet 'bu zamanda böyle' cümlesiyle normalleşen kaygan zemine hiç girmemeleridir. Kadının namusunu koruması bir yükümlülük olduğu gibi, hiç şüphesiz, erkeğin iffetini muhafazası da bir vecibedir. Ve aralarında bir sorumluluk farkı yoktur. Ve bu koruma ameliyesi gözleri alıkoymaktan başlamaktadır.

Bu yollara hiç sapmamak adına yapılması gerekenler:

✓ Kuzu kılığına girmiş kurt olan yayınlardan sakınmak,

✓ Bunların pompaladığı yalancı mutluluk tablolarının ardındakini imandan gelen ferasetle görmek,

✓ Masum görünen romantik saçmalıklara hiç kapılmadan sadece mutlu olacağı ve mutlu bir yuva kuracağı insan dışında bir arayışın zebunu olmadan iffet ve istikametle gençlik yıllarını tamamlamak olmalıdır.

Bunları nasıl başaracağımızı inşaallah ileriki bölümlerde hep beraber görelim:

Hz. Âdem ve Havva

"Benim düşünceme göre aşk, ruhların çeşitli yaratıklar arasında bölünmüş parçalarının birleştirilmesidir. Bu birleşme onların en yüksek temel öğelerinde meydana gelir. Beraberlik ve ayrılığın, varlıkların birleşimi ve ayrışımıyla ilgili olduğunu biliyoruz. Her şekil kesinlikle kendine uygun olan şekli çağırır; onu arar, bulur. Her şey misli mislinedir. Aramızda karşıtların birbirlerini ittiğini benzerlerin birbirlerini çektiğini, hemcinslerin birbirleriyle uyum sağladığını bilmeyen yoktur. Niçin aynı durumlar ruhlar için sözkonusu olmasın? Allah Âdem'in eşinde bulacağı ısınmanın nedenini Havva'nın kendisinden bir parça bulmasında kılmıştır."[7]

Temizler Temizlere, Kirliler Kirlilere

"Kötü kadınlar kötü erkeklere, kötü erkekler kötü kadınlara; temiz kadınlar temiz erkeklere, temiz erkekler de temiz kadınlara yaraşır…" (Nûr, 24/26)

"Elinin kiri, yıkar geçer." Evet, maalesef böyle sözler mevcut. Dikkat ederseniz atasözü demedim, zira bu tür sözler iffeti şiar edinmiş bir milletin atalarının sözü olamaz.

Aynı ahlâksız davranış, kadın için namus lekesi gibi çıkmaz bir yafta olurken, erkek için nasıl yıkamakla çabucak çıkan bir leke olarak görülebilir?. Şüphesiz Kur'ân'ın bildirdiği şekliyle, ilâhî değerlendirme ve bakış hiç de böyle değildir. Zira, erkeğin işlediği haram ile kadının işlediği arasında hiçbir fark bulunmamaktadır. Elbette toplumsal bakış ve eğer çocuk sahibi olma gibi bir durum varsa kadının maruz kalacağı baskı çok daha büyüktür, lâkin günah açısından aralarında hiçbir fark bulunmamaktadır. Manevî

7 İbn-i Hazm, *Güvercin Gerdanlığı.*

bir kir olan haram işlemenin kadın ve erkek üzerinde bıraktığı tesir aynıdır.

Kur'ân-ı Hâkim'de Cenâb-ı Hak, kötü kadınların kötü erkeklere, kötü erkeklerin de kötü kadınlara yakışacağını, temiz kadınların temiz erkeklere, temiz erkeklerin de temiz kadınlara yakışacağını bildirmektedir. Şüphesiz bütün insanlar temiz yaratılmaktadır. Temiz kalmak ise öncelikle neyin temiz, neyin pis olduğunu bilmeye, daha sonra da temiz olanı alıp pis olanı bırakma noktasındaki kararlılığa bağlıdır.

Ancak âyet-i kerime, âdeta bir sünnetullah olarak, temiz kalmayı başaramayanların asla temizlere varamayacaklarını belirtmektedir. Ne yazık ki, gençlik yıllarında haram helâl tanımadan yaşayan çoğu erkeğin elini yıkamakla geçeceği düşüncesiyle, evlenme aşamasında tam anlamıyla temiz eşler aradığını ve kendisinin temiz olmayan geçmişi yüzünden karşısındaki insanlara da güvensizlik duyduğunu ve neticede; ya evlenemediğini veya lâyık olduğu üzere birisiyle hayatını birleştirmek durumunda kaldığını görmekteyiz.

Elbette, Cenâb-ı Hak tevbe edip, temizlenenleri sever hükmünce, bir daha şerre dönmemek üzere yapılan nasuh bir tevbe sayesinde kişinin kendisinden de pak sinelerle hayatını birleştirme ihtimali mevcut olabilir. Ancak bunu böyle esaslı bir tevbenin hatırına Cenâb-ı Rahîm'in bir atâsı olarak görmek gerekecektir. Şüphesiz atânın kaderin ve kazanın ötsinde bir hükmü vardır ancak o da yine kişinin hatadan dönme, bir daha girmeme doğrultusunda çok ciddî performansına bağlı olarak vucud bulan bir husus olsa gerektir.

Maddî hastalıklarda olduğu gibi haramlar hususunda da en güzeli öncelikle hastalıklardan uzak kalmaktır. Zira her kelimesi nice hikmetlerle dolu Kur'ân-ı Hakîm'de, "Zina etmeyin." değil "Zinaya yaklaşmayın!" denmektedir. (İsrâ, 17/32) Evet, İslâmî hayat

ile zıttı olan medeniyet namı verilen sefâhet arasındaki uçurum çok geniş ve pek derindir. Yakınlaşmak suretiyle arayı kapatmak mümkün olmadığı gibi, ortada bir yerde durmaya çalışanlar da ne yazık ki uçuruma yuvarlanmak suretiyle boğulmuşlardır.

Evet, yaklaşmak batmaya giden yolun ilk adımıdır. Efendiler Efendisi (sallallahu aleyhi ve sellem) içki meclislerinin önünden geçerken göz atmayın buyurmaktadır. Zira bugün göz atanlar, yarın selam verecek, öbür gün hoş beş edecek, ertesi gün oturup suyundan içecek, daha ertesi gün de yarım kadehten bir şey olmaz diyerek kendisi için helaket kapısını sonuna kadar açmış olacaktır. Zina da şüphesiz böyledir. Bugün bakan, ertesi gün konuşacak, konuşan elinden tutacak, el ele tutuşan öpecek, öpen bir adım ötesinde zinaya varabilecektir.

Bu yüzden hayra giden yollar, hayır ve sevap olduğu gibi; şerre giden yollar da şer ve haramdır. Camiye giden bir adamın her adımına namaz sevabı yazıldığı gibi; zinaya sebep olan işleri işleyenlere de bu haramın günahları bir vebal olarak yazılmaya başlanmaktadır. Gözün, kulağın, burnun hatta zihnin ve hayalin dahi bu günahtan hisseleri olabilmektedir. Zinaya giden yolu açan kapı bakmadan geçtiği içindir ki, hadis-i şeriflerde bu konunun üzerinde ısrarla durulduğu görülmektedir.

Her günah gibi zina da zihinde başlamaktadır. Bu yüzden çocukluk yıllarında bilinçaltında kirli görüntülerle dolması, beşeri arzuların zorlaması ile hayalin harekete geçmesi neticesinde bu görüntülerin hayata taşınmasını netice verebilmektedir. Haramlar noktasında zihin ne kadar temiz tutulabilirse, hayal kuvvesi temiz kalabilmekte ve insan harama yönelik bir arzu ve istek duymamaktadır.

Elbette geçmiş zamanlarda yaşanan günahlar sebebiyle pis bir şuuraltı müktesebatına sahip olmak, nefse ve şeytana karşı yenilgiyi baştan kabul etmeyi gerektirmemelidir. Böyle bir noktada bulunan bir şahıs daha fazla gayret, ciddiyet ve sebat ile günahlara girmeme

adına hayırlı amellerin peşinde olmalıdır. Ve en hayırlı amel bu noktada insanın kendisine yapacağı dua olsa gerektir.

Bazı insanlar da yaptıkları günahları ve hataları örtbas etmek veya kendilerince hafifletmek için (şeytanın ve nefsin birer oyunu ve hilesi ile) kendilerinin değişemediklerini/değişemeyeceklerini, günahın artık kendilerinde bir fıtrat hâline geldiğini ifade ediyorlar.

İşte bu şekilde "Ben değişmem, mahiyetim bu, Allah beni böyle yaratmış." diyen insan kendine mazeret arıyor demektir ve bu söz kat'iyen doğru değildir. Doğru değildir zira her fert terbiye ile işe yarayacak, cennete ehil hâle gelecek bir keyfiyete ulaşabilir. Her insan cehennemden kurtulabilecek seviyeye yükselebilir. Herkes, insanlara faydalı olabilecek dereceye çıkabilir. Enbiyanın gönderilmesi buna delâlet eder. Allah'ın Kur'ân-ı Kerim'de değişik yerlerdeki emirleri, fermanları da bunu gösterir.

"Değişip düzelemiyorum." mazeretine karşı;

✓ Allah Teâlâ'nın insan iradesine ne kadar büyük kıymet verdiği hatırlanmalı,

✓ Peygamberlerin gönderiliş gayesinin insanları potansiyel insanlıktan hakikî ve mükemmel bir insan seviyesine çıkarmak olduğu bilinmeli,

✓ Nefsin ve şeytanın bize türlü türlü tuzaklar kurabileceğinin farkında olarak bunun da nefsin ve şeytanın bir oyunu olduğu düşünülmeli,

✓ Tarihte, günahın zebûnu bir insan iken iradesinin hakkını vererek güzel bir kul hâline gelmiş insanlara nazar-ı ibretle bakmalı ve onlardan dersler çıkarmalıdır.

Rabb-i Rahim'e yönelip insanın dağınıklığını arz etmesi, hâlinden memnuniyetsizliğini beyan etmesi ve kırık bir kalple O'na arz-ı hâl edip O'nun kendisini terbiye etmesini, iyi hâlini devam

ettirmesini istemesi ve bu şekilde duasına hâlî bir boyut kazandırması, yollarda kalan beşerin yeniden doğrulup, Hakk'a yürüme adına vazgeçemeyeceği tecrübeler olmalıdır.

Evet, temizler temizlere, kirliler kirlilere ve herkes lâyık olduğuna varacaktır. Bu yüzden kısa süreli zevkler peşinde koşmak yerine, ebediyet yolculuğunda beraber olacağı hayat arkadaşını bulmaya çalışmak akıllı insanın tercihi olacaktır. Bu tercihin nasıl yapılması gerektiğini inşaallah beraberce görelim.

Damat Efendi

Mecmau'l-Enhür sahibi Muhammed b. Süleyman, "Damat Efendi" lâkabıyla meşhur olmuştur. Çünkü bu iffet âbidesi, talebelik döneminde bir gece yarısı, mum ışığı altında ders çalışmaktadır. İlmî mütâlaalara daldığı bir esnada kapısı çalınır. O vakitte birinin gelmesinin hâsıl ettiği hayret ve misafirin kimliği hakkındaki merakla hemen kapıyı açar. Karşısında genç ve güzel bir kızcağız durmaktadır. Misafir, yolunu kaybettiğini ve etrafta başka bir ışık göremediği için onun kapısını çalmaya mecbur kaldığını söyler.

Genç talebe, misafirini geri çeviremez, onu gece karanlığına ve sokağın soğuğuna terkedemez, çaresizce kızı içeri alır. Ona oturup dinlenebileceği bir köşe gösterdikten sonra da sabaha kadar dersine çalışmaya devam eder. Utangaç ve gizli-saklı nazarlarla onu seyreden kızcağız, bu iffetli talebenin bir hâline taaccüb eder; genç, arada bir parmağını önünde yanan mumun alevine tutmakta ve bir müddet öylece bekledikten sonra geri çekmektedir. Bir defa ile de yetinmemekte ve bunu ara ara sürekli tekrarlamaktadır. Bu hâl üzere sabah olur.

Gün ışıdıktan sonra genç kız oradan ayrılıp evine döner. Halkın yardımıyla yolunu bularak ulaştığı ev, Osmanlı vezirlerinden birinin sarayıdır; bu genç kız da, o vezirin

kerimesidir. Saray halkı, ona geceyi nerede ve nasıl geçirdiğini merakla sorarlar; zira bütün gece onu aramış ama bir türlü bulamamışlardır. Genç kız başından geçenleri, gördüklerini ve hususiyle de kendisini misafir eden talebenin tuhaf hâlini bir bir anlatır. Vezir, kızına yardım eden o genci sarayına davet eder ve niçin sabaha kadar elini yanan mumun üzerinde tuttuğunu ve elinin yanmasına sebep olduğunu sorar. Yusuf yüzlü genç, "Yolunu kaybettiği için kapımı çalan bir misafiri dışarıda bırakamazdım; bu sebeple onu kulübeme aldım. Nefsimin desiselerine karşı koyabilmek için de, elimi ara sıra mumun bana Cehennemi hatırlatan alevi üzerine koydum. Şeytan beni kandırmaya yeltendiğinde, parmağımı ateşe tutarak, nefsime cehennem azabını hatırlattım ve böylece yanlış bir şey yapmaktan kurtuldum."[8]

Güzele Bakmak Sevap mı?

"Ey Ali, senin için cennette bir hazine vardır ve sen her yönü ile ona sahihsin. İlk ve ani bakıştan sonra ikinci defa bakma. İlk karşılaşma sana bağışlanmıştır, fakat ikinci defa durup süzmen, sana bağışlanmaz."[9]

Güzele bakmak elbette sevaptır.

Ancak Güzeller Güzeli, bütün güzelliklerin asıl kaynağı Cenâb-ı Hakk'ın benzersiz cemaline bakabilmek, O'nun rızası istikametinde yaşamaya bağlı. Öyle bir güzellik ki Cennet'in tüm güzellikleri O'nun benzersiz güzelliğini bir an seyretmeye mukabil gelmeyen bir güzellik...

---

8 M. Fethullah Gülen, *Ölümsüzlük İksiri*, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yay., 46-47

9 Münzirî, *et-Tergîb ve't-Terhîb*, 3/35 (Ahmed'in rivayetinden naklen. Tirmizî ve Ebû Dâvûd'un da benzer rivayetleri vardır.)

Eğer birileri güzele bakmak sevaptır deyip, böyle bir seyir ve temaşa için verilmiş gözlerini alıp, geçici ve zararlı noktalarda kullanıyor ve sonra bu çok nazik aleti heder edip, bozuyorsa ne denebilir? Pek nazik mercekleri olan bir fotoğraf makinesini suya atıp, ateşe tutup, yere çaldıktan sonra bu neden işlemiyor demek ne kadar mantıklıysa, ebedî Cemal'i seyretmeye göre programlanmış bir gözü haramlarda kullanıp mahvettikten sonra, neden asıl Güzeller Güzeli'ni görmeyecekmişim, demek mümkün müdür?

Bütün dünya, zenginlikleri ile beraber bize verilse gözümüzle değiştirir miyiz?

Elbette değiştirmeyiz. Lâkin Hz. Âdem'in yasak bir meyveyi tatmak ile nasıl koca Cennetin bütün nimetlerinden mahrum kalması söz konusu olmuş ise, bizim de yasaklanan tek bir güzelliğe bakmak ile daimi Cenneti, dolayısıyla Cennet'e ait hususiyetleri içerisindeki görme duyumuzu kaybetmemiz ve asıl görülmesi gereken güzellik olan Cemal'den mahrum kalmamız söz konusu olacaktır.

Bazıları harama bakmayı meşru göstermek için "Güzele bakmak sevaptır." sözünü delil kabul etmeye çalışmaktadır. Bu söz aslında doğrudur. Nasıl insanın güzel yiyeceklerle tatmakla vücudunu beslemesi, Cenâb-ı Hakk'ın rahmetini tanıyıp şükretmesi sevaptır. Fakat alköllü bir içeceği veya domuz etini yemesi haramdır. Veya ailesiyle güzel sohbetler etmesi sevap, belki sadaka hükmündedir, ancak dedikodu yapıp gıybet etmesi kardeşinin ölü etini yemek gibidir. Aynen öyle de yaratılan pek çok güzelliğe bakmak sevap iken haram görüntülere bakmak ise yasaktır.

Görünüşte güzel de olsa bir kısım görüntülere bakmanın günah olduğu Kur'ân'da açık bir şekilde ifade edilmişken müstehcen resim ve görüntülere bakmanın sevap olduğunu kim iddia

edebilir? Bir şey hem sevap hem günah olabilir mi? Bunun günah olduğu Kur'ân'da ve hadislerde açık bir şekilde belirtilmiş olduğuna göre güzele bakmanın sevap olduğu gerçeğinden hareketle yasaklanmış bu davranışı helâlmiş gibi göstermek çok daha büyük bir hatadır. Allah korusun haramı helâl hatta sevap saymak küfre kadar varan bir yoldur.

Evet, Allah'ın yarattığı güzelliklere, güzel canlılara bakmak tefekküre vesile olacağından sevaptır. Güzel demek, meşru ve tabiî olan güzellikler demektir. Yaratılan her şey elbette neticesi itibariyle güzeldir. Buralara bakıp tefekkür etmek insana hem sevap hem de Yaratan'ını bilme ve sevme potansiyeli kazandırır. Bu güzelliklerin sınırları dinimizce çizilmiştir. İmtihan dünyasında olduğumuz için meşru daire içinde kalmamız bir mecburiyettir. Ve unutmamalıyız ki meşru daire keyfe kâfidir, dışarı çıkmaya lüzum yoktur.

Peki, iman eden pek çok insan iyi ve kötü olanı bilmesine rağmen özellikle gözlerini neden haramlardan alıkoyamamaktadır?

Kur'ân-ı Kerim'de gözleri haramdan sakındırmayı anlatan âyetin başında "Mümin erkeklere söyle..." ve "Mümin kadınlara söyle..." kayıtları bulunmaktadır. Bu açıdan baktığımızda gözleri haramdan sakındırmamanın bir iman zaafı olduğunu söylememiz yanlış olmayacaktır. Başka bir ifade ile gözü haramdan sakındırmak sadece müminler için söz konusudur ve müminler de imanlarının derecesine göre bu konuda başarılı olabileceklerdir. Zaten günümüzdeki pek çok problemin kaynağı da iman zaafı değil midir?

Evet, insan ancak imanının kuvvetine göre Rabbinin bu emrine uyabilecektir. İmani derecesi zayıf olan insanların harama nazar ile düştüğü durum malûm iken, iffet ve izzetini heder etme, vücudunun en kıymetli âletlerinden olan gözünü manen yok etme pahasına haramlara bakmaya devam eden insanın durumu ne kadar acıklıdır.

Bu duruma düşmemek için;

✓ Gözün kıymetini idrak etmek,

✓ Cennet'te ulaşacağı nihayet kıymeti hep hatırda tutmak,

✓ Gözü ilahi talimatlar haricinde kullanmamak,

✓ Cennet'e layık bir kıymet alabilmesi için gözü ancak izin verilen güzellikleri seyir ve temaşada kullanmak gerekmektedir.

Bir Hadis-i Şerif

Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) ikinci muezzini Abdullah b. Ümmi Mektum; bir gün Efendimiz ile sohbet etmek üzere hane-i saadete gelir. İçeride sohbete başlayınca müminlerin annesi Aişe validemiz: "Ya Resûlallah! Şuracıkta ben de dinlesem müsaade eder misiniz?" deyince Allah Resûlü; "Hayır ya Aişe, olmaz. " der. Bunun üzerine Aişe validemiz, "Neden ya Resûlallah? Onun gözleri zaten görmüyor ki." deyince Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: "**O, seni görmese de sen O'nu görmüyor musun?**"[10]

Efendimiz böyle buyurarak sadece erkeğin kadına değil, kadının da erkeğe bakmasını yasaklamıştır.

[10] Ebû Dâvûd, *Libâs* 34; Tirmizî, *Edeb* 29.

İkinci Bölüm

GÖZÜMÜ HARAMDAN NEDEN KORUMALIYIM?

GÖZÜMÜ HARAMDAN NEDEN KORUMALIYIM?

1- Gözünü Koru, Aklını Koru

Cebrâil Aleyhisselâm, aklı, hayâyı ve imanı Âdem Aleyhisselâm'a getirip, "Yâ Âdem! Allah Teâlâ sana selâm ediyor. Getirdiğim şu üç hediyeden birini kabul etmeni emir buyurdu." dedi.

Âdem aleyhisselâm, "Getirdiğin bu üç hediyeden aklı kabul ediyorum." deyip aklı aldı. Bunun üzerine Cebrâil Aleyhisselâm îmân ile hayâya, "Siz gidebilirsiniz." dedi. İman, "Allah Teâlâ bana emreyledi ki, akıl nerede ise, sen orada ol! Bunun için ben akıldan ayrılıp gidemem!" dedi. Hayâ da, "Allah Teâlâ bana da aynı şekilde emreyledi. Ben de, akıldan ayrılıp gidemem." dedi. Allah Teâlâ kime akıl verirse, hayâ ile iman da onunla beraber bulunur. Aklı olmayanın ne hayâsı ne de imanı bulunur.

Hafızanın Doğru Kullanılması

Cenâb-ı Hak beyinde yer alan sinir lifleri ve hücrelerini dünyalar dolusu bilgiyi depolamaya vesile kılmıştır. Hâfızasını yerinde kullananlar ve ondan istifade etmesini bilenler için her gördüğünü ve okuduğunu çok kısa bir sürede öğrenme ve aradan uzun vakit

geçse de öğrendiklerini unutmama mümkündür. Ashab-ı Kiram ve selefin diğer büyükleri arasında geçerli olan hafiza hususundaki başarının bugün ciddî anlamda kesintiye uğramasını eğitim sistemiyle açıklamak yetersiz kalacaktır. Akıl sağlığı hususunda gayet hassas olan selef âlimleri arasında yenilen besinlere dikkat edilmesi, şeker dengesinin korunması, ekşiden kaçınılması, kahvaltının aksatılmaması, çok yememekle birlikte, mümkün olduğunca öğün atlanmaması da tavsiye edilen hususlar olmuştur.

İşleyen kasların gelişmesi gibi, hafızanın da doğru çalıştırılmakla geliştiği, aksi hâlde gerilediği öteden beri kabul edilen bir husustur. Kur'ân hıfzı, zikir ve tesbih gibi nuranî kelimelerin tekrarı ile zihnin hem kuvvet kazanması hem de en karanlık bölümlerinin dahi aydınlanması mümkün olduğu gibi, bunların terkiyle ataletin hatta gerilemenin vuku bulduğu da aşikârdır. Zihnî fonksiyonlarda aksama yaşanmaması adına beyni hantallaştıran fazla uykudan kaçınılması gerektiği, zihne menfi tesir eden mide doluluğundan uzak kalınması lâzım olduğu, sabah kerahatinde uyumanın ve harama bakmanın da unutkanlığa sebep olduğu, ifade edilegelen mevzular olmuştur.

Hâfızayı Zayıflatan Sebeplerin En Tehlikelisi

Hâfızayı zayıflatan sebeplerin en tehlikelisi şehevî hisleri galeyana getiren ve behimî duyguları tehyiç eden faktörlerdir. Bugün, aile ve içtimaî çevre, özellikle gençlerin güzel yetişmeleri hususunda, yetersiz kaldığı gibi, bir de etraftan akıp akıp gelen ve ruhu örseleyen telkinler zihinleri âdeta felç etmektedir. Televizyon programları, internet sayfaları, video oyunları, günlük haberler, siyasî polemikler, sporcuların ve sanatçıların büyük birer hadiseymiş gibi nakledilen hâl ve hareketleri, sırf merak uyarma maksadıyla uydurulan yalanlar, tezvirler, her türlü aldatmalar ve sansasyonlar... Zaten iyice zayıflayan dimağları tamamen işgal

etmektedir. Ve hele kafalara pompalanan onca kir, hayvanî hisleri ve beşerî garîzeleri tahrik edip yüce duygular üzerine bir balyoz gibi inince, kudurtulmuş şehevî arzu ve ihtiraslar, çağımızın zavallı nesillerinde okumaya, öğrenmeye, düşünmeye hiç mecal bırakmamakta ve âdeta hâfızaları bütün bütün kurutmaktadır. Evet, maalesef, günümüzün insanı haram dinleme, haram konuşma ve harama bakma... gibi günahların öldürücü dalgaları arasında çırpınıp durmaktadır.[11]

Harama Bakma ve Unutkanlık

"Harama bakmanın unutmayı netice verdiği" ise zihin sağlığı adına en çok üzerinde durulan meseledir. Anlaşılan o ki, haramla olan irtibat, kalbin kararmasıyla birlikte, zihnin de kararmasına sebep olabilmektedir. Bir karadelik şeklinde zihinde yer alan bütün bilgileri ve görüntüleri kendisiyle birlikte karanlığa çeken, çekemediklerini de gölgeleyen haram görüntüler, âdeta birer virüs gibi zihnin işleyişini bozmakta, yaptığı tahribatla zihinde yer alan çok kıymetli dosyalara ulaşılmasına âdeta izin vermemektedir.

Ahirzamanda hafızların göğsünden Kur'ân'ın çıkarılacağına dair haberin[12] manasını da bu çerçevede ele almak doğru bir yaklaşım olsa gerektir. Gördüğü, işittiği her şeyi ve her sesi kaydeden bir hafıza kartı gibi işleyen insan zihni, insanın kendisi aleyhinde şahitlik edeceği hesap gününe değin hıfzına aldığı tüm kayıtları saklayabilen ve gerektiğinde ulaşabilen bir donanıma sahiptir. Hesap gününde insanın yapıp ettikleri bir bir kendisine gösterilirken, ekrana yansıtılacak görüntülerin de bu hafıza kartından alınması hiç garip olmayacaktır.

Dosyalar silinmese de unutkanlık olarak adlandırdığımız

---

11 M. F. Gülen, *Ölümsüzlük İksiri*, *Mefluç Dimağlar ve Unutkanlığın Reçetesi*, 126

12 Bkz.: Abdurrezzak, *el-Musannef* 3/362; et-Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebîr* 9/141; ed-Deylemî, *el-Müsned* 5/488; el-Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl* 12/403.

hafıza zafiyeti neticesinde dosyalara ulaşılması hususunda kalıcı sorunlar yaşanabilmektedir. Arzu ve isteklerin de dürtüsüyle haram görüntülerin baskısı altında kalan hafızanın hatırlama hiyerarşisinde bir bozulma baş göstermekte ve unutkanlık zihnî bir hastalık hâlini almaktadır. Haram görüntüler, bedeni dürtülerin güdümünde hafızada karmaşık ama belirli bir düzene göre dizili olan dosyalardaki yapıyı bozmakta ve gerekli gereksiz bilgilerin istilâsına maruz kalan beyinde meydana gelen anarşi, işi içinden çıkılması âdeta imkânsız bir hâle getirmektedir.

Konuyu M. Fethullah Gülen Hocaefendi'ye ait şu değerlendirmelerle bitirelim:

"Ehlullah, harama nazarın nisyan sebebi olduğu hususunda ısrarla durmuşlardır. Gözlerine hâkim olamayan ve daimî surette şehevî duyguları kamçılayan manzaralara bakan bir insanın hafızasının yavaş yavaş köreleceğini belirtmişlerdir. Nitekim İmam Şafii Hazretleri, hocası Vekî' bin Cerrâh'a hâfızasının zaafından şikayette bulununca, o büyük zat, İmam Şafii'yi en küçük günahlardan bile uzak durmaya çağırmış ve ona şöyle demiştir: "İlim, ilâhî bir nurdur; Cenâb-ı Allah, devamlı günahlara dalan kimseye nurunu lutfetmez." Kaldı ki, İmam Şafii muhtemelen bir metni ilk defada değil de ikinci veya üçüncü kerede ezberleme durumuna düşünce hâfızasından şikayet etmiştir. Ayrıca, İmam Şafii gibi bir ruh insanının bilerek günaha girmesi de zaten hiç düşünülemez."[13]

Hafıza Kirliliği ve Zekâ Geriliği

Bilindiği üzere bir fotoğrafın bilgisayar belleğinde kapsadığı alan birkaç cilt kitabınkine eş olabilmektedir. Bu anlamda televizyon karşısında yeni gördüğü her nesneyi hafızasına kodlayan çocuk, erken yaşlarında büyümüş de küçülmüş denecek cinsten

[13] M. F. Gülen, *Ölümsüzlük İksiri, Mefluç Dimağlar ve Unutkanlığın Reçetesi*, 126-127

tepkiler verirken, orta öğrenim yaşlarında soyut zekâ gerektiren matematik veya yoğunlaşmaya ihtiyaç gösteren dil ve edebiyat gibi temel alanlarda donuk zekâ tepkileri verebilmektedir. Bunun sebebi yemek yedirebilmek için anneleri tarafından reklâmların karşısında adeta hipnoz edilen körpe beyinlerin, bebek bellekleri itibariyle birbiriyle ilişkisi kurulamamış pek çok görsel verinin hücumu altında bir çöp kutusu hâline gelmesidir. İlerleyen yaşlarda çizgi film ve dizilerle devam eden bu süreç ergenlik döneminden itibaren cinsellik içerikli görüntülerle devam edince artık gençlerde algılama sorunları ve buna bağlı sıkılma, yoğunlaşamama, anlayamama gibi çözümsüz problemler baş göstermektedir.

Gençlerin ekranlar karşısında seyirci olmakla aktif-belirleyici kişilikten, pasif- belirlenen şahıs olma biçimini almaları bir yana, fikir, hayal, tasvir gibi aklî melekelerinin dumûra uğraması sonucunda herhangi bir alanda müspet bir mesafe kat etmeleri de neredeyse imkânsız hâle gelmektedir. Ayrıca vücudda haram görüntülerin harekete geçirdiği israf mekanizması neticesinde, vücuttaki kuvvet gereksiz yere harcanmakta, bunun neticesinde de algıda dikkat ve yoğunlaşma sorunları yaşanabilmektedir. Haramın getirdiği psikolojik tahribat bir tarafa doğrudan harama bakmanın beden üzerindeki menfi tesir ve zihni karışıklık, kişi üzerinde akli gelişim ve dikkat sorunları meydana getirmektedir.

Hafıza Kahramanları ve Bugünkü Eğitim

Selef-i salihine (geçmiş Allah dostlarına) baktığımızda, duyduğu bir şeyi ikinci defa tekrar etmeye lüzum hissetmeden ezberleyen Hazreti Ebû Hüreyre; Resûl-ü Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimiz'in emri üzerine on beş-yirmi gün içinde mektup yazabilecek ve gelenleri de tercüme edecek kadar İbranice'yi öğrenen Zeyd İbn Sâbit gibi yüzlerce sahabinin duyduklarını bir defada öğrenen ve bir daha da unutmayan insanlar

oldukları görülmektedir. Özellikle Tâbiîn ve Tebe-i tâbiîn dönemleri hâfızasının hakkını veren insanlarla doludur. Mesela; Ahmed İbn Hanbel, muhteva aynı olsa bile, farklı sened ve metinlerle nakledilen sahihi, haseni ve zayıfıyla bir milyon hadisi ezberlemiş; kırk bin hadis ihtiva eden meşhur Müsned'ini üç yüzbin hadisten seçerek meydana getirmiştir.

Medrese talebelerine ve hafız adaylarına mezar taşlarını okumalarını yasaklanmasının ardında yatan temel nedenin görsel hafızada gereksiz yer işgal etmemesi gerektiği bilinecek olursa bugünün gençliğinin markalar, panolar, telefon numaralarının çok ötesinde beş on dakikalık bir reklâm kuşağı içerisinde nasıl bir zihin kirliliğine maruz kaldığını anlamak mümkün olacaktır. Bugün için fıkıh alanında müçtehidlere, hadis alanında muhaddislere rastlanmıyorsa meselenin altında zaman ve zeminin, yetişmekte olan çocukların bebekliğinden itibaren onların zihnî fonksiyonları aleyhine işleyen yıpratıcı etkisi yadsınamaz bir gerçek olarak durmaktadır. Bu asrın başında Kamus'u ezberleyen, seksen cild eseri ezberine alan dehaların var olması, ancak bunların bugün efsanevî meseleler gibi nakledilmesinin sebebi ve günümüz dünyasındaki kaliteli insan kıtlığı çekilmesinin sebebinin zihin kıtlığı olduğunu göstermektedir.

Ezbere dayalı eğitim adıyla hafızayı kuvvetlendirmenin eğitimdeki yerinin yadsınması da anlaşılır bir mesele değildir. Fotokopik hafıza denilen husus, kuvveti itibariyle kişiden kişiye değişim gösterse de anlamadan ezberlemeyi kuvvetlendiriyor düşüncesiyle ezberin eğitimde kapı dışarı edilmesi de ciddi bir yanlış olacaktır. Zira anlama ve hafızaya alma hususiyetleri birbirinin alternatifi değil, belki zihnin işlem ve depolama fonksiyonlarını yerine getiren birbiriyle çok alâkalı iki ayrı ünitesinin özellikleridirler. İkisinin birlikteliği ve sıhhatli çalışmasıyla ortalama zekâların ilim adına verimli netice vermesi mümkün iken, birinde çok ileri

giden zekâların diğerinde hayli geri kalması hiç de parlak neticeleri doğurmayacaktır.

Dini Terbiye ve Aklı Koruma

Bugün için aklî sıhhatini korumak isteyenlerin dini terbiyenin gereği olan iffet içinde bulunması âdeta bir zorunluluktur. İffet ve namus ise harama yaklaşmamakla ve sınır taşı olan bakmama çizgisini korumakla mümkün görülmektedir. "Ümmetinin harama nazar etmemesi mevzuunda hassas olan Rehber-i Ekmel (aleyhi ekmelü't-tehâyâ) Hazretleri'nin, kadın-erkek herkesin iffete kilitlendiği bir dönemde, Hac vakfesini yapıp Arafat'tan döndükleri bir sırada, terkisine aldığı (Hazreti Abbas'ın oğlu) Fazl'ın başını sağa-sola çevirmesi ve etraftaki kadınlara gözünün ilişmemesi için ona yardımcı olması çok manidardır. Asır saadet asrı, mevsim Hac mevsimi, terkisine binilen zat Allah Resûlü ve harama bakmaması için başı sağa-sola çevrilen de iffetinde hiç kimsenin şüphe edemeyeceği Hazreti Fazl olsa da meselenin hasassiyetine binaen Efendiler Efendisi meseleye bizzat müdahalede bulunmaktadır. Öyle bir şeyin adeta imkânsız olduğu bir durumda bile, nazarına başka hayaller girmesin ve serseri bir ok kalbini delmesin diye, Fazl'ın yüzünü bir o yana bir bu yana çevirmesi Peygamber Efendimiz'in bu konudaki hassasiyetini göstermesi açısından çok ibretliktir."[14] "Evet, bugün bile bir mescide girdiğimizde veya bir cemaatin huzuruna vardığımızda, istesek de fena hisler düşünemezken, böyle bir şeyin hiç de mümkün olmadığı bir durumda, nazarına başka hayaller girmesin, serseri bir ok gelip kalbini delmesin, içine fısk u fücur nüvesi serpilmesin diye, Fazl'ın yüzünün bir o yana, bir de bu yana çevrilmesini nasıl değerlendireceğiz?

Bu hâdisenin ifade ettiği mana şudur: Orman hiç yanmasın diye meseleyi kökten ele alıp, ormanda bir kibrit çöpüne dahi

---

[14] *Kırık Testi*-7, *Ölümsüzlük İksiri*, *Mefluç Dimağlar ve Unutkanlığın Reçetesi*, 127

müsaade etmeme; ortada hiç savaş ihtimali yokken dahi, binlerce askerin bulunduğu karargâh içinde yine nöbeti aksatmama ve bir saniye olsun gözü yummama… Evet, haramlara, fuhşa, tecavüzlere, cinayetlere ve daha nelere nelere götürücü sebeplerin bütününü ortadan kaldırma... Belki bir gün yılan, çıyan sızar diye tüm delikleri kapama.. ve bir bakış, bir gülüş, bir dokunuşla nice hayatların sönüp gitmesinin, nice yuvaların yıkılmasının önüne aşılmaz setler çekme.. yani fenalıklara iten sebepleri ortadan kaldırma ve günahları ta baştan önleme; işte Allah'ın çizdiği yol!"[15]

Evet, zihin kirliliğine bir kere kapı açılıp, hudutlar ihlâl edilip, o noktada laubalilik bir defa baş gösterdi mi bir daha derlenip toparlanmak ve zihnen yeniden sıhhat kazanıp, istikamet çizgisine gelmek çok ciddi gayret gerektirmekte ve israf edilen enerji, zaman ve safiyetin aslıyla ve ayniyle kazanılması adeta imkânsız olmaktadır. Hüccetü'l-İslâm İmam-ı Gazalî hazretleri Basralı meşhur bir âbid olan Ebu-Nasr U'la'dan naklen bu sıkıntıyı şöyle izah ediyor: "Gözünü kadının kürküne veya sağrısına dikip arkasından bakma. Çünkü nazar kalbe şehvet tohumunu eker. İşte böyle bir anda en uygun hareket, nefsinde, tekrar tekrar bakmanın cehaletin ta kendisi olduğunu takrir ve tespit etmektir. Çünkü eğer bakıp güzel görürse, şehveti kabarır. Fakat o güzele yetişmekten de acizdir. Binaenaleyh kesesinde hasret çekmek ve üzülmekten başka bir şey kalmaz. Eğer çirkin görürse lezzet almaz belki elemdar olur. İki durumda da günahtan elem ve hasretten başka bir şey yok!"

Sonuç olarak söylenebilecek olan gözünü korumayanın zihin sağlığını korumasının imkânsız olduğudur. Binlerce tecrübe neticesinde sabittir ki; göz tarafından parola sorulmayan, vize tatbik edilmeyen karanlık görüntüler bir şekilde zihne kaydolmakta ve kişinin kalp, ruh, sinir dünyasını karartmakla onu bir akıl tutulmasına mahkûm etmektedir.

---

15 *İnancın Gölgesinde-2*, *Âfaki Meseleler*, 216

Unutkanlık Hastalığı İçin

Bediüzzaman Hazretlerine talebelerinden genç bir hafız "Bende unutkanlık hastalığı artıyor, ne yapayım?"diye sorar. Bediüzzaman "Mümkün oldukça namahreme bakma; çünkü İmam-ı Şafi'nin dediği gibi harama nazar unutkanlık verir." cevabını verir.

Üstad bu mevzuyla ilgili hatıralarından şöyle bahseder:

"Elli beş sene evvel, Bitlis Valisi Merhum Ömer Paşa'nın hanesinde onun ısrarı ile iki sene kaldım. İlme büyük hürmeti vardı. Onun altı adet kızları vardı; üçü büyük, üçü küçük. Ben üç büyükleri, iki sene beraber aynı hanede kaldığımız hâlde birbirinden ayırt edemez, tanıyamazdım. Hiç dikkat etmemiş, bakmamıştım ki, bileyim. Bana: 'Neden bakmıyorsun?' dediler.

Dedim: 'İlmin izzetini muhafaza etmek beni baktırmıyor.'

Yine İstanbul'da kaldığım günlerden birinde Kağıthane'de şenlik yapılıyordu. Ben, merhum mebus Molla Seyyid Taha ve merhum Seyyid Hacı İlyas'la beraber kayıkla Kâğıthane'ye giderken Haliç'in iki tarafında binlerce açık saçık Rum, Ermeni ve İstanbullu kadınlar, kızlar vardı. O kadınların yanlarından geçiyorduk. O bir saatlik seyahat boyunca Molla Taha ve Hacı İlyas nöbetle beni takip etmişler. Haberim yoktu. Seyahatin sonunda:

"Senin bu hâline hayret ettik, hiç bakmadın." dediler.

Dedim: "Lüzumsuz, geçici, günahlı zevklerin akıbeti elemler, üzüntüler olduğu için istemiyorum."

Evet, harama nazar Kur'ân'ı Kerim'de ve hadisi şeriflerde yasaklanmıştır. Madem dünyadaki her bir lezzet geçicidir. Öyle ise insan fani âlemde alacağı az bir zevk uğruna, hem ebedi hem de nihayetsiz zevklerle müşerref olacağı ahiret âlemini heba etmemelidir."

2- Gözünü Koru, Sağlığını Koru

"İnananlara söyle, gözlerini kendilerine helâl olmayan şeylerden sakınsınlar." (Nur, 24/30), "Çünkü Rabbin her zaman gözetleyip durmaktadır." (Fecr, 89/14)

Erken Ergenliğin Arızaları

Çok erken yaşta karşı cinse uyanan bugünün gençliğinde erken ergenlik problemleri baş göstermektedir. Mart güneşine kanan çiçekler gibi, akli yeterliliği oluşmadan erken uyarılma ile ergenliğe çabuk giren gençlerde, akıllarının isteklerini kontrol edememesinden kaynaklanan birçok sorun meydana gelebilmektedir. Kanlarının deli aktığı dönemlerinde, gelecek düşüncesi olmadan hareket eden gençler, herkesten çok kendi hayatlarını karartacak hareketlerin içine girebilmektedirler. Allah sevgisi ve korkusu doğrultusunda kimliği şekillenmeyen gençlerin, doğru-yanlış hesabı yapmadan giriştikleri hareketler hayatlarının tamamı adına onarılamaz sonuçlar doğurabilmektedir. Çocuk anneler ve babaların meydanı alması, çocuk istismarı ve bakılamayan bebeklerin çocuk yurtlarına bırakılması modern dünyada baş gösteren problemlerden yalnız bir kaçıdır.

Bugün için gençlerin cinsellikle erken ve kontrolsüz bir şekilde tanışmalarının önüne geçmek maalesef ebeveynlerin de tamamıyla elinde değildir. İradeleri felç eden ekranlar karşısında gençler, reklamlardan filmlere bir çok şartlandırıcı programın etkisinde cinselliklerine çok erken bir vakitte uyanmaktadır. Cinsellikten bağımsız olarak düşünüldüğünde dahi, gerek hafızalarının erken dolması, gerekse de görmeye dayalı yüzeysel bilgilenmenin, okuma temelindeki esas öğrenimi engellemesi gibi birçok yönden gençler için fazlasıyla zararlı olan televizyon ve internet karşısında ebeveynlerin kontolü her geçen gün geçersiz

hâle gelmektedir. Gençlerin gerçeklik algılarının kırılması ve seyrettikleri bir haberdeki gerçek ölüme, film veya bilgisayar oyunlarındakine benzer tepkiler vermeleri bu bozucu etkilerden birisi olarak ele alınabilecektir.

Çok erken yaşlarda günah adına düşünce ve hayal tarlalarına ekilen tohumlar kişinin ilerleyen yaşlarında fısk, nifak, şirk, küfür gibi meyvelere dururken, insanın Hakikat ile arasındaki yolları ya kesmekte ya karartmakta ya da içinden çıkılmaz bir hâle sokmaktadır. Özellikle cinsellik içeren görüntülerin zihinde meydana getirdiği karartıcı etki zamanla kişinin bütün düşünce gücünü tesiri altına almakta, adeta kara bir delik gibi akli fonksiyonlarının tamamını ya kendi tesiri altına almakla yutmakta ya da hedefinden şaşırtmaktadır.

Cinsellikle ilgili temel bilgilerin ergenlik döneminden önce ebeveynler tarafından gençlere doğru bir şekilde öğretilmesi, bununla beraber aile içinde bu konudaki İslami tavrın tam manasıyla temsil edilmesi ve hassasiyetle uygulanması ergenlik dönemine giren şahısta, şaşırmadan kaynaklanan hataları şüphesiz asgariye indirecektir. Genel bir ahlâkî talim çerçevesinde düşünülmesi gereken bu eğitime dair davranış kalıplarının, kendi yaş gurubunda akranlarıyla birlikte paylaşabileceği ortamlarda test edilmesi gerekir. Bu, gençlerin cinsellik konusundaki zihin temizliklerini koruyabilmeleri ve hayatlarına akli melekeleri sağlıklı insanlar olarak devam edebilmeleri adına son derece önemlidir.

Tıbbi Zararlar

Harama bakma ve neticesindeki bedeni israfatın gençlerde yorgunluk, odaklanamama gibi fiziksel veya narsizm (kendini beğenme) veya tam zıttı kendi vücudundan tiksinme gibi psikolojik hastalıklara yol açtığı gözlemlenmiştir. Yapılan araştırmalar, gayri

ahlâkî görüntülerin, seyredenleri geçici bir körlüğe sürüklediğini belirlemiştir. Ahlâk dışı görüntüler bir an için insanın dünya ile ilgisini kesmektedir. Bu tespit algılama üzerinde araştırma yapan Amerikalı bilim adamlarının keşfidir. Ahlâksız görüntüleri izleyenler kısa bir süre için tüm dikkatleri dağıldığından diğer uyarıları algılayamamaktadır.

Deneye tabi tutulan kişilere manzaraların ve binaların bulunduğu yüzlerce resim gösterilmiştir. Deneklerin görevi resimlerde belli başlı bir objeyi izlemekken, bilim adamları bu resimlerden önce iki ile sekiz edepsiz görüntü yerleştirerek, bunların algılama üzerinde etkili olup olmadığını kontrol etmişlerdir. Buna göre normal resimlerin arasındaki edepsiz görüntüler çoğaldıkça, denekler aradıkları objeyi bulmakta o denli zorlanmışlardır. Bilim adamlarına göre duyguları uyandıran motifler gerek artı gerek eksi yönde olsun dikkati aynı şekilde etkilemektedir.

Ahlâksız görüntülere bağımlılık, kişinin cinsellikten başka bir şey düşünememesini, artık işlerini de aksatmaya başlamasını, arkadaşlık ilişkilerine zarar vermesini ve yaptığından suçluluk duymaya başlamasını doğurmaktadır. Nasıl alkolik insanlar sağlıklı bir zihne sahip olamıyorlarsa, haram görüntülere bağımlılık derecesinde sürüklenen insanda da dengeli bir akıldan bahsetmek mümkün görünmemektedir. Midenin kapısı ağız olduğu gibi zihnin de kapısı gözdür, bu yüzden dünyada sıhhat ve selâmet adına da gözün haramdan alınmasına mutlak ihtiyaç bulunmaktadır. Akıl sağlığı gibi beden sağlığı açısından da haram olana bakmaktan kaçınmak bir zorunluluk olarak görülmektedir.

Ayrıca zihnî ve psikolojik rahatsızlıkların yanı sıra harama bakmakla başlayıp, harama girmekle neticelenen zina eylemi neticesinde gençleri bekleyen pek çok fizyolojik hastalık da mevcuttur.

Bunların en ünlüsü olan AIDS gibi ölümcül bir hastalığın bulaşmasının dahi cinsel yoldan bulaştığı bilinmektedir. İnsanların hayatını karartacak bu hastalıklar hakkında bilgisiz olan gençlerin bu karanlık kuyulara düşmemesinin yolu da yine o kuyuların etrafında gezmemelerinden geçmektedir.

Asıl Şifa, Hastalanmamak

Günümüz sağlık anlayışında hıfz-ı sıhha yani koruyucu hekimlik her geçen gün ön plâna çıkmaktadır. İkinci ön plâna çıkan esas ise erken ve doğru teşhistir. Psikolojik ve manevî hastalıkların tedavisinde de bu iki esas her geçen gün daha fazla önem arzetmektedir.

Uyuşturucu gibi bağımlılık yapan maddelerin kullanımında anne babalar nasıl hassasiyet gösteriyor ve "Hele bir denesin, kötülüğünü görünce zaten bırakır (!)" demiyor ise gençlerin, hatta çocukların manevî hayatını yıkan ahlâksız görüntülere karşı da aile içinde koruyucu anlayış ve hassasiyetin yerleşmesi şarttır. Ayrıca hissetirmeden ve sıkmadan gençleri devamlı gözetim altında tutmak, oluşabilecek devamlı bir hastalığa karşı erken ve doğru teşhis adına en selâmetli davranış olacaktır.

Elbette hastalanmamakta asıl olan kişinin kendisini korumaya çalışmasıdır. Bunun için de kişinin hastalığın zararlarından haberdar olması şarttır. Bu noktada ahlâksızlığa karşı kapalı olunduğu kadar, bilgilendirmeye yönelik açık olmak bir şarttır. Aksi hâlde genç şahıs bu bilgilenmeyi mutlaka gerçekleştirecektir. Fakat bilgilenme yeterli değildir, çünkü hissiyatın, bedeni dürtülerle birleştiği noktada gencin her zaman aklın yolunu takip etmesi mümkün olamayabilmektedir.

Bu yüzden aile içinde koruyucu ortamın gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu ortam aynı zamanda gencin dışarıda ister

istemez muhatap olduğu zararlı ortamla sağlıklı olan arasında bir karşılaştırma imkânı da sağlayacaktır. Aksi durumda televizyon, dergi, internet gibi araçların kullanımında zararlı ile zararsız arasındaki fark ortadan kalkarsa, yani cinsel içerikli zararlı görüntüler, hiçbir koruyucu engelemeyle karşılaşmadan ev içinde görünür olursa; en kötüsü de anne ile baba kendi hayatlarında bu tür yayınlara karşı bir hassasiyete sahip olmazsa, genç, zararlı ile zararsız arasında ayırım yapabilme imkânını yitirecektir.

Ailenin gençleri korumasına yönelik tavsiyelere karşı çokça dile getirilen ifadelerden birisi de çocuk veya gencin zaten etrafında benzeri şeylerle karşılaşacağı gerçeğidir. Beden sağlığında da mutlak hijyen mümkün değildir hatta zararlı bile olabilir. Ancak mutlak anlamda mikroplardan korunmak mümkün değil diye veya bağışıklık kazanma adına, çöplüğe gitmek ya da dışarıdaki çöplüğü eve taşımak da pek akıllıca bir hareket olmasa gerek.

Dinin Cevheri

Bir gün, Hasen-i Basrî hazretleri, “Din temizliği nedir? Din cevheri nedir? Din hazînesi nedir?” sorusuna şöyle cevap verdi:

“Din temizliği abdest almaktır. Din cevheri, Allah Teâlâ’dan korkmak ve hayâ etmektir. Din kuvveti ise, namazdır. Çünkü Allah Teâlâ, hayâ eden kulunu medhetmiştir. Din hazinesi ilimdir. Çünkü her kimin abdesti olmazsa, dini temiz olmaz. Her kimin hayâsı olmazsa, onda dinin cevheri olmaz. Kimde Allah Teâlâ’nın korkusu olmazsa onda dinin cevheri olmaz. Her kimin ilmi olmazsa dinin hazinesi olmaz.”

3- Gözünü Koru, Ahlâkını Koru

Harama bakmayan gözler, Cehennem
ateşi görmez. [İsfehanî]

Kendini Tanı

"Vermeyi istemeseydi, istemeyi vermezdi." genel bir kaide; tıpkı "Cemal ve kemal bizzat sevilir." kaidesi gibi. Evet, insan güzel olanı fıtraten sever. Özellikle de güzellik karşı cinsinden kaynaklı ise bu bağlılık mıknatıs gibi insanın tabiatına hükmeden bir hüviyettedir. Zararlı bir bağımlılığa dönüşmediği sürece bu bağlılık, neslin devamı ve toplumda saadetin kaynağı olan aile müessesinin sıhhati adına bir gereklilik olarak kabul edilmelidir.

Şüphesiz karşı cinse duyulan istek ilâhî bir programlamanın neticesidir ve bizzat kötü görülemez. Doktorların onca ısrarına rağmen insanların yutmaktan lezzet almadıkları ilâçları aksatması, buna karşı lezzet aldıkları ve ihtiyaç hissettikleri yemekleri yemeyi unutmaması gösteriyor ki insan için lezzet almak ve ihtiyaç hissetmek en hayatî meselelerde dahi bir mecburiyettir. Bu anlamda karşı cinsle münasebete dair istek ve lezzet neslin devamı için bir gerekliliktir. Bunun fıtrî olduğunu bilmek ve fıtratın ilahi kanun olduğunu kabul etmek, meseleyi doğru bir zemine oturtmamıza yardımcı olacaktır. Ancak ne kadar lezzetli olursa olsun, beslenmesinde zehirli gıdalardan kaçınan insan için, karşı cinsle münasebette de zararlı ilişkiden veya zararlı olabilecek olan irtibattan kaçınılması bir gerekliliktir.

Bakmak, Yasak Olanı Normal Hâline Getirir

Bakmak ile başlayan pek çok günah vardır. Dokunmak, baş başa kalmak, öpüşmek ve zina etmek. Görsel ve yazılı medyada onca örneğini göreceğimiz bu davranışları insanın âdeta

normalmiş gibi algılaması aslında onların çevremizde çokça görülmesinden dolayıdır.

Şöyle ki; yazılı ve görsel basın organlarında görülen müstehcenlikler ilk önceleri küçük bir kesimde gösterilmiş, daha sonra insanlar bunları sürekli görmüş ve bu aşırılıklar adeta bazıları için bir yaşam tarzına dönüşmüştür. Bunları her gün medya organlarında gören insanlar da bakma eşiğini aştıklarından dolayı "Ne var ki bunda?" şeklinde düşünerek benzer davranışları sergileme cüretinde bulunmuştur. Zaman ilerledikçe töre ve geleneklerinde hiç olmayan bir yaşam tarzını normal gören insan, bunu uygulamaya başlamış ve kendisi için normal olmayan bir davranışı, gördükçe ve bunu kanıksadıkça artık o da uygulamaya başlamıştır. Hatta öyle yapmayanlar toplumun bazı kesimince yadırganmıştır.

İşte insan baktıkça ve gördükçe normal olmayan şeyler normalmiş gibi algılanmaktadır. Bunun en önemli sebebi de basit bir fiildir: Bakmak…

Bu noktada şu tespiti aktarmak istiyoruz: "Yüzyıl önce tiyatro, İslâm topraklarına girdiğinde, artistler yalnızca boynu açıkta bırakan bir türbanla sahneye çıkmışlardır. Göre göre bu tarza alışılmış; boynun açıkta kalması tesettür emrine aykırı olduğu hâlde, "gözü haramdan koruma" emri çiğnendiği için, bu noktadaki hassasiyet aşınmıştır. Ardından türban da atılarak saçlar tamamen açılmıştır. Aynı şekilde, kolu bileğine kadar örten elbiselerin yerini yarım kollu elbiseler almış; bir adım sonra kolsuz elbiseler gelmiştir. Mini eteğe giden yolun başında, topuğun yalnızca bir karış üstüne çıkılan modeller vardır. Onu diz boyu modeller, onu da dizin beş parmak üstüne gelen modeller izlemiştir. Kısalma adım adım devam etmektedir.

Kısacası, hususî bir hayâsızlığın umumîleşmesi görme yoluyla gerçekleşir. Göz göre göre, "kural-dışı" olan, "kural" hâline gelir;

anormal olan "normal"leşir. Gerek mümin erkeklere, gerek mümine kadınlara yönelik "gözlerin haramdan korunması" emri, işte bu umumî yozlaşmayı ta başından kesmektedir."[16]

İffet Kahramanlarından Olmak İçin

Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi, kendisine sorulan *"İffet ne demektir, iffetin çerçevesini belirleyen hususlar nelerdir?"* şeklindeki bir soruya aşağıdaki satırlarla cevap cermiştir:

"İffet", çirkin söz ve fiillerden uzak kalma, hayâ ve edep dairesinde bulunma, doğruluk, dürüstlük ve ahlâkî değerlere bağlılık üzere yaşama demektir. Aslı Arapça olan bu kelime, namuslu, şerefli ve ahlâklı olma hâlini ifade edecek şekilde dilimize de geçmiştir.

Özellikle eski nesir ve nazımlarda, izzet ve haysiyetiyle yaşayan, çalıp çırpmayan, haramlardan sakınan ve namusunu koruma mevzuunda fevkalâde hassas davranan kimseler hakkında "afîf" tabiri kullanılagelmiştir.

İslâm ahlâkçıları insanda üç temel duygunun bulunduğunu söylemiş; belli ölçüde de olsa hakikatleri görüp, fayda ya da zarar getirecek şeyleri birbirinden ayırma melekesine "kuvve-i akliye"; kin, hiddet, kızgınlık ve atılganlık gibi hislerin kaynağı sayılan güce "kuvve-i gadabiye"; arzu, iştiha ve cismânî hazların menşei kabul edilen duyguya da "kuvve-i şeheviye" demişlerdir. Kuvve-i şeheviye'nin, hayâ hissinden tamamen sıyrılarak her türlü cürmü işleyecek kadar kayıtsız kalma şeklindeki ifrat hâlini "fısk u fücûr"; helâl nimet ve lezzetlere karşı dahi hissiz ve hareketsiz kalma durumunu da "humûd" olarak isimlendirmişlerdir. Kuvve-i şeheviye açısından istikamet ve itidal üzere bulunarak, meşru dairedeki zevk ve lezzetlere karşı istekli davranmanın yanı

16 Metin Karabaşoğlu, Zafer dergisi, Ekim 2001 sayı: 295.

sıra gayr-i meşru arzu ve iştihalara iradî olarak kapalı kalma tavrını ise "iffet" kelimesiyle ifade etmişlerdir. Bu zaviyeden iffet, umumî manasıyla, iradenin gücünü kullanarak cismanî ve behimî arzuları kontrol altına almak, zinadan ve sefihlikten uzak durmak demektir.

Kur'ân-ı Kerîm, iman edenlerin iffetli, hayâlı ve edep yerlerini koruyan insanlar olduklarını nazara vermiş (Mü'minûn, 23/5-7); iffetli yaşamanın mükâfatı olarak Allah'ın mağfiretini ve ahiret sürprizlerini müjdelemiştir. (Ahzâb, 33/35) Mevzunun önemine binaen kadınları ve erkekleri ayrı ayrı zikrederek bütün mü'minlere iffetli olmalarını ve iffetsizlik için bir giriş kapısı sayılan haram nazardan kaçınmalarını emir buyurmuştur (Nur, 24/30-31). Ayrıca, Hazreti Yusuf ve Hazreti Meryem gibi iffet abidelerini misal vererek inananlara hayâ ve ismet ufkunu göstermiştir.

Evet, Hazreti Yusuf (aleyhisselam), vezirin hanımından gelen bir günah çağrısı karşısında "Ya Rabbî! Bu kadınların beni dâvet ettikleri o işten zindan daha iyidir." (Yusuf, 12/33) diyerek, iffetine toz kondurmaktansa senelerce hapiste yatmayı göze almış ve kıyamete kadar gelecek olan bütün ehl-i imana bir hayâ timsali olmuştur.

Cenâb-ı Allah'ın, "İffet ve namusunu gerektiği gibi koruyan Meryem'i de an. Biz ona rûhumuzdan üfledik, hem onu, hem oğlunu cümle âlem için bir ibret yaptık." (Enbiya, 21/91) diyerek yücelttiği Hazreti Meryem de bütün insanlık için tam bir iffet örneğidir. Öyle ki, temiz ve nezih bir atmosferde, iffetli ve şerefli bir şekilde yetişen Meryem validemiz, o paklardan pak mahiyetiyle adeta mücessem iffet haline gelmiştir. Bundan dolayıdır ki, Hazreti İsa'nın doğumunu dile dolayanların yakışıksız sözleri karşısında bin bir ızdırapla, "Keşke bu iş başıma gelmeden öleydim, adı sanı unutulup gitmiş biri olaydım!" (Meryem, 19/23) diye inlemiştir.

İffetin bu umumî manasını hatırda tutmakla beraber, onu

daha geniş ve şümullü olarak ele almak da mümkündür. Bediüzzaman Hazretleri'nin, "Helal dairesi geniştir, keyfe kâfi gelir. Harama girmeye hiç lüzum yoktur." şeklinde dile getirdiği ölçüye göre iffet, meşru daire içinde yaşayıp gayr-i meşru sahaya nazar etmeme, el uzatmama, adım atmama demektir. Dolayısıyla, iffetli bir insan, göz, kulak, el, ayak gibi bütün âzâların helâl dairedeki lezzetleriyle iktifâ etmeli, hiçbir şekilde ve hiçbir yolla haram işlememeli, izzet ve haysiyetine dokunacak durumlardan da sakınmalıdır.[17]

Üç İffet Kahramanı

Tam günah eşiğinde ve uçurumun kenarında iken geri dönebilen ve büyük bir felaketten kurtulan yiğitler vardır:

1- Mahşerin dehşet verici tehlikelerinden "zıllullah"a sığınarak korunacak olan yedi grup insan anlatılırken, böyle bir iffet kahramanına işaret edilmektedir.

Zira namus ve haysiyetini muhafazada fevkalâde hassas ve şehevânî isteklerine karşı alabildiğine kararlı o babayiğit, güzellik ve servet sahibi bir kadının günaha davetini "Ben Allah'tan korkarım!" çığlığıyla reddedebilmiş ve irade ile aşılamaz gibi görünen bir akabeyi aşabilmiştir.

2- Hazreti Ömer'in (radıyallahu anh) gözünün nuru olan delikanlı da o ismet ufkunun temsilcilerindendir. O da bir tuzağa düşüp günaha karşı hafif bir temayül gösterecek gibi olunca birdenbire "Allah'a karşı gelmekten sakınanlara şeytandan bir dürtü ilişince, hemen düşünüp kendilerini toparlar, basiretlerine tam sahip olurlar." (A'raf, 7/201) mealindeki ayeti hatırlamış; Cenâb-ı Allah'tan hayâ etmiş; günah eşiğinden geri dönmüştür.. dönmüştür ama vicdanı o kadarcık bir meyli bile iffetine yakıştıramamış, gönlü Allah korkusundan hasıl olan heyecana dayanamamış ve genç oracığa yığılıp

---

[17] M. Fethullah Gülen, *İkindi Yağmurları*, s. 379-381.

kalmıştır. Bedeni oracığa yığılıp kalsa da "iffet şehidi" ya da "ismet şehidi" denebilecek o yiğidin hatırası da bir yâd-ı cemil olarak günümüze kadar ulaşmıştır.

3- "Mağara hadisi" olarak da bilinen bir hadis-i şerifte de yine böyle bir iffet kahramanından bahsedilmektedir. Gecelemek için bir mağaraya sığınan üç kişi, dağdan kopan büyük bir kaya parçası yuvarlanıp çıkışı kapayınca bir türlü oradan çıkamazlar. Bunun üzerine, sırayla Hak katında makbul olduğuna inandıkları bir ameli vesile edinerek Cenab-ı Hak'tan kayanın yuvarlanıp gitmesini dilerler. Her birinin duasıyla kaya biraz hareket eder ve nihayet o üç arkadaş kurtulurlar. Onlardan birincisi, anne-babasına karşı ihsanla davranışına tevessül ederek niyazda bulunur; sonuncusu da, çalıştırdığı işçinin ücretini veremeyince onun parasını işletip nemalandırarak sonunda eksiksiz teslim edişi hürmetine rahmet-i ilahiyeden yardım ister. İkinci şahıs ise, "Allah'ım! Amcamın bir kızı vardı. Onu herkesten çok seviyordum. Ondan kâm almak istedim ama bana hiç yüz vermedi. Fakat bir kıtlık senesinde elime düştü. Ona kendini teslim etmesi mukabilinde yüz yirmi dinar verdim, mecburen kabul etti. Ne var ki arzuma nail olacağım sırada, "Allah'tan kork da iffetime dokunma!" dedi. Ben de, o söz üzerine, insanlar arasında en çok sevdiğim kimse olduğu halde onu bıraktım, verdiğim parayı da geri almadım. Allah'ım eğer bunu Senin rızan için yapmışsam, bizi bu sıkıntıdan kurtar!" diyerek iffetini muhafaza edişini makbul bir amel olarak Allah'a arz eder.

İşte, bu üç misaldeki afîf insanların ortaya koyduğu kahramanlıklar herkese müyesser olmaz. Bunlar, çok istisnaî olan irade zaferleridir. O türlü durumlarda devrilmeme her insanın ulaşabileceği bir başarı değildir. Pek çokları o kaygan zeminlerde ayakta kalamaz ve yıkılır.

4- Gözünü Koru, Kalbini Koru

Gözü Haramdan Sakınmamak Fıtratla Çelişen Bir Durumdur

İnsanın gözünü haramdan sakınmaması, aslında onun fıtratıyla çelişen bir durumdur. Çünkü bu bakışlar, insanoğluna verilmiş pek çok duygunun inkişafına manidir. Böyle bir insan, bütün enerjisini ve iradesini şehevî duygularının emrine verecek, böylece belki farkına varmadan ruhunda potansiyel bir hâlde bulunan diğer insanî ve manevî melekelerin gelişmesine ve ortaya çıkmasına engel olacaktır. Bunun en bariz örneklerini bütün ömrünü bu duygularının emrinde geçiren ve bunu bir meslek hâline getirenlerin hayatlarında görmekteyiz.

Evet, nice göz sahipleri vardır ki farkında olmadan sadece gözünü değil, iradesini, ruhî ve manevî melekelerini de gerektiği yerde kullanmamakta ve diğer organlarının da ona hizmet ettiğini idrak edememektedirler. Bütün vaktini, haram nazarlarının neticelerini birbirlerine anlatarak geçiren, tek başlarına kaldıkları zaman da gördüklerinin hayaliyle zamanını israf eden nice insanlar bulunmaktadır. Bu yolda ne kadar çok ömür heba olup gitmektedir. İşte bütün bunları tetikleyen, sadece bir bakmadır. Bu kimseler âdeta bir bakmada, bir öpmede hayatlarını karartmaktadırlar. Allah'a kul olmak üzere yaratılmışken onu marazî bir ruh hâli içine sokan bu manzaralar karşısında kimi insan da karşısındakini sadece maddeden müteşekkil bir nesne olarak görmekte, onun lâtifelerini ve duygularını âdeta hiçe saymaktadır. Bu tip insanlar kendi aralarında konuşurlarken cinsellikle hiç ilgisi olmayan pek çok şeyi cinsel çağrışımları ile birbirlerine anlatmakta ve bununla vakti israf etmektedirler. Bütün bunlar fıtratın bozulması ve kokuşması değildir de nedir?

Haram ve İnsanın Bozulması

Bugün için gerek harama bakmanın önemsenmemesi ve neticesinde zinaya ve her türden ilişkiye açık bir hayat yaşayan hastalıklı şahısların yetişmiş olması, bahsettiğimiz meseleleri yalnız gençliğin sorunları olmaktan çıkarmıştır. Yetişkin, hatta geç yaşlarında olup bu meselelerdeki hassasiyeti bütünüyle kaybolmuş günümüz insanına bu mesele nasıl anlatılmalıdır?

"*Kulak, göz ve kalp; bunların hepsi ondan sorumludur.*" (İsrâ, 17/36) âyeti fehvasınca öncelikle anlatılması gereken; insanın her türlü amelinden hesap vereceği ve kendi uzuvlarını kullanma mevzuunda mutlak hürriyete sahip bulunmadığı olmalıdır. Cenâb-ı Kerîm işitmemiz için kulak vermiş, ancak o kulaklarla haram söz ve mûsikileri dinlememizi yasaklamıştır. Ve bir mide vermiş ve o mideye haram lokma girmesini yasaklamıştır.

Zira o haram lokma zemzem de olsa, hicaz hurması da olsa haram olduktan sonra izin vermemiştir. Midemize hâkim olan Allah-u Teâlâ gözlerimize de hâkimdir. Zira her organımızı helâl dairesinde kullanma özgürlüğümüz bulunmaktadır. Mülk üzerinde tasarruf hakkı ancak mülk sahibine aittir. Bakılması haram olan bir şeye bakıp ; 'Kime ne zararı var ki!' demek, Allah'ın (celle celâluhû) hükmünü beğenmemek ve Allah'ı gereksiz bir emir vermekle suçlamak olur. Hâşâ! Cenâb-ı Hak (celle celâluhû) bir şeye haram hükmü vermişse bu konuda farklı bir mütalâada bulunmak bizzat imana zıt bir düşünce olacaktır. Zira, "Allah (celle celâluhû) ve Resûlü bir işe hükmettiği zaman, gerek mümin bir erkek ve gerekse mümin bir kadın için, o işlerinde başka bir tercih hakkı yoktur. Her kim de Allah (celle celâluhû) ve Resûlüne asi olursa açık bir sapıklık etmiş olur." (Ahzab, 33/36)

Evet, insan serazat, mutlak serbest bırakılacağını sanırsa,

yanılır. Zira, sayısız lezzetin olduğu Cennet'teyken de, insan için yemesi yasak olan bir meyve söz konusuydu. Varlık âleminde seyrine doyum olmayacak hadsiz güzellik mevcuttur. Gerek insanın görmekle Rabbini tanıması noktasında olsun, gerekse de estetik zevkini tatmin etmekle sanat ihtiyacı doyurmak noktasında olsun, insanın seyredebileceği hadsiz mahlûkat varken, bunlardan yalnız birini seyretme noktasında belirli bir kısıtlama mevcuttur ve şehvet içeren görüntülerden insan kendi aklî/bedenî sağlığını koruma adına uzak tutulmuştur.

Gözü, Onu Verenin Veriş Gayesine Uygun Kullanmak Gerekir

Mümin erkek ve kadınlara gözlerini haramdan sakınmalarını emir buyuran Yüce Allah, mutlak mülk sahibidir. Gözümüzün de asıl sahibi Allah'tır. Mülk sahibi mülkünde istediği gibi tasarruf eder. Cenâb-ı Hak bizlerden yarattığı güzellikleri görmemizi istemiştir. Gözlerimizin de birer imtihan vesilesi olduğunu unutmamalıyız. Bu imtihan dünyasında Cenâb-ı Hak âdeta gözlerimize görebileceği şeyler için bir sınır koymuştur ve bu sınırı aşanları uyarmıştır. Gözlerimiz ile haram olan şeylere bakmamızı yasaklayan Allah Teâla'dır. Gözü verenin, gözü veriş sebebine riayet etmek de kulun göz nimeti adına yerine getireceği birinci vazifedir. Her nimeti yerli yerinde kullanmak gerektiği açıktır. O hâlde göz nimeti de yerinde kullanılmalıdır.

Nimeti veren Allah olduğuna göre kuralı koyan da O olmalıdır. Kural da bellidir. O hâlde geriye sadece kuralı uygulamak noktasında kula düşen görev kalmaktadır. Gözlerin kendisine birer emanet olduğunun şuurunda olan insan bu nimeti veren Cenâb-ı Hakk'ın isteklerini yerine getirmesi ve bakılmasını yasak ettiği şeye bakmaması gerekmektedir. Yani mülk Allah'ındır ve bakılmaması gerekenleri de O bildirmiştir.

Kararan ve Mühürlenen Kalp

Bilindiği üzere her günah kalpte bir leke bırakır ve hemen tevbe ile temizlenip, silinmezse kalp kararıp, iman çıkınca artık kapkara ve kaskatı kesilir. Bu kararan kalp mühürlenir ve insan manevî hayatı itibariyle hakikati hissetmeyen, görmeyen, işitmeyen bir varlık hâlini alır.

Dini meseleler, faydaları ve zararları noktasında ne kadar anlatılırsa anlatılsın sonuçta kulluk şuuru olmayan bir şahsı kötü alışkanlıklardan mutlak anlamda uzak tutmanın imkânı yoktur. Cenâb-ı Hakk'ın yapılmasını emrettiği meselelerde her ne kadar çeşitli faydalar bulunsa ve yapmayın dediği mevzularda zararlar söz konusu olsa da aslolan, meselenin Cenâb-ı Hakk'ın rızasına uygun olup olmadığıdır.

İnsan kulluk şuuruna erdiği nispette tabiî olarak Rabbinin razı olduğu şekilde yaşamaya gayret edecektir. Vahiyle muhatap olan ve Cenâb-ı Hak tarafından kendisine verilen değeri anlayan insan elbette yeryüzünde halife olmaya layık bir biçimde davranacaktır. Hassas işler için tasarlanan âletlerin kullanımı da hassasiyet istemektedir. Yerli yerinde kullanılmayan, gelişigüzel kullanılan bir aletin bozulması mukadderdir denilebilir. Bu yüzden o âletin kullanım kılavuzuna dikkatlice uymak bir şarttır.

Meselâ elmas çok iyi bir cam kesicisidir, ancak beş liralık bir âletle yapılabilecek bu işi elmasla yapmak hiç de akıllıca değildir. İnsanın gözü ise en kıymetli elmastan daha değerlidir, eğer insan onu rezil arzularının peşinde koşturursa neticesinde bu kıymetli âleti insana veren onun hesabını da mutlaka soracaktır. Zira insan, göz denilen bu elması yolda bulmuş değildir. Cenâb-ı Hakk'ın en antika bir sanatı olan gözü eğer insan yanlış bir şekilde kalp ve ruhunun zararına kullanırsa o âlet insanın maneviyata karşı körleşmesini netice verecektir.

Nasıl ki elmasa nispetle, bir karbon bağı eksik olan kömür kapkaradır ve sobalarda yakılmaktadır. Aynen öyle de imanın tesir etmediği kalp dahi öyle kararmıştır. Günahların, haramların karарttığı kalbin ve aklın aydınlanması ise iman nuruyla bakan göz aracılığıyla fikretmek ve dille zikretmek sayesinde mümkün olacaktır.

5- Gözünü Koru, Dinini Koru

Takva Haramlardan Çekinmekle Başlar

Takva hususunda, günahlardan çekinmek her zaman nafileleri yapmanın önünde gelmiştir. Özellikle haramların dört bir yanı sardığı böyle bir zamanda insanın her türlü haramdan uzak durması daha da öncelikli bir hâl almaktadır. Zira bir haramı terk etmek, yüzlerce nafilenin yapılmasından daha ehemmiyetli ve kıymetlidir.

İnsanın günlük işlerinde dahi böyledir. Meselâ bir evde temizlik yapılırken bir yandan pencereden toz toprak geliyor, damdan su akıyor, kapıdan pislikler girmeye devam ediyorsa ilk yapılması gereken akarların olduğu delikleri tıkamak, kapamak olmalıdır. Aynen öyle de kullukta da günahlardan kaçınmak birinci esas olmalıdır. Zira haramlardan kaçınmayan kişinin kulluk adına müspet manada yerine getireceği amellerinden beklenen neticeyi görmesi mümkün olmayacaktır.

Aslında insan, kendisini yaratan ve rahmetiyle insanlara kendisini sevdiren Zat'ı sever ve yap dediklerini yapmak ve yasakladığı şeylerden kaçınmakla kendisini O'na sevdirmeye çalışır. Nasıl anne ve babasını seven bir çocuk onların dediklerini yapmak ister, zira onların sevgisine yine onların kendisi hakkındaki tavsiyelerine itaatle karşılık vermek arzusundadır. Belki bu iyi davranışlarından dolayı ailesi onu ödüllendirecektir, ancak çocuğu ailesine itaat etmeye asıl yönlendiren şey, onların ona yaptıkları

iyiliklere ve bu iyliklerinin kaynağı olan karşılıksız sevgilerine lâyık olmaktır.

İman eden insan da Cenâb-ı Hakk'ın yasakladığı şeylerden kaçınarak, onun sevgisine lâyık olmaya gayret etmiş olur. Aksi durumda bilir ki, haramlara girerek geçirilen bir hayat Cenâb-ı Hakk'ın kendisi hakkındaki yüce takdiri küçük görmek ve önemsememek olacağından cezayla karşılaşılması mukadder bir davranıştır.

Çevrenin Haramlarla Dolu Oluşu Bakmanın Günahını Hafifletmez

Nur Sûresi'nin ilgili âyetinde -gözü haramdan korumaya dair olan âyette- emredilen husus mümin erkek ve kadının gözünü haramdan korumasıdır. Dolayısıyla hiçbir kimse çevresinin haramlarla dolu olduğundan hareketle "Bu zamanda harama bakmak günah olmamalıdır(!)" veya "Bu zamanda harama nazarın günahı daha azdır(!)" deme hakkına sahip değildir. Harama bakmak ile ilgili olarak bizden istenen şey, gözümüzün önüne gelen haramları ortadan kaldırmak değil, kendi gözümüzü onlardan korumak gerektiğidir.

Aslında pek çok hususta insan olarak yaptığımız yanlışların, girdiğimiz günahların sebebini hep dışarıda ararız. Oysa çözüm insanın içindedir. İmanı kuvvetli bir mümin bu haramlar karşısında sarsılsa da devrilmez. Mümin, sahip olduğu sabır, iffet ve hayâ gibi pek çok duygunun yardımıyla bu işin üstesinden pekâlâ gelecektir. Yeter ki sebebi kendinde arasın ve "Çevre bozuk, ben ne yapayım!" kolaycılığına düşmesin. Hz. Yusuf (aleyhisselâm), karşısında bütün cazibesi ile duran kadına karşı gözünü kapamış ve ona sırtını dönmüştür. Çevresini değiştirmeye değil, kendisinin yapması gerekene yönelmiştir.

İşin doğrusu bir kötülük görüldüğü takdirde onu elle veya dille değiştirmek, olmazsa kalben buğz etmek gerektiği hadis-i

şerifte ifade edilmektedir. Ne var ki kötülükleri elle değiştirmek çoğu zaman idarenin işidir. O yüzden bize düşen dilimizle yapabildiğimiz ölçüde kötülüğü bertaraf etmeye çalışmak ve en azından da kalben dua etmek veya buğz etmek olmalıdır.

Tek bir emirle hâlledilmiş hiçbir problem yoktur. Önemli olan gözü haramdan sakındıracak iç donanıma, iman gücüne sahip olabilmektir. Aksi takdirde tepeden inme kurallarla mesele hâlledilmiş gibi gözükse de alt katmanlarda o kötü hâl hep devam edecektir. Ama kuvvetli bir imana sahip olunduğunda ise dünyanın neresinde olunursa olunsun gözler hep haramdan uzak duracak ve mesele kişi için kökten hâlledilmiş olacaktır.

Erkekler gözlerini haramdan sakındırdıklarında kadınların açılıp saçılması da son bulacaktır. Zira onları açık bir şekilde sokaklarda gezdiren istek, erkeklerin kendilerine bakmaktan aldıkları zevk değil midir?

Gençlikte Harama Dalmanın Verdiği Kayıplar

Gençlik nimeti insana verilmiş en önemli ihsanlardan biri olup adeta ömrün baharıdır. Haramlara bakmak daha çok ömrün bu devresinde söz konusu olmaktadır. O yüzden burada, gençlik zamanında harama bakmak gibi girilen günahların insana dünyada ve ahirette neler kaybettirdiğine dair Bediüzzaman Hazretleri'nin belirttiği birkaç noktayı aktarmak istiyoruz:

Gençlik hayatının çabuk gideceğinden asla şüphe edilmemesi gerektiğini; yaz'ın güze ve kışa yer vermesi ve gündüzün akşama ve geceye dönüşmesi kesinliğinde, gençliğin de yerini ihtiyarlığa ve ölüme bırakacağını beyan eden Üstad Bedîüzzaman Saîd Nursî Hazretleri; fânî ve geçici gençliğin istikâmet dâiresinde iffetle hayra sevk edilmesi hâlinde o gençlikle ebedî bir gençlik kazanmanın mümkün olacağını, bütün semâvî kitapların ve bütün peygamberlerin bunu müjde ettiklerini kaydeder.

Üstad hazretlerine göre gençlik nimeti, meşru olmayan haram keyifler için sarf edildiği takdirde sekiz açıdan kaybedilmiş olur ki bunların ikisi ahiret hayatında, altısı da dünya hayatındadır.

6- Gözünü Koru, Dünya ve Ahiretini Koru

Gözleri Haramdan Sakındırmak Nasıl Anlaşılmalıdır?

Gözleri haramdan sakındırmayı üç kısımda ele almak mümkündür.

Birincisi: Avam yani normal Müslüman'ın gözlerini haramdan sakındırması. Bu, gözü haram olan bakıştan sakındırmaktır. Buna işaret eden âyetler şunlardır: "Mümin erkeklere bakışlarını kısmalarını ve edep yerlerini açmaktan ve zinadan korumalarını söyle. Bu, onlar için en uygun olan davranıştır. Allah yaptıkları her şeyden hakkıyla haberdardır. Mümin kadınlara da bakışlarını kısmalarını ve edep yerlerini günahtan korumalarını söyle! Yine söyle ki mecburen görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Başörtülerini yakalarının üzerini kapatacak şekilde örtsünler. Zinet takılan yerlerini kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, üvey oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, mümin kadınlar, ellerinin altında bulunanlar (köleler), erkeklikten kesilip kadınlara ihtiyaç duymayan hizmetçileri veya henüz kadınların mahrem yerlerini anlamayan çocukları dışında kimseye göstermesinler. Saklı zinetlerine dikkat çekmek için, ayaklarını da vurmasınlar. Ey müminler! Hepiniz toptan Allah'a tövbe ediniz ki felaha eresiniz." (Nur Sûresi, 30-31. âyetler)

İkincisi: Havass'ın (Dindarlık ve doğruluğu ile, ilmiyle amil olup maneviyat mertebesinde yükselmekle makbul ve muteber olan zatların) gözlerini haramdan kaçırması. Bu, iki gözü, fani

dünyanın değersiz malından ve yok olup gidecek metaından sakınmaktır. Şu âyet bu durumu anlatır: "Onlardan bazı zümrelere, sırf kendilerini denemek için verdiğimiz dünya hayatının süslerine gözünü dikme. Rabbinin sana verdiği nimet, hem daha hayırlı ve değerli hem de daha devamlıdır." (Tâhâ Sûresi, 131. âyet)

Üçüncüsü ise havass-ı havass'ın (Kur'anî ve manevî sırlara ve hususlara vâkıf bulunan, ilim, ibadet, tâat ve takva yolunda yükselerek mümtaz olan havass'dan daha ilerideki Allah dostlarının) gözlerini haramdan sakınmasıdır ki bu da yüce duyguları ve temiz sırları fani dünyanın lezzetlerinden alıkoymaktır. Şu âyet de bu insanların hâlini anlatır: "Ey Resûlüm sen: 'Allah indirdi' de! Sonra bırak, daldıkları batıllarında oynayadursunlar!" (En'âm Sûresi, 91. âyet)

Gözleri Haramdan Sakındırmanın Faydaları

1- Harama nazar etmemek, kalbi hasret eleminden kurtarır. Harama nazar eden ona ulaşmak için yol arar. Bulamayınca da büyük bir özlemle hayalindekini elde etmeye çalışır.

2- Harama bakmamak, kalbe nur verir. Bu da kişinin gözünde, yüzünde ve sair organlarında ortaya çıkar.

3- Gözü haramdan sakınmak, göze, basiret nurunun meyvesi olan feraseti getirir.

4- Haramdan gözleri sakındırmak, ilim yollarını ve kapılarını ardına kadar açar. Bu da kalbde oluşan nur vesilesi iledir. Kalpte yer alan ve hak ile batılı ayırt eden bu nur ile iyiyi ve doğruyu bulmak kolaylaşır.

5- Kalbe kuvvet, sebat ve şecaat verir. İnsanın, bakma günahının alçaklığından, basitliğinden ve zayıflığından sıyrılmasına vesile olur. En çok korkulacak ve haşyet duyulacak zatın Allah olduğunu akla getirir.

6- Harama bakmamak, kalbe, ona bakmakla insanın alacağı sevinç ve geçici lezzetten daha büyük bir inşirah, ferah ve sürur verir.

7- Gözleri haramdan uzak tutmak, kalbi şehvete esir olmaktan kurtarır. İbn Teymiyye'yi hapse attıklarında kendisinin bir esir ve mahpus olduğunu söyleyenlere karşı o şöyle demişti: "Gerçek esir heva ve hevesine esir olandır. Gerçek mahbus, kalbine Allah'ı sokmayandır."

8- Gözleri haramdan kısmak, cehennem kapılarından birini kapatır. Çünkü Cehennem'in bütün kapıları, haramdan nasibi olanlar içindir.

9- Harama bakmamak, aklı kuvvetlendirir ve geliştirir. Aklın zayıflığı, amellerin neticelerini düşünmemekten kaynaklanır. Bunun ilacı da harama bakmamaktır.

10- Gözü haramdan sakınmak, kalbi şehvet sarhoşluğundan ve gaflet bataklığından kurtararak sahibini gaflet ve aşk sarhoşluğuna düşmekten alıkoyar. Bakış, içkinin kâsesi ise aşk da bu şarabı içmektir.

11- Haramdan sakınmayı Allah'ın emrine uymak niyeti ile yerine getirmek, kulun hem bu dünyada hem de ahirette en ileri derecedeki mutluluk ve saadetini beraberinde getirir.

11- Gözü haramdan sakınmak, zehirli okun kalbe ulaşmasına engel olur.

13- Harama bakmamak, insanı Allah'a enis olma ufkuna ulaştırır. Zira harama nazar, insanı Allah'tan uzaklaştırır ve kişi ile Rabbi arasına uzaklık ve engeller koyar.

14- Harama bakmayan kişi Şeytanın kalbe giriş noktalarına sed çeker. Harama bakanın gördüğü resmi kalbde tasvir edip çizen Şeytan, harama bakılmadığı takdirde bu imkâna sahip olamaz.

15- Gözü haramdan sakınmak, kalbe, insanı Cennete götüren amellerle meşgul olma fikrini verir. Devamlı bir şekilde harama nazar eden kimse ise bunu önemsemez ve Cennet ile arasına perdeler çekmiş olur, Allah'ın emirlerini unutur.

Gözler Haramdan Sakındırılmazsa Ne Olur?

Dünyadaki kayıplar:

1- Haram lezzetin içinde bulunan; bu lezzetin bitmesinden gelen "teessüf" acısı ve sona ermesinden doğan "hüzün" belâsı, yüreğimizi derinden yakar. Çünkü lezzetin helâl olması için alın teri harcarsak, bu alın teri ve hak ediş manevî şükür hükmüne geçer; görünüşte bitse de, Allah'ın hazinesinde devamı vardır! Şükredilen her nimet, bir Cennet nimetidir; bitmeyen bir hazineden gelir, bitmeyen bir hazineye götürür. Fakat şükürsüz ve haram lezzetler, –sadece göründüğü kadar olduğundan– çabuk biterler. Bitiş elemi ise, lezzetin verdiği keyiften çok daha acıdır. İnsanı maddî-manevî yıkar, perişan eder.

2- Haram lezzet; kul hakkını ihlâle ve başkasının hakkını çiğnemeye dayanıyor ise, Allah'ın adaleti gereği buna karşılık gelen dünyevî bedel –uhrevî tazminatı hariç–, ayrı bir ceza takdiri olarak en beklenmedik zamanda kapımızı çalar. Burada, "Eden bulur.", "Eken biçer." kuralı işler; bu da bizi mahveder. Helâl lezzetler ise, kendi hakkın ve alın terin olduğundan, böyle bir acı sondan muaftır.

3- Haram lezzetin içinde "kıskançlık" elemi vardır. Taşınmaz, çekilmez, dayanılmaz; çoğu zaman tehlikeli olaylara da neden olur. Helâl lezzetler ise, "hak" esası üzerine kurulduğundan, özünde bu eleme yol verecek bir boşluk ve tatminsizlik bulunmaz.

4- Haram lezzetin içinde "ayrılık" elemi vardır. Her dünyevî keyif ve lezzette var olan "ayrılık ve firak" acısı; lezzeti ve keyfi

sıfıra indirecek boyutta insan ruhunda tahribat yapar. Helâl lezzetlerde ise, Allah'ın izniyle Cennette tekrar kavuşma gerçekleşeceği için; dünya itibariyle ayrılık olsa da, ebedî ayrılık yoktur.

5- Haram lezzetin tabiatında mukabele görmemek, karşılık bulmamak ve içten sevilmemek elemi vardır. Helâl lezzetler ise; özünde hak ihlâli olmadığından ve karşılıklı nezaket ve saygıyı esas aldığından, bu elemlerden muaftır.

6- Haram lezzetler, insan ruhu üzerinde tahripkârdırlar. Ruhu boşluğa atar, kalbi ağlatır, vicdanı sızlatır, hafızamızı zaafiyete uğratır, duyguları yıpratır, insanı bunaltır. Helâl lezzetler ise, Allah'ın verdiği bir izne ve müsaadeye dayandığından; bünyesinde böyle ruhî tahriplere yol açan unsurlar taşımaz.

Bütün bu elemler, acılar ve arızalar; haram keyiflerden gelen cüz'î lezzetleri zehirli bir bal hükmüne indirmektedir. Oysa bütün haram lezzetlerin muadili, helâl dairede mevcuttur. Helâl dairesi geniştir; keyfe kâfi gelir. Harama girmeye hiç lüzum yoktur. Allah'ın emirleri ise azdır.[18]

Âhiretteki kayıplar:

1- Âhiret mes'ûliyeti. Haram gençlik keyifleri, tövbe edilmediği takdirde, mahşerde ve Mahkeme-i Kübrâ'da geriye dönüşsüz pişmanlıklara neden olur. Çünkü Cenâb-ı Allah verdiği nimetlerin hesabını sorar. Haramlarla iç içe geçirilmiş şükürsüz bir gençlik orada bize ancak mahcubiyet getirir, yüzümüzü kızartır, başımızı yere eğdirir.

2- Kabir azabı diğer bir uhrevî kayıptır. Haram ve günahla örülmüş bir gençlik, kabir azabını da davet eder.

---

[18] Şuâlar, s. 186; *Asâ-yı Mûsâ*, s. 22; Sözler, s. 33.

Cüleybib

Bir gün Peygamber Aleyhisselam'ın huzuruna bir genç geldi. Sıkıntılı bir hâli vardı. "Ey Allah'ın Resûlü, zina etmem için bana izin ver. Artık tahammülüm kalmadı." dedi.

Orada bulunanlar, gencin bu fena isteğinden dolayı, hiddete geldiler. Bazıları onu şiddetle azarlarken, kalkıp ağzını kapatmak için üzerine hücum edenler oldu. Suratına bir tokat aşketmek arzusuyla yerinden fırlayanlar bile vardı.

Ancak, o Şefkatli Nebî, bunların hiçbirine izin vermediği gibi, susup genci dinledi. Sonra yanına çağırdı ve onu dizlerinin dibine oturtup sordu:

"Böyle bir şeyin senin annenle yapılmasını ister miydin?"

Genç:

"Anam babam sana feda olsun yâ Resûlallah! Elbette istemezdim."

Peygamber Aleyhisselam:

"Hiçbir insan, annesine böyle bir şey yapılmasını istemez." buyurdu ve:

"Peki senin bir kızın olsaydı, ona böyle bir şey yapılmasını ister miydin?" diye sordu.

Genç adam bu soruya da:

"Canım sana feda ey Allah'ın Resûlü, istemezdim." diye cevap verdi.

Peygamber Aleyhisselam:

"Hiçbir insan, kızına böyle birşeyin yapılmasını istemez." buyurdu. Ardından da:

"Halanla veyahut teyzenle böyle bir şey yapılmasını ister miydin?" dedi.

"Hayır yâ Resûlallah!" dedi genç.

"Bir başkasının kız kardeşinle zina etmesini ister miydin?" dedi Resûlallah.

"Hayır! Hayır, istemezdim!" diye cevap verdi genç.

Ve Peygamber Aleyhisselam sözlerini şöyle bitirdi:

"Hiç kimse, halasıyla, teyzesiyle, kız kardeşiyle zina edilmesini istemez." Sonra da, o gence dua buyurdu:

"Allah'ım bunun günahını bağışla, kalbini temizle ve namusunu koru."

Bazı raviler o gencin, Cüleybib olduğunu söylerler. Kendisi, nefsine hâkim olmakta zorlanan bir genç olarak tanınırdı ve ashab arasında kötü bir şöhreti vardı. Ancak, Resûlullah ile aralarında geçen bu olaydan sonra, tertemiz birisi oldu. Daha önceleri kimse ona kız vermek istemezken, Peygamber Aleyhisselam'ın aracılığı ile evlendirildi. Evlendikten az bir zaman sonra da, ilk katıldığı harbde şehit oldu.

Söz konusu harbin sonunda Peygamber Aleyhisselam ashabına sordu:

"Hiç eksiğiniz var mı?"

"Hayır yâ Resûlallah, hepimiz tamamız!" dediler.

"Ama benim bir eksiğim var." buyurdu Peygamber Aleyhisselam ve Cüleybib'in başucuna giderek:

"Cüleybib benden, ben de Cüleybib'denim." buyurdu.[19]

[19] Müslim, *Fedâilü's-Sahâbe* 131.

Üçüncü Bölüm

GÖZÜMÜ HARAMDAN NASIL KORURUM?

GÖZÜMÜ HARAMDAN NASIL KORURUM?

Resûl-i Ekrem Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) buyurdu ki:

"*Şu üç göz hariç her göz Kıyâmet günü ağlayacaktır: Bu gözler:*

1- Allah'ın haram kıldığı şeylere bakmaktan çekinen göz.

2- Allah yolunda uykusuz kalan göz.

3- Allah korkusundan bir sinek başı kadar da olsa yaş akıtan göz."

Eşik Noktası: Bakmak

Harama bakış zinaya davetiyedir. Gözler harama kaydığı anda irade hükümsüz kalır ve akıl artık nefsinin emirlerine amade bir konuma gelir. Gözü harama kaydıran nefis bu zina yolculuğu bitinceye kadar sükûnete ermeyecek ve hep daha fazlasını isteyecektir.

İsrâ Sûresi'nde "Zinaya yaklaşmayın!" derken dikkat edilmesi gereken husus, zinanın yapılmaması değil, ona yaklaşılmamasıdır. Yaklaşmanın ilk adımını oluşturan fiil, bakmaktır. Bu eşik aşıldığı andan itibaren zinaya giden yolculuk devam eder durur. İnsanın damarlarında kanın aktığı gibi hareket eden Şeytan'ın onu ne zaman fitleyeceği, kanını delirteceği, heva ve hevesi ne zaman azgınlaştıracağı da belli değildir. Bakma ânından itibaren insan,

dönülmez bir yolculuğa çıkmış olur. Bu yüzden bakma eşiğini aşanların zinaya düşme ihtimalleri hep mevcuttur.

Fıkıhta sedd-i zerai denilen, harama götüren yolların haram olmasına dair kaidenin sebebi de budur. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) içki meclislerinin önünden geçerken içeri göz atılmamasını emir buyurmuştur. Demek ki içki meclisine bakan kişi için önce oraya oturmak, sonra içki meclisindekilerle muhabbet etmek, sonra içkinin tadına bakmak, sonra sarhoş olmak, sonra müptelâ olmak, hatta daha sonra içkiyi mübah görmek gibi bir ihtimal söz konusudur.

Harama götüren yolların haram kılınması elbette bütün haramlar için geçerlidir. Zinaya götüren zinakar bakış, zinakar bakışla insanı buluşturacak bütün ortamlar neticesi itibariyle haramdır. Nasıl camiye doğru atılan adımların hepsi sevaba sebeptir, günaha doğru atılan adımlar için de durum böyledir.

Harama Bakmamak İçin Bilinmesi Gerekenler

* Harama bakmak, kalbi karartır. Şeytanın zehirli oklarından biri olan harama nazar, şeytanın boy hedefi hâline gelmemize sebep olur. İmam-ı Rabbanî hazretleri, "Haramlar, yaldızlanmış necaset gibidir." buyuruyor. Dışı süslü ama içi berbat. Bunu düşünerek harama bakmamalıyız.

* "Avret yerini açana ve ona bakana Allah lânet etsin." hadis-i şerifini düşünerek lânetlik olmamak için gözlerimizi haramdan kaçırmalıyız.

* "Allah'ın azabından korkarak, başını yabancı kadından çevirene, Allah Teâlâ ibadetin tadını duyurur." hadis-i şerifini düşünerek ibadetlerin zevkine varabilmek için gözlerimizi haramdan sakındırmalıyız.

* "Kadına, şehvetle bakanın gözlerine erimiş kurşun dökülüp, Cehenneme atılır." hadis-i şerifini düşünerek, Allah'ın gazap sıfatından korkmalıyız.

* Baktığımız kadınların birisinin anası, bacısı, kızı veya hanımı olduğunu düşünerek kendimiz için razı olmayacağımız bir şeyi hiçbir insan için de istememeliyiz.

* Haram nazarlardan gözü korumanın sabır istediği bilinmelidir.

Bu konuda Fethullah Gülen Hocaefendi şu değerlendirmelerde bulunmaktadır:

"İnsan, harama karşı da aynı sabırla mukabele etmelidir. Günah ilk tosladığında gösterilecek mukavemet, ondan gelecek kötü şerareleri kırar, insan da o şoku böylece atlatmış olur. Onun içindir ki Efendimiz, Hz. Ali'ye "İlk bakış lehine, gerisi aleyhine."[20] buyurmaktadır. Yani, insanın gözü günaha kayabilir. Ama o, hemen gözünü kapar, yüzünü çevirirse, bu onun için günah olarak yazılmaz. Hatta harama bakmadığı için kendisine sevap bile yazılabilir. Fakat ikinci ve daha sonraki bakışlar, zehirli birer ok gibi insanın kalbine ve ruhuna saplanır, insanın hayalinde bulantılar meydana getirir.. iradesi mânevî gerilimini kaybeder. Zira her harama bakış, bir yönüyle harama girme yollarını kolaylaştıran davetiye hükmündedir. Dolayısıyla da her bakış, bir başka bakışı davet eder. Artık o insan, harama yelken açar ve dönüşü çok zor bir yolculuğa çıkar. İşte bu duruma gelmeden, haramın ilk tosladığı anda, sabredip haramdan yüz çevirme, harama karşı gözlerini yumma, Allah Resûlü'nün bize tavsiye ettiği altın öğütlerdendir.

Epiktetos'un bir sözü vardır: "Fena hülyalar, seni hayallerinde yakalayınca, ilk fırsatta hemen uzaklaşmaya çalış. Sonra götürüldüğün yerden geriye dönemezsin." Onun bu ifadesi de ilham yüklüdür. Eğer, Allah Resûlü'nden sonra yaşamış olsaydı, mutlaka ilhamını Allah Resûlü'nden aldığını söyleyebilirdik.

İnsan, harama karşı böyle davrana davrana, bu onda bir huy, bir karakter hâline gelir. Zira, yaptığı egzersizlerle kalbinde hasıl olan

---

20 Tirmizî, *Edeb* 28; Ebû Dâvûd, *Nikâh* 42.

imanın nuru, cehennemden bir kıvılcım durumunda olan günahlara karşı âdeta bir sütre olur. Öyle ki artık harama bakmama, onun asıl ve fıtrî davranışları arasına girer. Aksi bir durum aklına gelse, hemen parmağını, gönül peteğindeki iman balına batırır ve bu sağlam mülâhaza sayesinde tattığı aşkın tadıyla kendini bu mânevî atmosferden uzaklaştıran her şeyden kaçar. Bu durumda olan bir insanın, iradî olarak günaha girmesi pek düşünülemez."[21]

Gözleri Korumanın İlaçları

* Gözü haramdan sakındırmak, hem göze, hem letaife hem de hissiyata söz geçirebilmek için şu üç şeyi, diğer üç şeye hâkim kılmak gerekir: Ruhunu cesedine, kalbini nefsine, aklını da midene… Her zaman kötülüğü emredip duran nefsin isteklerine ancak bu üç hususa riayetle karşı koyabiliriz.

* Olabildiğince hem gerçek hem de sanal haram ortamlardan uzak durmak, diğer bir ifade ile şehvet deliklerini kapamak gözü haramdan korumanın en etkili yoludur.

* Nefsi azdıracak yiyecekleri mümkün mertebe az yemek.

* Oruç tutmak. Allah Resûlü güç yetirebilen gençlerin evlenmesini aksi takdirde de oruç tutulmasını tavsiye buyurmuştur.

* Çevre ve ortamımızı kontrol etmek, insanı hayra yönlendirici yerlere devam etmek.

* Arkadaş grubumuzu bizleri harama sevketmeyecek, bizleri iyiliğe yönlendirecek insanlardan seçmek. İki cihan saadetini gaye edinen insanlarla beraber oturup kalkmak.

* Tevbe etmek, hain gözlerden Rabbimize sığınmak, günah bataklıklarından bizleri kurtarması için O'na dua ve niyazda bulunmak.

---

21 M. Fethullah Gülen, *Sonsuz Nur-1*, sh. 308.

* Harama bakmak her ne kadar ciddî bir günah olsa da Şeytan'ın sağdan yaklaşmasına fırsat vermemek, affolunma ümidini hiç kaybetmemek, daima Allah'ın büyük merhametini dilenerek eski günahlara girmemek üzere Nasuh tevbesinde bulunmak.

* Haram ile karşılaştığımızda ondan ayrılığın nefse de büyük bir acı vereceğini düşünmek ve ona hiç bakmamak.

* Harama gözü iliştiğinde kalbî ve ruhî pek çok manevî zevk ve dereceleri kaçıracağını düşünerek hemen yüz çevirmek.

* Mümkün olan en erken ve uygun zamanda evlenmek. Evlenmek kişinin gözünü haramdan koruyan en etkili yollardan biridir.

* Ölümü düşünerek hesap vereceği endişesini taşımak ve bunu aklından çıkarmamak.

* Gözü harama kaydığında Rabbisinin kendisine Cennet'te "gözlerin görmediği, kulakların işitmediği ve hiçbir insanın aklına gelmeyecek" nimet ve sürprizler hazırladığını düşünmek ve bu bâkî nimetlere mukabil geçici anlık zevklerle meşgul olmanın ne kadar değersiz ve ucuz olduğunu kavramak.

* İyi bir kul olmak için gözü haramdan sakındırmak gerektiğine kendini inandırmak, gözü harama kaymış olsa bile yeni temiz bir sayfa açarak hayatına bu şekilde devam etmek.

* İnsana zevk veren kadının sunduğu helvanın içinde zehir olduğunun farkına varmak, öncesinde bir lezzet alınsa da sonradan karın ağrısı yapacağını düşünmek.

* Haram zevklerin zeval bulacağını (bitip tükeneceğini) idrak etmek.

* Baktığı haramın kendisinin olmadığını düşünmek, ayrılınca acı çekeceğini idrak etmek.

* Bir başkasının kendi eş, cocuk ve akrabalarımıza aynı gözlerle bakmasından duyacağımız rahatsızlığı düşünmek.

* Bir kere bakmaktan ne olur ki, demeden bu konuda büyük bir kararlılık göstermek.

* İnsanı Allah'a yaklaştıran amellerle meşgul olmak.

* Stres ortamlarından uzak durmak. Böyle ortamlar şehveti tetikler.

* Allah korkusunun değerini öğrenmeye çalışmak, bu konuda kitaplar okumak.

* Çok yememek. "İnsanoğlu midesinden daha şerli bir kabı doldurmamıştır." hadisini hatırlayıp nefsi azdıran çok yemeye son vermek.

* Nefsi azdıran kötü alışkanlık ve davranışlardan uzak durmak.

Evlenmek

Harama bakmak daha çok gençlerde görülür ve şehevî hislerini tatmin edememekten kaynaklanır. İnsanın özellikle de gencin arzuları, heva ve hevesleri onu doğru yoldan dışarı çıkarmak için çırpınır durur. İşte Allah Resûlü bu durumdaki kimselere evlenmeyi tavsiye eder. Evlenmeye güç yetiremeyenlere ise oruç tutmayı tavsiye eder.

Alkame İbn Kays anlatıyor: Bir defasında Abdullah İbn Mesûd (radıyallahu anh) ile birlikte yürüyordum. Bu sırada şöyle dedi: "Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), kendisi ile beraber bulunduğumuz bir sırada şöyle buyurmuştu: 'Evlenmeye gücü yeten ve imkânı olan kimse hemen evlensin. Çünkü gözü ve namusu (haramdan) korumada evlilik en etkili yoldur. Evlenmeye gücü yetmeyen ve imkânı olmayanlar ise oruç tutsunlar. Çünkü oruç, kişinin şehvetini kırar."[22]

Erkeklerin geç evlenmesi hatta bazılarının çok geç yaşlarda evlenmesi işin aslında yanlış bir tutumdur. Ümmetin fesada uğradığı

22 Buhârî, *Nikâh* 10; Müslim, *Nikâh* 1; Ebû Dâvûd, *Nikâh* 1; Tirmizî, *Nikâh* 1.

bir zamanda harama girmeden yaşamanın çok zor olduğu şu çağda imkânı olan kimselerin mümkün olan ilk zamanda evlenmeleri, hem gözü ve namusu koruyacak hem de geç evlenmenin beraberinde getirdiği diğer sıkıntıları yok edecektir. Evli olan bir insanın ihtiyacını ehli ile giderebilmesi söz konusu olmasına rağmen evli olmayan kimsenin harama düşme korkusu bulunmaktadır. Mümkün olan ilk zamanda evlenmek bu açıdan tavsiye edilmekle birlikte insanın arzularını kontrol altına alan başka yolların bulunması ve hayatın baharı olan gençlik yıllarının dine hizmet yolunda geçirilmesi de tavsiye ve teşvik edilen önemli bir husustur.

Bazı kimselerin evlenmeye gücü yetmiyorsa Efendimiz onlara da oruç tutmalarını tavsiye etmektedir. Çünkü oruç insanın fiziki ve maddi gücünü kıracaktır. Dolu bir midenin şehvete olan düşkünlüğü aç bir mideden çok daha fazladır. Bu açıdan Allah rızasını kazanmak için tutulan orucun beraberinde getireceği bu husisiyetle insan nefsanî ve şehvanî arzularını dizginlemiş ve kontrol altına almış olacaktır.

Gözümü Evde Nasıl Korurum

İnsanın evde gözünü koruması bir bakıma daha kolay bir bakıma da daha zordur. Kolaydır, çünkü gözüne ilişecek zararlı görüntüler dışarıya oranla yoktur. Zordur, çünkü imkanını bulduğu zaman internet, bilgisayar ve televizyon vasıtasıyla dışarıda göremeyeceği rezillikleri görme ihtimali vardır.

Bu durum, aslında bir irade işidir. Harama bakmanın zararlı oluşuna kendisini inandırmış bir insan, nefsine hoş gelse de ona bakmayacaktır. Önemli olan harama nazarın, beraberinde ciddî sıkıntılar getireceğini kişinin vicdanında çok iyi hissetmesi ve bunun psikolojik, sosyolojik, ailevî ve dini açıdan mahzurlarını bilmesidir. Bu şuura sahip olunduğu takdirde evde veya sokakta bulunmanın çok büyük bir farkı bulunmamaktadır.

Evet, özellikle gençler internet vasıtasıyla evin içerisinde pek çok uygunsuz materyalleri görme ve gözlerini koruyamama tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Bu anlamda internetin insanları götürdüğü uçuruma başka hiçbir şey götürememektedir. Çünkü internet ile istenirse ve imkânı bulunursa çok şiddetli cinsî sapmalara ve pornografik materyallere ulaşılabilmekte ve kişilerin sosyal ve psikolojik yaşamları olumsuz olarak etkilenmektedir. Gerçek dünyadan farklı bir ortamda, "sanal dünyada", insanlar arası ilişkiler değişmekte, kişiler arasındaki mesafe, yaş, cinsiyet, ırk, kültür, vb. gibi gerçek dünyada önemli olabilecek pek çok özellik de ortadan kalkmaktadır.

İnternette zararlı sitelere girmemek için kullanılan aile koruma ve filtre programlarına bu anlamda şiddetle ihtiyaç vardır. İnternetin getirdiği olumsuzluklara bakıp, bilgisayarı kaldırmak yerine, olumsuzlukları ortadan kaldırmak gerekir; bunun için de öncelikle bilinçlenmemiz şarttır.

Şunu çok iyi anlamalıyız ki, "internet bağımlılığı" bir hastalıktır ve mutlaka tedavi edilmeye ihtiyacı vardır. Çevremizi biraz incelediğimizde, kendimizin veya yanı başımızdaki bir dostumuzun bağımlılık sınırında olduğunu fark edeceğiz.

Evet, internetin önemli risk faktörlerinden birisi internette pornografik materyallere sınırsız ve denetimsiz ulaşımın mümkün olmasıdır. Erken yaşlarda pornografik görüntülere maruz kalmak, çocukların duygusal ve cinsel gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir. Özellikle, internet kullanım güvenliği ve denetimi konusunda bilgili olmayan ebeveynlerin çocukları için bu bir risk faktörüdür. Bu nedenle ailenin internet kullanımında çocukla işbirliği yapması ve yararlı kullanımı teşvik ederek bir denetim sistemi oluşturması, kötü kullanımı önlemek açısından gereklidir.

Araştırmalar, internet kullanıcılarının yaklaşık %80'ini genç erkeklerin oluşturduğunu ve özellikle bu grubun pornografik

görüntülerin yayınladığı sitelerde çok uzun zaman harcadıklarını göstermektedir. Bu tür alışkanlıkların internet bağımlılığında en önemli etken olduğu bilinmektedir.

Unutmamak gerekir ki, "bütün günahlar, ahlâkî bozulmalar, müstehcene bakışla başlar, bakışın devamıyla baskısını artırır, arkasından fiili günaha dönüşür. Ayrıca gözler baktıklarının resimlerini de çeker, hayaline depo eder. Artık nereye gitse, nereye baksa çektikleri müstehcen resimler hayal perdesinde gözlerinin önündedir. Böylece gerileme başlar gençte. Öğrenciyse dersine kilitlenemez, işçiyse mesleğine yönelemez, fikir adamıysa zihnini toparlayamaz, derken her konuda gerileme ve düşüşler başlar kendilerini müstehcenliğe kilitleyenlerde."[23]

Müstehcenin zihinlerde meydana getireceği zararlar şunlardır: İnsanın içindeki iyilik hücrelerini öldürür. Şehvetini azdırır. Moralini bozar, dua etmelerine engel olur. İnsanın kendisine karşı saygısını azaltır. İradesine karşı güvenini sarsar. Hafızayı zayıflatır. Kalbi meşgul eder ve kararmasına yol açar.

Şehvet, insana verilmiş emanettir. Bunu meşru yoldan tatmin etmek gerektir. Bunun en güzel yolu da evliliktir.

Bu tür çirkin görüntüler, ileride gerçekleşecek evliliğin gizemini de azaltır. Bütün bu zararları göz önünde tutunca, her türlü kötülükten korunmuş akıl, bu tür müstehcenlikten uzak durmayı emreder. Siz de irade sınavında bu savaşı kazanmak için gayret edin. Bunun insanın kendi nefsiyle mücadelesi (bir tür iç cihat) olduğunu unutmayın!

Öncelikle bilinçli kullanıcı olmak için şunları öğrenmeliyiz: İnternet ve bilgisayar, yerinde ve uygun olarak kullanıldığı takdirde faydalı, yoksa zararlıdır. Hayat, internetten ve bilgisayardan ibaret değildir. Hayata geliş gayemiz vardır. İnsanların içinde bulunma

23 Ahmet Şahin, *Sözüm Gençlere* kitabından.

sebebimiz vardır. İnsan olmanın gerektirdiği pek çok sorumluluk ve görevlerimiz vardır. Bu görevlerimizi yerine getirmede genel olarak internet ve bilgisayar bir engeldir. Bu sorumluluklarımıza hizmet ettiği oranda interneti ve bilgisayarı kullanmalıyız. İnsanlarla beraber olmalı, tabiatın içinde bulunmalıyız. Kitap okumanın yerini hiçbir şey tutmaz. Her gün az da olsa bir miktar kitap okumalıyız." Şuurlu olmaktır önemli olan. Hayatın ve zamanın kıymetini öğrenmeliyiz.[24]

Gözümü Sokakta Nasıl Korurum

> "Yâ Ali, arka arkaya bakma! Birinci bakış lehinedir, fakat ikinci bakış lehine değildir."[25]

"Hayâ on kısımdır. Dokuzu kadında, biri erkektedir." hadis-i şerifinde bildirildiği gibi, kadınların hayâsı erkeklerden çoktur. Yine hadis-i şerifte, "Hayâ güzeldir, fakat kadında daha güzeldir." buyurulmuştur. Bununla beraber şehvetin de onda dokuzu kadındadır. Bunu frenleyen ise kadının hayâsıdır.

Muhterem Fethullah Gülen Hocaefendi'nin bu konuda tavsiyeleri şunlardır:

"Çarşıya ve sokağa her çıkışımızda gözlerimize birtakım haramların girmesi muhtemeldir. Gözlerimizi kapasak, yürümemiz mümkün olmayacak; açsak, o zaman da arzu edilmeyen sahneler, ruh dünyamızda bulantı hâsıl edip, bizi günahlara sokacaktır.

Haram karşısında gözünü yuman insan, hiçbir zaman maddîmânevî bir kayba uğramaz ve bu hassasiyeti gösteren insandan kimseye herhangi bir fenalık gelmez. Verimli, dürüst, samimî çalışan ve gerçekten hizmet veren böyle bir insan, hiçbir zaman

---

24 Bu konuda ayrıntılı bilgi için Saliha Turan, *İnternet Ağında Çocuğum*, Gülyurdu Yayınları, İzmir 2008, kitabına bakılabilir.

25 Tirmizî, *Edeb* 28; Ebû Dâvûd, *Nikâh* 42.

şeytanca yaşayışın kurbanı da olmaz. Öte yandan, kendini bu aç bakışlara arzeden karşı cinsin, bundan maddî-mânevî kazandığı hiçbir şey yoktur. Kazanmak şöyle dursun, kendisi, muhatapları, toplumu ve memleketi adına neleri kaybedip, neleri kaybettirdiğine hastaneler, hapishaneler, mahkeme koridorları ve gazete sütunları en büyük şahitlerdir. Unutmayalım ki, en verimli meyveleri, zararlı ışınlardan ve şerarelerden korunan yeryüzü tarlaları verir; buna karşılık, yakıcı bakışlara ve öldürücü ışınlara korumasız maruz kalıp, neticede delik deşik olan derbeder gönüllerden ve felç olmuş iradelerden ne beklenir ki!

Canımız her sıkıldığında sokağa çıkmamalıdır. Evet, canı sıkılan sokağa mı çıkmalı? Ne kadar çarpık bir anlayış! Şeytanın rahatlıkla içeriye sızıp çalışabileceği bir gedik... Can sıkıntısını sokakta geçireceğini sanan insan, yağmurdan kaçarken doluya tutulan gibi olur.

Can sıkıntısı, kalbin tatminsizliğinden, Allah ve Resûlü ile münasebet kurulamayışından, ibadetlere bağlı olamamaktan, arkadaşsızlıktan, okuma ve tefekkür adına boş bulunmaktan, meşguliyetsizlikten, hizmet etmemekten kaynaklanır. Böyleleri için şeytanın nüfuz edeceği menfez ve gedikler hazır demektir. Şeytandan yanmış insanın, yeniden şeytanın oklarının yağdığı mevzilerde dolaşması, deniz suyu içmekten içi yanmış birinin susuzluğunu gidermek için tekrar denize koşmasına benzer.

Meselenin bir de şu yönü var: Can sıkıntısı, Allah'ın 'Kâbız' ismiyle kalbi sıkması olarak da anlaşılabilir. Dolayısıyla da o, bir ibtilâ ve imtihandır. Böyle bir imtihan neticesinde kulun sebat ve sadakat derecesi ortaya çıkar. Yani kul, canı sıkıldığı, kalbi daraldığı zamanlarda da ibadetleri yapacak mı diye Allah kendisini dener. Şurası da iyi bilinmelidir ki, bu halet içinde eda edilen namaz, arkadaşların iştiyak atmosferinde, cemaat içinde şevk ve neşe ile kılınan namazdan çok daha sevaplıdır; çünkü o anda insan âdeta

muharebe hattındadır. Sonra, güneşin bulutlar arkasına saklanması gibi, bu hâl de geçicidir; Allah bu defa 'Bâsıt' ismiyle onun kalbini genişletir, kendisine şevk verir. Mağrem nispetinde mağnem, yani meşakkat ve zorluk nispetinde mükâfat ve sevap peylenmiş olur.

Çarşı ve pazara çıkarken bazı hususlara dikkat edilmelidir:

İnsanın alıştığı günahlardan uzaklaşması da, uyuşturucu tiryakisinin hapını bulamayınca bunalımlara girmesi misali şiddetli ruhî sıkıntılara sebeb olur ve kendisi için günah atmosferi hazır olunca da, hemen içine düşüverir. Dolayısıyla, ister günahkârlar için, ister yılandan, akrepten kaçar gibi günahtan kaçanlar için olsun, çarşı-pazara çıkışta dikkat edilecek bazı hususlar vardır ki, onlara da şöyle bir göz atmamız yerinde olur zannederim:

1- Çarşı ve pazara lüzumsuz yere çıkmamalı, işleri toptan görmeye çalışmalıdır. Günahların seylap hâlinde aktığı yerlerden herhangi bir iş ya da imana hizmet adına herhangi bir vazife bahis mevzuu olmadığı sürece uzak kalmak lâzımdır.

2- Yolun hakkını vermeyi düşünmelidir. Sahabe-i kiram efendilerimiz, çok defa hak ve hakikati anlatmak için dışarıya ve çarşı-pazara çıkarlardı. Hz. Ebû Bekir de, Hz. Ömer de, Hz. Ebû Zer de (radıyallahu anhum) bunu yapardı. Böyle bir gaye ile çıkanlar, sokağın ve yolun hakkını vererek günahlara girmekten korunmuş olurlar. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), ashabını yol kıyılarına ve sokaklara oturmaktan men ederdi. "Oturmamızda maslahat ve faydalar var yâ Resûlallah!" dediklerinde de, "Öyleyse, yolun hakkını verin." yani "Gözlerinizi harama karşı kapayın, yolun taş ve dikenlerini temizleyin, gelip geçenlerin selâmlarını alın, selâm verin ve emr-i bi'l-mâruf nehy-i ani'l münkerde bulunup hakikati anlatın." buyururlardı.[26]

---

[26] Bkz.: Buhârî, *İsti'zân* 2, *Mezâlim* 22; Müslim, *Libâs* 114, *Selâm* 2, 3.

İşte, bu hâlis niyet mevcut olduğu sürece seyyiat ve günahlar hasenata dönüşebilir.

3- Dışarıya müteyakkız ve mücehhez olarak çıkmalıdır. İnsan mayınlı tarlada nasıl yürüyor, can düşmanlarının bulunduğu bir bölgede nasıl mücehhez ve müsellah dolaşıyorsa, öyle de, günahların kol gezdiği çarşı-pazarda da mücehhez ve müsellah bulunmalıdır. Yoksa hissiyatıyla baş başa, hazırlıksız, silahsız, bomboş bir hâlde ve şeytanın zehirli oklarına karşı mânevî kalkan ve mânevî kurşunlarını hazırlamadan çıkarsa, o zaman ruhunu kötülükler, günah manzaraları ve her türlü süfliyat sarabilir. Hele bu durum bir kaç kere tekrarlanırsa, artık o, duyguları ölmüş, günahlara, kötülüklere karşı kayıtsızlaşmış ve haramlara bigâne bir hâlde çarşı-pazar dolaşır ki, şeytanın istediği de budur.

4- Dışarıya çıkmadan önce gerilime geçmelidir. Çarşı pazara çıkmadan önce, yüreğimizi hoplatacak, heyecanımızı coşturacak, gözlerimizi yaşartacak ve hislerimizi harekete geçirecek bir şeyler okuyup, bir şeyler seyredip, bir şeyler dinlemeli ve öyle çıkmalıyız. Evet, ancak böyle bir gerilimle çarşı-pazara çıkmalıdır ki, günahlara karşı bir sütre meydana getirilmiş olsun.

5- Dışarıda iyi arkadaşlarla birlikte olunmalıdır. Sokağa çıkarken, orada bizi bekleyen bir sürü düşmanın mevcut olduğu düşünülerek, bu düşmanlara karşı bir-iki muhafızla, yani arkadaşla çıkmalıdır. Çarşıya pazara çıkarken, ruh dünyamızı ayakta tutan mutlaka bir-iki arkadaşın yanımızda bulunması şarttır. İnsanın iç murâkabesi çok defa kendisini frenlemeye, korumaya kâfi gelmeyebilir. İmanımız tam mânâsıyla berrak ve çok safiyane olmalıdır ki, her an Allah'ın murâkabesinde bulunduğumuzu duyup hissedelim. Bu da her zaman mümkün olmayabilir.

Evet, bazen öyle zayıf anlarımız olabilir ki, kendimize hâkim olamayız ve nazarımız harama kayabilir, ruhumuzda bir yara meydana gelebilir, fena düşünceler kafamıza tohumlar gibi saçılmış ve

günahlar ruhumuzda mayalanmış olabilir. Ama yanımızda bir-iki arkadaş olduğunda, güzel şeyler konuşur ve güzel şeylerin müzakeresini yapabiliriz. Hem, arkadaşların gözleriyle kendimizi kontrol altında tutar ve nazarlarımıza, kulaklarımıza dikkat edebiliriz. Bazen, o esnada Cenâb-ı Hakk'ın bizi kontrol ettiğini düşünemeyebiliriz, ama arkadaşımıza karşı ayıp olmasın diye kendimize çeki-düzen verme gereği duyarız. Belki riya olur, sun'îlik olur ama, olsun; zira bu, fenalıklardan, günahlara girmekten daha iyidir.. hem de, riya müsbet amellerde -meselâ namazda- amelin ruhunu ifsat etse de, menfî amellerde böyle bir zarar söz konusu değildir. Meselâ insan, sırf riya için zina etmese, zina etmemiş olur; görmesinler diye hırsızlık yapmıyorsa, yapmamış olur. Göz zinası, kulak zinası, el ve ayak zinası, düşünce zinası, evet, ne olursa olsun insanın hayaline fıskı, günahı çekebilecek her şey, her fena düşünce gösteriş için dahi olsa terk edildiğinde, o günah, elini ve pençesini ruhlarımıza salmadığı sürece selâmette sayılırız.

Evet, güzel bir söz ya da güzel bir nasihat dinleme, güzel bir yazı okuma, güzel bir şey seyretme veya güzel bir manzarayı mütalâa etmekle mârifete, haşyete, mehâbete uyanmak gibi güzelliklerle dolmuş olarak evden çıkacak, buğu buğu bu tesirlerin altında işimizin başına, mektebimize, vazifemize, hizmetimize gidecek ve bunların tesirini devamlı ruhlarımızda hissedecek ve böylece şeytandan, günahlardan korunmuş olacağız.

6- İrade dışı bulaşan şeyler temizlenmelidir. Bu kadar gayretimize rağmen üzerimize yine de sağdan soldan irademiz haricinde gelip bulaşan, kalb ve ruhumuzu yaralayan çamurlar ve lekeler olabilir. Bu türlü durumlarda ise hemen ibadetlerin vesayası altına girip Cenâb-ı Hakk'a yönelmek icabeder. Bir gün beyninden vurulmuş gibi Huzur-u Risaletpenâhî'ye bir sahabi gelir, kendini yere atar ve: "Mahvoldum yâ Resûlallah, caddeden geçen bir kadına baktım ve dokundum." diye inler. Derken o esnada âyet

nazil olur: "*Günün iki yanında namaz kılın; şüphesiz ki, iyilikler kötülükleri giderir.*"[27]

Evet, namazlar, Allah indinde günahları silip süpüren şeylerdir. Hadiste, namazların namaz aralarında işlenen küçük günahlara keffaret olduğu ifade edilir.[28] Rabbimize karşı yaptığımız kulluklar, namazlar, niyazlar, -inşâallah- elimizde olmadan ve irademizi aşarak gelip bize çarpan günahlara keffaret olacaktır. Ayrıca, harama her göz kapama, insana bir vacip işlemiş gibi sevap kazandırır.

7- Günahlar, tevbe ve istiğfarla temizlenmelidir. *Her günahta küfre giden bir yol vardır.* Her şeyden önce günah, kulun Cenâb-ı Hakk'ın inayet atmosferinden dışarı çıkması ve ilâhî teminatı reddetmesi demektir. Ayrıca kul, günah işlemekle şeytana tam hedef olmuş sayılır; günahlar arttıkça da Allah'ın himaye ve koruması azalır.

Günah, bir pas, bir leke ve bir kirdir; öyle ki, hadisin ifadesiyle, üst üste biriken lekeler, derhal tevbe ve istiğfarla temizlenmezse, kalbî hayatımızla Rabbimiz'in bize bakışı arasına girip, O'ndan gelen tecellîleri keser, rahmet esintilerini perdeler ve bizi inayetten mahrum bırakır.[29] Himayesiz kalan bir kalb ise, neticede -Allah korusun!- şeytanın küfürle vurabileceği bir vaziyet kesbetmiş sayılır.

İkinci olarak, kendini mahcup edecek bir günah işleyen insan, kimsenin bu günahı görmesini istemez. Ama Allah'ın ve meleklerin onun yaptıklarını gördüklerinin de farkındadır. Onun hep bu zayıf ânını kollayan şeytan, bu esnada ona, "Keşke şu günahımı gören olmasaydı; ya da keşke şu şey, günah olmasaydı!" dedirtir.

Günahta ısrar ve onu küçük görme de, insanı küfre itebilir. İnsan, günahlara alışmış ve onlardan kopamıyorsa, bazen böylelerini

---

27 Hûd Sûresi, 11/114.

28 Bkz.: Müslim, *Tahâret* 14, 15, 16; Tirmizî, *Mevâkît* 46; İbn Mâce, *Tahâret* 79, 106; Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, 2/400.

29 Tirmizî, *Tefsir* (83) 1; İbn Mâce, *Zühd* 29.

o levsiyattan kurtarayım derken daha kötü durumlara itmiş oluruz. Meselâ, "İçki içme!" dediğimiz birisi, "Bir kadeh haram olmaz; hem, bu kadarını da katı buluyorum." diyecek ve küfre ait benzeri sözlerle o günahın kurbanı olacaktır. Keza namaz kılmıyorsa, "Gel, kıl!" ısrarları karşısında, gelmemek için bahaneler uydurucak ve sonunda da "Gelmiyorum." deyiverecektir.

Esasen günah, ısrar edildiği, zararsız bilindiği, tevbe ve istiğfar ile de temizlenmediği zaman günah olur. Yoksa kendisinde ısrar edilmediği, zararı bilinip korkulduğu, tevbe, istiğfar ve samimî bir nedamet ile terk edildiği zaman ise, -Kur'ân'ın ifadesiyle- inşâallah affa mazhar olacaktır. Dağlar cesametinde de olsa, -şirk hariç- Allah'ın affetmeyeceği günah yoktur. Elverir ki, O'nun af, merhamet ve ğufran kapısına varılsın."[30]

"Harama nazardan ötürü zihin dağınıklığına ve hâfıza zaafına düşmemek için herhangi bir iş ya da iman hizmetine müteallik bir vazife söz konusu olmadığı sürece günahların seylap hâlinde aktığı çarşı-pazarlardan uzak kalmak lazımdır. Mutlaka dışarı çıkmak gerekiyorsa, o zaman da mayınlı tarlada yürüyor gibi dikkatli yol almak ve şeytanî hücumlara karşı teyakkuzda bulunmak icap eder. Bunu başarabilmenin iki şartı vardır; birincisi, çarşı-pazara çıkmadan önce, yüreği hoplatacak, gözleri yaşartacak ve manevî hisleri harekete geçirecek bazı şeyler okumak ya da dinlemek; ikincisi de, bir yere giderken elden geldiğince yalnız olmamaya çalışmak ve gönlü hüşyar bir-iki arkadaşla beraber bulunmaktır. Onca gayrete rağmen yine de irâde haricinde sağdan soldan gelip bulaşan lekeler, kalb ve ruhu kirleten çamurlar olabilir. Bu türlü durumlarda ise, ilk fırsatta seccadeye koşup Cenâb-ı Hakk'a yönelmek gerekir. Namaz, sadaka, oruç ve dua gibi ibadetler -inşaallah- gayr-i iradî gelip çarpan günahlara keffâret olacaktır.

30 *İnancın Gölgesinde-2*, *Âfaki Meseleler*, 121-122

Aslında, harama nazar önü alınabilecek ve iradeyle kaçınılabilecek bir tehlikedir. İnsan, biraz gayret etse, günaha sürükleyen manzaralara bakmamaya sabredebilir. Göze ilişen çirkin bir manzaradan sıyrılma, iradenin belini bükebilecek kadar büyük bir yük değildir; bir nazar oku gelip çarpacağı ilk anda gözü kapamaya irade gücü yeter. Hele insan harama her göz kapamanın kendisine bir vacip işlemiş gibi sevap kazandıracağını düşünürse, o ilk anda günahtan sıyrılabilir. Fakat nazarını hemen haramdan çevirmez, kendisini o işe salar ve bir daha, bir daha bakacak olursa, artık geriye dönme ihtimali azalır. Bir de gözünden zihnine akan manzaraları tasavvurla, taakkulle besler ve büyütürse sahilden tamamen ayrılmış sayılır. Ondan sonra geriye dönmek çok daha büyük cehd ü gayret ister. Bir şairin, "İsyan deryasına yelken açmışım, kenara çıkmaya koymuyor beni!" sözüyle ifade ettiği gibi, Allah korusun, o günah deryası, sahilden o kadar uzaklaşan kimseyi dalgaları arasında evirir çevirir ve bir daha kıyıya çıkmasına izin vermez."[31]

Günah İşleme ve İnsan İradesi Arasındaki İlişki

Günah işleme ile insan iradesi arasında nasıl bir ilişki olduğu ve insanın günaha karşı nasıl bir duruş sergilemesi gerektiği ile ilgili bir soruya M. Fethullah Gülen Hocaefendi aşağıdaki satırlarla cevap veriyor:

"… Günahlar ve günaha çağıran davetçiler tıpkı öykülerdeki gulyabânîler gibidir. Bir tepe, iki tepe, üç tepe... Nerede karşınıza bir peri kızı gibi çıkacakları veya bir ifrite dönüşüp sizi perişan edecekleri belli olmaz. Karşınıza çıktıkları zaman da işiniz bitmiştir artık.

Tıpkı uyuşturucuya benzeyen günahlar vardır. Onlarda bir temâdî söz konusudur. Bir kere alışınca, insanın o meretten

---

31 *Kırık Testi-7*, *Ölümsüzlük İksiri*, *Mefluç Dimağlar ve Unutkanlığın Reçetesi*, 128-129

yakasını kurtarması çok zordur. Bir kere başladıktan sonra bırakmak, ilkine karşı direnmeye oranla on kat daha güçlü bir irade ister. Ama diğerlerine gelince, onlar anlık meselelerdir. Fakat onlar da insanı boğabilirler. Böyle anlık ruh haletleri içinde verilmiş nice kararlar vardır ki, insanın manen ölümüyle sonuçlanır. O ruh haleti içinde karar verirsiniz, fakat bitersiniz.

"*Hayır! Gerçek öyle değil! Asıl onlardır ki yapmaya alıştıkları kötü işler, gitgide kalblerini paslandırdı da, onun için ahireti inkâr ederler.*" (Mutaffifîn, 83/14) âyetini açıklama sadedinde Resûlü Ekrem (aleyhi ekmelüttehâyâ) şöyle buyurmuştur: "*Kul bir günah işlediği vakit, kalbinde siyah bir nokta oluşur. Eğer tevbe edip vazgeçer, af dilerse kalbi yine parlar. Ama tekrar günaha dönerse, o leke büyür, nihayet bütün kalbini ele geçirir. İşte, Kur'ân'da Yüce Allah'ın 'Yapmaya alıştıkları kötü işler, gitgide kalblerini paslandırdı.'* (Mutaffifîn, 83/14) *âyetinde bildirdiği pas budur.*"

Evet, manevî hayatımızda meydana gelen öyle bir leke veya pas, Allah'tan gelen tecellilerin mahiyetimize tam aksetmesine mâni olur, orada bir körlük oluşturur. Her bir günah, ikinci bir günaha çağırıcıdır. Bir hata, ikinci hata için bir davetiyedir. Bir kere düşme, insanın ikinci kere ciddî olarak düşmesinin mukaddemesi sayılabilir. Bir kere kayınca toparlanmaya muvaffak olursanız, o mekânda kayıldığını ve yine kayılabileceğini düşünerek oradan uzaklaşmanız iktiza eder. Fakat yine yürümeye devam ederseniz, biraz da sarsılma psikolojisi ile kayıp tekrar düşmeniz mukadderdir.

Aslında, daha baştan, öyle bir atmosfere hiç girmeme; sürekli tedbirli, temkinli yaşama; tasavvuftaki teyakkuzun baktığı ufukta dolaşma; yani, sürekli ona ait duyguların feverânını, feyezânını hissetme ve insanı hep onun huzuruna çekecek bir çevrede bulunma çok önemlidir. İnsan, veli bile olsa, kat'iyen nefsine güvenmemeli. İyi bir yol arkadaşı seçmeli. Gözleri hep üzerinde olacak, arkadaşının gözleri onun üzerinde oldukça da bir başka

nazarla asla çarpılmayacak bir hayırhah bulmalı. Onun gözleri de diğerinin üzerinde olmalı. Muayene diyebiliriz buna; yani, karşılıklı bakışma, iki dostun gözlerinin birbirini desteklemesi. Böyle bir irtibatta iki göz arasına bir üçüncüsü girip çarpamaz, Allah'ın inayetiyle. Böylece o iki arkadaşa da nazar değmez.

Maslahat-ı mürsele olarak, sufîlerin ortaya koydukları riyazât gibi şeyler bu mülâhazaya matuftur. Onda bir tecrid, belli bir süre bir alıştırma ve temrin vardır. Kırk gün, insanı tehlikeli atmosferden uzak tutma, yeni bir havaya alıştırma söz konusudur. Sâlik, ilk kırk günde tam motive olamazsa, o havayı tabiatının bir yanı hâline getiremezse, yeniden bir kırk gün daha dener. Olmazsa bir kırk gün daha... Neticede insan az yemeye, az içmeye, az konuşmaya, az uykuya ve biraz da halvet hayatına alışır.

Bunu yapamayacak olan bir insan, başka türlü bir yolla kendini meşgul etmeli; Cenâb-ı Hakk'ın teyidine vesile başka bir atmosfer içinde bulunmalı. Ve nereye giderse gitsin, hangi işe teşebbüs ederse etsin, sürekli birilerine hakikati anlatıp, onları o noktada derinleştirme mülâhazası içinde olmalı. Gördüğü her insan hakkında, "Şunun ruhuna mutlaka bir şey duyurmalıyım, şu insana dinimi tanıtmalıyım, şuna da dalâlete düşmemenin yollarını anlatmalıyım." demeli. Mü'min bunun dertlisi ve hatta hastası olmalı. İşte, bu şekilde, oturup kalkarken hep bunları düşünüyorsa, böyle bir riyazâta ihtiyacı olmadan Allah (celle celâluhû) karşısında iki büklüm ve kendi ubudiyeti adına da dimdik durabilir, Allah'ın izni ve inayetiyle.

Hata, nisyan ve günah deyip geçmemek lâzım; bunlar insanın insanlığını zamanla aşındırabilirler. Eğer, hata, nisyan ve günah yüzde bir ihtimalle bile olsa hakikaten bir gulyabânî gibi insanı ölüm noktasına çekecek ve tehlikeye atacaksa, böyle bir ihtimalden insan çok korkmalı ve titremelidir. Mesela, size deseler ki, "Gel, kalb ameliyatı ol; göğsünü yaracaklar; ama neticede rahat nefes alacak, daha kolay bir ömür süreceksin." Fakat bu

teklifle beraber, yüzde bir ihtimal de olsa, ameliyat masasından kalkamama ve ölüm riski de bulunduğunu söyleseler; önemser misiniz, önemsemez misiniz? Şimdilerde, kalb doktorları, ciddî rahatsız olanları teselli etmek için, birkaç sene önce yüzdelerle ifade edilen ölüm oranlarının bindelere çekildiğini; eskiden bir anjiyoda bile ölüm nisbetinin yüzdelerde olmasına rağmen günümüzde ancak bindelerde kaldığını iddia ediyorlar. Ama böyle bir ihtimalden dolayı doktor, masadan kalkamamanızdan korkuyor ve ameliyat etmeden önce size ölüm riskine razı olduğunuza dair imza attırıyor. "Ben böyle bir meselenin sonucundaki riski üstleniyorum." diyor ve imza atıyorsunuz. Doktor öyle korkuyor, siz de ameliyat odasına korkuyla gidiyorsunuz. Ameliyattan sağ salim çıkarsanız, herkes size "Geçmiş olsun" diyor. Çünkü siz, bir ölüm riski atlatmış oluyorsunuz.

Acaba insan, manevî hayatının ölümüne sebep olabilecek şeytanî ve nefsânî tuzaklara karşı neden aynı hassasiyeti göstermez? Kaldı ki, manevî hayat adına gulyabânîlerin ağına düşme riski, bir kalb ameliyatındaki gibi yüzde birle, binde birle de değil, çok kavî ihtimallerle ifade ediliyor. Bazen onda bir ihtimalle bile insan, kendisini helâkete, felâkete atabilecek bir yola girebiliyor. Mesela, yalnızlık bu istikamette atılmış çok yanlış bir adımdır. İki kişinin bir arada kalması bile yine yanlış bir adımdır. Çünkü, iki kişi arasında da şerde mutabakat sağlamak kaviyyen muhtemeldir.

Bazen bir televizyonun düğmesini çevirme, karşınıza çıkacak çirkin bir görüntü açısından, bu istikamette atılmış yanlış bir adımdır. Hatta manevî hayat adına bu durumlardaki tehlike ihtimali çoğunlukla "ikide bir"e kadar çıkmakta, iki sahneden birinde ruha bir hançer vurulmaktadır. Bu açıdan biz, bu işin sonucunu hesaba katarak tehdit edici bir akıbetle karşı karşıya kalmamak için çok dikkatli olmalıyız. Bir farz veya bir vecibenin edası söz konusu değilse, gereksiz yere çarşıya çıkmamalı; boş boş gezmemeli;

kalb ve ruhumuzda yaralar açabilecek herhangi bir hâdise ile karşılaşmamak için gözümüze, kulağımıza, adımlarımıza dikkat etmeliyiz. Mesela, bir internet sitesinde kaçta kaç ihtimalle insan çirkin bir manzara görür? Eğer o riski yüzdelerle ifade ediyorsanız bence çok tehlikeli bir zeminde yürüyorsunuz. Bu tehlikeyi düşünüp ona göre davranmanız teyakkuzdur, temkindir.

Bir farz, bir vacip söz konusu değilse niye kalbimin bozulacağı yere gideyim, niçin gönlümü yaralayacak sahnelere bakayım, neden sayfalar dolusu çer çöple ruhumu bulandırayım ki? Böyle risklere girmem için tekvinî ya da teşriî emirler açısından bir vecibe olması gerekir. Mesela, kalb krizi geçirmişsiniz, ambulansa koyup götürmüşler sizi hastaneye. Bu, tekvinî açıdan bir vecibedir. Diğer taraftan, vaaz-u nasihat edeceksiniz, tebliğ ve temsil vazifenizi yapacaksınız; o zaman da gideceğiniz yere gitmelisiniz. Çünkü, bu da teşriî bir vecibedir. Şu kadar var ki, arabaya bindiniz, çarşıdan geçtiniz… Her adımınıza dikkat edecek ve levsiyattan elden geldiğince uzak kalacaksınız. Ancak, bu durumda üzerinize sıçrayan çamur ve kirler, umumî ve kaçınılması güç sıkıntılardan (belvâ-yı âm) sayılır ve mazur kabul edilirsiniz. Aksi halde, bir adımın, bir duyuşun, bir bakışın hesabı vardır ötede. Sadece ötede mi? Hayır, burada da batmamanız mevzuunda sık sık karşılaştığınız inayet inkıtaya uğrar; artık inayet-i ilâhiye kesilir, yüzüne bakılmaz, elinden tutulmaz bir kaçkın olursunuz. Rahman ve Rahîm, böyle bir akıbetten hepimizi muhafaza buyursun.

Oysa ki düşeceğiniz bir yerde, sürçtüğünüz bir anda bile çoğu zaman bir inayetle, bir riayet ve kilâetle kurtuluyorsunuzdur. Mesela, nefis atına binmiş bir günaha yürüyorsunuzdur; hiç beklemediğiniz bir yerden bir dostunuz çıkıverir karşınıza. “Gel, bir çay içelim.” der. Bir bardak çay içecek kadarlık bir sürede, ruhunun ilhamlarını boşaltır sizin sinenize. Allah söyletir, o da sizin kalb hastalıklarınıza çareler söyler. Ve ondan ayrılırken bakarsınız

ki, içinizde günaha karşı bir azim kalmamış, sevap mahalli arama iştiyakı hasıl olmuş gönlünüzde.

Fakat böyle bir himaye ve inâyet için siz, size ait olan zeminde kalmalı, sınırı aşmamalısınız. Şüpheli bölgeye yaklaşmamalı, oraya kilometrelerce uzak durmalısınız. Siz, size ait sınırlar içinde kalmaya çalışırsanız; elinizde olmayarak öbür tarafa girme söz konusu olduğu durumlarda o kilâet, o vekalet, o hıfz, o riayet ve o inayet hiç beklenmedik bir şekilde karşınıza çıkar ve sizi, yürümesini bilmeyen çocuk düşeceği zaman annenin, babanın arkadan, iki omuzundan tutup onu kurtardığı gibi kurtarır. Görürsünüz, iliklerinize kadar hissedersiniz bu himayeyi. Ama siz önce kendi sınırlarınız içinde, melikin hudutlarına riâyetkar olarak kalmalısınız.

Evet, kulluk kıldan ince, kılıçtan keskindir. Varıp onun üstünde ev yapanlar da vardır, onun üzerinde duramayarak yuvarlanıp helâk olanlar da...

Hz. Osman'ın (radıyallahu anh) böyle bir firasetinden bahsederler. Camiye gelirken bir sokaktan geçme esnasında gözü harama ilişen bir sahabiyi üslubunca ikaz ettiğini anlatırlar. Zaten, mü'min, Allah'ın nuruyla, basiret ve firasetle bakmıyor mu etrafına? Aranızda öyleleri vardır ki, sizin gözünüzden üç yüz mânâ okurlar. Fakat başkaları kendi görmeleri sınırlı olduğu için onun okumasına bir mânâ veremezler; o da Allah'ın sırrını vermemek için saklar kendini. Eşyanın melekûtuna açık gözler kim bilir daha ne kadar şey okuyor insanın gözünde, ağzında, kulağında, burnunda, yürüyüşünde ve duruşunda?

İşte, âh bir görülse, hata, nisyan ve günahlar ne yaralar açıyor gönüllerde!... Ah bir bilinse, bu gulyabânîler ne katliamlar yapıyor kalb ve ruh ufkunda!... [32]

---

[32] M. Fehullah Gülen, *Kırık Testi*, sh. 245-248.

İmtihanın Zorluğu ve Bu Zamana Özel Müjdeler

> "Müminler arasında fuhşun yayılmasını arzu edenlere, dünyada ve ahirette can yakıcı bir azap vardır. Allah bilir, siz bilmezsiniz." (Nur, 24/ 19)

Şeytan ile insan arasındaki bitmez mücadelede şeytanın insana ait boşlukları çok iyi keşfettiği ortadadır. Rivayetlerde geçtiği üzere cennette insanın vücudunun ibdâ ve inşaası aşamasında şeytanın Hz. Âdem'in yaratılışını incelemesi, ondaki muhtemel boşlukları ve zaaf noktalarını tespit adına önemli ipuçları vermiş olmalıdır ki, Adem'in Cennet'ten ihracını netice veren fitnesini kurgularken Hz. Havva'yı kullanma yoluna gitmiştir.

İmtihan meydanı olan dünyaya indirilen âdemin, tarih boyunca nazarına sunulan kadın suretleri, mağara duvarlarından sarayların tavanlarına kadar her cephede karşısına çıkmış; meydanları süsleyen sanemlerden, medya ikonlarına kadar her dönemde âdemin en birinci imtihan unsuru kadın olmuştur. İlginçtir ki, inkâr yoluyla insanlığın ancak çok az bir kısmını aldatıp, küfre yuvarlayabilen şeytan, fıskta birinci silah olarak kullandığı kadın fitnesiyle birlikte insanlığın pek büyük bir kısmını günlük yaşantıları içinde yakalamış ve nefsi hesabına kalp ve ruhunu yavaş yavaş çürütmek suretiyle emri altında azad kabul etmez köleler konumuna getirmiştir.

Bugün maddeci dünya anlayışının kabul ve devamı adına da kadının en ön safta kullanıldığını görmek mümkündür. Her çeşit ürünün reklâmından, her türlü eğlenceye kadar pek çok alanda tüketimin motor gücü olarak kullanılan kadın, şeytanın en tesirli silahı konumundadır. Bugün için hayatın içine girip, iletişim araçlarını kullanan herhangi bir şahsın haram görüntülerle karşılaşması nerdeyse mümkün değildir. Tesir gücü yüksek olan bu silahı her türlü alanda kullanmaktan çekinmeyen şeytan ve taraftarlarının ağına düşmek haramlara girmenin birinci adımını teşkil ederken, her türlü dünyevileşme de bunu takip etmektedir.

Bu, "Resûl-ü Ekrem Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Nazar (bakış) şeytanın zehirli oklarından bir oktur."[33] ifadesi ile eski Yunan'da aşk tanrısı olarak gösterilen Eros'un hedefindeki şahsı ok ile avlaması birlikte hatırlanacak olursa insanın bakışıyla fırlattığı okun kendisi dimağı ve kalbine saplandığı gerçeği apaçık görülecektir. Efendimiz evvelen ve bizzat Hazreti Ali'ye, saniyen ve bilvasıta bütün ümmetine hitaben, "Ya Ali, birinci bakış lehinedir, fakat ikincisi aleyhinedir." buyurmuş[34]; bir kasde iktiran etmediği için ilk bakışın mesuliyet getirmeyeceğini ama ikinci defa dönüp bakmak iradî olduğundan, onun günah hanesine yazılacağını vurgulamış; harama götüren yolu tâ baştan keserek günahlara geçit vermemek gerektiğine dikkat çekmiştir.

Yani, irade dışı ilişen birinci bakışta günah yok ise de, ikinci ve diğer bakışlarda irade devrede olduğu için, nefsin rolü vardır ve bu bakış, kişiyi alıp götürebilecek bir zincirin ilk halkası olduğundan haramdır. Efendimiz, harama götüren yolu, ta baştan bu şekilde önlemekte ve günahlara geçit vermemektedir."[35] Ayrıca, Cenâb-ı Hakk'ın "Kim Benim korkumdan dolayı harama bakmayı terkederse, kalbine öyle bir iman neşvesi ve halâveti atarım ki, onun zevkini gönlünün derinliklerinde duyar."[36] iltifatkâr beyanını naklederek Müslümanları gözlerini harama kapatmaya teşvik etmiştir.

Efendimiz bütün bu ifadelerinin yanı sıra kendisinden sonraya ümmetine kadın taifesinden daha büyük bir fitne (imtihan) bırakmadığını beyan etmiş olması ayrıca manidardır. Esma Binti Yezid de (radıyallahu anhâ) merfuan; "Deccal'e tabi olanların çoğu; Yahudiler, kadınlar ve (köylü) bedevilerdir."[37] der.

---

33 *et-Tergîb ve't-Terhîb*, 3/34 (Taberâni ve Hâkim'in rivayetlerinden naklen.)
34 Tirmizî, *Edeb* 28; Ebû Dâvûd, *Nikâh* 42.
35 *İnancın Gölgesinde-2*, *Âfaki Meseleler*, 216.
36 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 5/264.
37 Bkz.: Heysemî, *Mecmau'z-Zevaid* 7/347.

Abdullah Bin Ömer (radıyallahu anhuma) ise Resûlullah'ın (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurduğunu rivayet ediyor; "Deccal'e tâbi olmaya en çok kadınlar giderler. Hatta kişi, akrabalarını, annesini, kızkardeşini, kızını, halasını Deccal'e tabi olacaklar korkusuyla geri çevirip iple bağlar."[38]

Yine fiten hadisleri içinde geçen "Mesih Deccal, ailelerinizde sizin yerinizi aldı!"[39] ifadesiyle, Deccal'ın ahir zamanda iletişim vasıtalarıyla her eve girip çocuk yaşta beyinleri istediği gibi yönlendirip şekillendireceği anlaşılmaktadır. Aynı ifadelere meşhur arif Muhyiddin-i Arabi'nin ifadeleri içinde de rastlarız: "Deccal, evlerinize girmiş, çocuklarınızı esir almıştır." [40]

Bu rivayetlerden özellikle ahirzaman fitneleri içinde iletişim vasıtaları arcılığıyla yayılan ahlâksızlıkta, kadınların özel bir rol alacağı anlaşılmaktadır. Erzurumlu mutasavvıf Muhammed Lütfi Hazretleri'nden işitenler de ondan şu ifadeleri nakletmektedir: "Ahirzaman yaklaştığında her evden dışarıya bir pencere açılırmış; o zamanda bir takım çalgıcı kızlar türer ve ulu orta oynarlarmış; tüm ev halkı da gözünü o pencereye dikerek geçirirmiş günlerini, gecelerini… Sonra Deccal diye yalancı bir Mesih çıkarmış ortaya; imanı sağlam olmayan herkesi kandırırmış! Her türlü dünya nimeti onun yanında olurmuş. Bu arada, müminlerin önderi "Mehdi" lâkaplı zat da insanları Deccal'ın şerrinden korumak için bir grup inananla çaba sarfedermiş"…

Benzer bir şekilde Üstad Bediüzzaman Hazretleri de ahirzaman fitnesinin en büyüğünün kadın fitnesi (imtihanı) olduğunu ifade etmesi dikkatlerimizi bir defa daha bu noktaya çekmektedir. Bu fitneyi alevlendirmek için ifsat komitelerinin planlı bir şekilde çalıştığı anlaşılmaktadır.

38 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 2/67.

39 Müslim, *Fiten* 34, (2897), 38.

40 Muhyiddin Arabi, *el-Fütühatü'l-Mekkiye*, 2/168.

"İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesine ve dolayısıyla din-i İslâm'a zarar vermek için gençleri yoldan çıkarmak ve gençlik hevesatıyla sefahete sevketmek için bir iki komite çalışıyormuş. Aynen öyle de; bîçare nisa taifesinin gafil kısmını dahi yanlış yollara sevk etmek için bir iki komitenin tesirli bir surette perde altında çalıştığını hissettim. Ve bildim ki: Bu millet-i İslâma bir dehşetli darbe, o cihetten geliyor."[41]

Ahirzamanla ilgili bu uyarıcı ifadeler, fitneden sakınmanın yollarını bize gösterirken, ne şekilde deccalın oyunlarından selamette kalınacağını ve iffetin selamette kalan müminlerin en bariz şiarlarından olacağını göstermektedir. Fitnenin büyüklüğü nispetinde ondan kaçınmakla elde edilecek sevabın büyüklüğü de müminler için bir müjde olmalıdır. Haramdan kaçınmak, ahlâkı korumak ile nafilelerle elde edilmesi mümkün olmayan bir sevap kapısı, hızlı bir şekilde manen terakki etme yolu ve Allah Resûlü'ne kardeş olma ihtimali müminlerin önüne çıkmış olmaktadır. Cenâb-ı Hak bizi bu yolda yürümeye ve ahirzaman fitnesinden uzak durmaya muvaffak eylesin. Amin.

İzinsiz Girme!

"Ey iman edenler! Sizin köleleriniz ve henüz bulüğ yaşına gelmemiş olan çocuklarınız şu üç zamanda sizden izin almadan yanınıza girmesinler:

1- Sabah namazından önce,

2- Öyle vakti elbiselerinizi çıkarıp gaylule yapacağınız zaman,

3- Yatsı namazından sonra yani yatma zamanında bu zamanlar sizin için mahrem zamanlardır. Bunun dışında kalan vakitlerde bir beis yoktur." (Nur, 24/57)

Bu âyet-i celilede Allah (celle celâluhû) yakın akraba oldukları hâlde evin içerisine girmeyi izne bağlamıştır.

41 Bediüzzaman Said Nursî, *Lem'alar*, s. 248.

Dördüncü Bölüm

DİNİMİZDE HARAMA BAKMANIN HÜKÜMLERİ NELERDİR?

DİNİMİZDE HARAMA BAKMANIN HÜKÜMLERİ NELERDİR?

Müminler Gözlerini Harama Bakmaktan Sakındırsınlar

Kur'ân-ı Kerim'de, kitabımızın konusunu birinci dereceden ilgilendiren iki âyet bulunmaktadır. Önce bu âyetlerin mealini verelim. Daha sonra bu âyetlere İslâm âlimlerinin getirdikleri değerlendirme ve yaklaşımları ele alalım. En sonunda ise gözleri muhafaza etmek ile ilgili, dolaylı olarak konumuzu ilgilendiren birkaç âyetin mealini vermek istiyoruz:

"*Mümin erkeklere bakışlarını kısmalarını ve edep yerlerini açmaktan ve zinadan korumalarını söyle. Bu, onlar için en uygun olan davranıştır. Allah yaptıkları her şeyden hakkıyla haberdardır.*

Mümin kadınlara da bakışlarını kısmalarını ve edep yerlerini günahtan korumalarını söyle! Yine söyle ki mecburen görünen kısımları müstesna olmak üzere, zinetlerini teşhir etmesinler. Başörtülerini yakalarının üzerini kapatacak şekilde örtsünler. Zinet takılan yerlerini kocaları, babaları, kocalarının babaları, oğulları, üvey oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, mümin kadınlar, ellerinin altında

bulunanlar (köleler), erkeklikten kesilip kadınlara ihtiyaç duymayan hizmetçileri veya henüz kadınların mahrem yerlerini anlamayan çocukları dışında kimseye göstermesinler. Saklı zinetlerine dikkat çekmek için, ayaklarını da vurmasınlar. Ey müminler! Hepiniz toptan Allah'a tövbe ediniz ki felaha eresiniz." (Nur, 24/30-31)

Öncelikle bu âyetlerin iniş sebebi ile ilgili olarak anlatılan olaylara bakalım:

1- Cabir b. Abdillah'tan ulaşan habere göre Esma binti Mersed kendisine ait bir hurma bahçesinde idi. Bazı kadınlar onun yanına izarlarını (eteklerini) tam örtmeden giriyorlar, ayaklarındaki halkaları görünüyor, göğüsleri ve saçları belli oluyordu. Bunun üzerine Esma: "Bu ne çirkin bir durum!" demişti. İşte âyetin iniş sebeplerinden biri bu olay idi.[42]

2- İkinci bir olay da şudur ki: İbn Merdeveyh, Hz. Ali'den (radıyallahu anh) rivayet ediyor ki: Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) zamanında bir adam Medine yollarından birinde bir kadına bakmıştı. Kadın da ona baktı. Şeytan bunlara birbirlerinden hoşlandıkları için birbirlerine baktıkları şeklinde vesvese verdi. Adam o kadına bakarak bir duvarın yanında yürürken önüne başka duvar çıktı. Duvara çarptı, burnu kırıldı. Adam bunun üzerine:

– Allah'a yemin olsun ki Resûlullah'a (sallallahu aleyhi ve sellem) gidip bu durumu haber vermedikçe kanı yıkamayacağım, dedi. Peygamberimiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) gelip olayı anlatınca Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem):

– Bu, senin günahının cezasıdır, dedi. Cenab-ı Hak "Müminlere söyle, gözlerini yumsunlar." âyetini indirdi.[43]

3- Bu âyetlerin nüzul sebebi olarak rivayetlerde olan üçüncü bir olay da şudur: İbni Cerir'in Hadremî'den rivayet ettiğine göre

42 İbni Kesîr, *Tefsir*, 3/283; Süyûtî, *ed-Dürrü'l-Mensûr*, 5/104.
43 Süyûtî, *a.g.e.*, 5/40.

bir kadın gümüşten iki halka ve bir de altın zincir takınmış, bir topluluğun yanından geçmişti. Ayağını yere vurunca halka zincirin üzerine düşmüş, ses çıkarmıştı. Bunun üzerine Cenab-ı Hak "Ayaklarını yere vurmasınlar" âyetini indirdi.[44]

Âyetlerdeki İncelikler

Birinci incelik: Allah Teâlâ'nın "gözlerin sakınılması"nı "ırzların korunması"ndan önce zikretmesinin hikmeti şudur: Kadına bakmak zinanın elçisi ve kötülüklerin öncüsüdür. Tefsir âlimlerimizden Kasimî'nin de dediği gibi, "Bakışlar kalbin elçisi olduğu için gördüğün manzaralar seni üzer. Zira her gördüğünü yapamazsın, bazı gördüklerine de dayanamazsın." Evet, bakışla harama müptela olmak mümkündür. Göz, herşeyi kalbe ulaştıran en büyük kapıdır. Bundan dolayı insan göz yoluyla birçok günaha girebilir. Çünkü bakış tebessüme, tebessüm selama, selam konuşmaya, konuşma anlaşmaya, anlaşma da gayr-i meşru bir şekilde bir araya gelmeye sebep olur.

İkinci incelik: Âyetteki "Gözlerini sakınsınlar." emri, herşey için değil, yalnız Allah'ın (celle celâluhû) haram kıldıkları ile ilgilidir.

Üçüncü incelik: Âyetteki "Ziynetlerini açmasınlar." tabiri, ziynetlerin takıldığı yerin, dolayısıyla ziynetlerin örtülmesini ifade eder. Zemahşerî, "Âyette ziynet yerinin zikredilmemesindeki hikmet, ziynet yerlerinin korunması, örtülmesi icabettiğinin ifade edilmesidir. Allah Teâlâ "Ziynetlerini açmasınlar." buyururken aslında ziynet yerlerinin açılmamasını kasdetmiştir. Çünkü takılmayan ziynetlerin görülmesi haram değildir. Bu yüzden ziynetlerin yasaklanmasına gerek yoktur. Demek ki asıl yasaklanan ziynetlerin takıldığı yerlerdir."[45]

---

44 Vehbe Zuhayli, *Tefsir-i Münir*, Nur Sûresi 30-31. âyetlerin tefsiri.

45 Zemahşeri, *Keşşaf*, 3/230.

Dördüncü incelik: Bazı âlimlere göre, gözle zevk alındığı gibi kulakla da zevk alınır. Bunun için Allah Teâlâ kadınlara yürürken, "Gizleyecekleri ziynetleri bilinsin diye ayaklarını da vurmasınlar." buyurmuştur. Çünkü ayaklar yere vurularak yüründüğünde, o zaman, kadınların ayak bileklerine taktıkları şeylerin sesi duyulurdu. Bu ses; erkeklere bir kadının geldiğini bildirir ve şehevanî arzularını tahrik ederdi. Bu sebeple âyet, bir önceki âyette olduğu gibi, ziynet takılan azaların -ayak bile olsa- açılmasının haram olduğuna delâlet eder. Hülasa, şehveti tahrik eden parfüm, esans, cazip yürüme şekli ve konuşmalar bundan dolayı yasaktır. Çünkü Cenab-ı Hak, "Ey Peygamber hanımları! Siz herhangi bir kadın gibi değilsiniz. Takva sizin sıfatınız olduğuna göre, namahrem erkeklere hitab ederken tatlı ve cilveli bir eda ile konuşmayın ki kalbinde hastalık bulunan bir şahıs, şeytanî bir ümide kapılmasın. Ciddi, ölçülü konuşun." (Ahzab, 33/32) buyurmuştur. Kadının ziynetinin sesi yasaklanınca elbette ki kendi sesi de yasak olacaktır.

Şimdi bu âyetlerin çağrıştırdığı bazı hususları tefsir kitaplarından özetleyerek aktaralım:

"İslâm, şehevî duyguların tahrik olmadığı kan ve etten kaynaklanan dürtülerin galeyana gelmediği tertemiz bir toplum kurmayı hedefler. Çünkü sürekli baştan çıkarılma, tahrik edilme durumları ile karşı karşıya kalma; giderilmeyen, hiçbir durumda tatmin olmayan şehevî doyumsuzlukla sonuçlanır... Davetkâr bir bakış, baştan çıkarıcı bir hareket, gösterişli bir takı ve çıplak bir beden... Bütün bunlar çılgın ve gayr-i ahlâkî doyumsuzluğu azdırmaktan, sinir ve irade dizgininin elden çıkmasına neden olmaktan başka sonuç doğurmazlar. Bundan sonra, ya hiçbir sınır tanımayan cinsel anarşizm ya da baştan çıkarılmasına ve tahrik edilmesine rağmen tatmin olmayan sinirsel hastalıklar ve psikolojik kompleksler hiç kuşkusuz insana işkence kadar acı verir...

Her türlü pislikten arınmış bir toplum kurmak için İslâm'ın başvurduğu yöntemlerden biri, bu kışkırtıcı ve baştan çıkarıcı davranışların önüne geçmek, iki cins arasındaki derin fıtrî arzuyu, doğal gücünde ve yapay kışkırtmalarla harekete geçirmeksizin sağlıklı hâlinde bırakmak ve bu arzuyu güvenilir ve temiz bir yerde tatmin etmektir.

Bir zamanlar, karşı cinslerin serbestçe bakışıp konuşmalarının, rahatça bir arada bulunmalarının, insanların deşarj olmalarını; rahatlamalarını; tatmin olmalarını ve onların içe kapanmaktan, ruhsal komplekslerden korunmalarını; cinsel baskının şiddetinin ve onun ötesinde güven vermeyen olumsuz tepkilerin hafiflemesini sağlayacağı düşüncesi yaygınlaşmıştı. Bu düşünce özellikle Freud'inki gibi insanın kendisini hayvandan ayrılmasını sağlayan özelliklerden soyutlanması, çamura batmış hayvansallık düzeyine indirilmesi temeline dayalı bazı materyalist teorilerin yayılmasının ardından yaygınlaşmıştı. Ne var ki, bu düşünceler teorik birer varsayımdan öteye geçememişlerdir. Her türlü toplumsal, ahlâkî, dini ve insanî bağdan soyutlanmışlığın, serbestliğin son noktasına kadar sağlandığı ülkelerde bu teorilerle çelişen, onları temelden çürüten olaylar meydana gelmektedir.

Evet, açılıp saçılmaya, bütün şekil ve görünümleri ile karşı cinslerin beraberliğine tek bir engellemenin sözkonusu olmadığı ülkelerde, bütün bu uygulamalar, cinsel isteklerin düzene girmesini sağlayamamıştır. Tersine bütün bu serbestlikler, dinmeyen, tatmin olmayan çılgın bir doyumsuzluğa, cinsel saldırganlığa, cinsel açlığa, psikolojik hastalıklara, komplekslere dönüşmüştür.

Erkek ve kadın arasındaki fıtri eğilim, bedenin organik yapısında yer alan köklü bir eğilimdir. Çünkü yüce Allah, yeryüzündeki hayatın devamını ve insanın yeryüzündeki halifeliği gerçekleştirmesini bu eğilime bağlamıştır. Bu eğilimi her zaman kışkırtmak azgınlığını arttırır, onu tatmin etmek için somut bir saldırganlığa

iter. Eğer tatmin olmazsa tahrik olmuş sinirler yorulur. Bu ise, sürekli işkence etmek kadar acı verir insana. Davetkâr bir bakış insanı tahrik eder, baştan çıkarıcı bir hareket tahrik eder, bir gülücük tahrik eder, erkekle kadın arasındaki bu eğilimi çağrıştıran bir sözlü vurgu tahrik eder... Güvenli yol ise, bu eğilimi doğal sınırları içinde bırakacak şekilde bu tür tahrik edici davranışları azaltmak sonra da bu eğilimi doğru yoldan tatmin etmektir. İşte İslâm'ın seçtiği yöntem budur."

Evet, erkekler açısından gözleri harama bakmaktan sakındırmanın ruhsal bir edep olduğu üzerinde duran Râzî, bunun aynı zamanda yüzlerde ve bedenlerdeki güzellikleri ve baştan çıkarıcı unsurları görme arzusunu yenme girişimi, hatta tahrik olma ve günaha girme pencerelerinden ilkini kapatma eylemi olduğunu beyan ediyor ve harama bakmamanın zehirli okun hedefine ulaşmasını önleme amaçlı pratik bir çaba olduğunun üzerinde duruyor. Müfessirimiz devamla şöyle diyor:

"Mahrem yerleri korumak da gözleri harama bakmaktan sakındırmanın doğal sonucudur. Ya da iradeyi kontrol altında tutmanın, denetim mekanizmasını uyarmanın ve daha ilk aşamasında olan cinsel arzuyu yenmenin ikinci adımıdır. Bu yüzden iki adım, sebep ve sonuç olmaları ya da hem vicdan aleminde hem de pratikte birbirlerini izleyen ve birbirlerine son derece yatkın iki adım olmaları itibariyle bir âyette birlikte sözkonusu ediliyorlar."

Devam eden âyette kadınlara yönelik olan emirleri de şöyle yorumluyor:

"Erkeklerin içlerindeki gizli fitne unsurlarını uyaracak cezb edici kaçamak ya da baştan çıkarıcı anlamlı bakışlarını göndermesinler. Tertemiz bir ortamda fıtrî isteklere cevap vermek için gerekli olan helâl ve iyi yolun dışında mahrem yerlerini açmasınlar. Böylece bu yolla dünyaya gelen çocuklar toplum ve hayatla karşı karşıya kalırken utanç duymazlar.

Kadın için süslenmek helâldir. Bu, kadının fıtratından gelen bir isteğe cevap niteliğindedir. Bütün kadınlar güzel olmaya, güzel görünmeye meraklıdırlar. Süslenme kavramı ise, çağdan çağa değişir. Ama süslenmenin fıtrattaki esası tek ve değişmezdir. O da güzel olma, güzelliği tamamlama ve bunu erkeklere gösterme isteğidir.

İslâm bu fıtrî isteğe karşı çıkmaz. Sadece onu düzene koyar, kontrol altına alır. Onu, hayatı paylaştığı erkeğe doğru yöneltir, başkasının göremediği şeyleri sadece ona gösterir.

Şayet kadının baştan çıkarıcı ve uyarıcı yerleri açıkta olursa, Allah'tan korkanlar bu kasıtsız ve anî bakışın devam etmesinden veya tekrarlanmasından sakınsalar bile, meydana gelişinden sonra içlerinde gizli bir arzu kalır. Kuşkusuz yüce Allah, kalplerin bu tür bir belâ ile denenmesini, sınanmasını istemez.

Süs ve güzelliği göstermeye ilişkin fıtrî isteklerine rağmen bu yasaklamayla karşı karşıya kalan ve kalpleri Allah'ın nuru ile aydınlanan mümin kadınlar yasağa uyma hususunda hiçbir tereddüt göstermemişlerdir. Cahiliye döneminde kadın -bugünkü modern cahiliyede olduğu gibi- göğsünü pervasızca açarak erkekler arasında dolaşırdı. Çoğu zaman boynu saç uçları ve kulaklarındaki küpeleri de görülürdü. Yüce Allah kadınların başörtülerinin uçlarını boyun ve göğüslerinin üstüne kadar sarkıtmalarını, kendiliğinden görünen kısmı dışındaki süslerini göstermemelerini emredince Hz. Aişe'nin -Allah ondan razı olsun- anlattığı durumu aldılar. "Allah ilk hicret eden kadınlara rahmet etsin. 'Başörtülerinin uçlarını yaka altlarına kadar sarkıtsınlar.' âyeti inince fistanlarını parçalayıp onunla örtündüler."

Safiye binti Şeybe şöyle der: Hz. Aişe'nin yanında bulunduğumuz bir sırada, bazı kadınlar Kureyş kadınlarından ve onların üstünlüklerinden söz etmişlerdi. Bunun üzerine Hz. Aişe, şöyle dedi: "Kureyş kadınlarının üstünlüğü inkâr edilmez ama Allah'a

andolsun ki, Ensar kadınlarından Allah'ın kitabını daha iyi tasdik edene, indirilen hükümlere daha iyi inanana rastlamadım. Nur Sûresi'ndeki "Başörtülerinin uçlarını yaka altlarına kadar sarkıtsınlar" âyeti inince kocaları, yanlarına dönüp yüce Allah'ın indirdiği âyeti okudular. Her koca, karısına, kızına, bacısına ve yakınlarına, bu âyeti okuyordu. Onlardan hiçbiri, Allah'ın kitabında indirdiği âyetleri tasdik etmek ve imanını vurgulamak için fistanını başına sarmadan yerinden kalkmadı. Sanki başlarında bir karga varmış gibi örtünerek Hz. Peygamber'in arkasında yer aldılar."[46]

Şüphesiz İslâm, müslüman toplumun güzelliğe karşı olan duyarlılığını arındırmıştı. Artık güzellikle istenen hayvansal özellik değil istenen ve anlaşılan insanî yöndü. Fizikî çıplaklığın güzelliği, hayvansal bir güzelliktir. Her ne kadar bir ahenk ve bir bütünleşme söz konusu olsa da, insan bu güzelliğe hayvansal bir duyguyla saldırır. Ama hayâ unsurunun egemen olduğu güzellik ise, tertemiz bir güzelliktir. Bu, güzelliği zevkini yücelten, onu insana yaraşır bir duruma getiren, algıda ve hayalde onu temizlik ve arınmışlık duygulan ile kuşatan bu hayâ duygusudur.

Bugün, genel zevkin büyük düşüş kaydetmesine, hayvansal karakterin açık saçıklık, çıplaklık ve hayvanlar gibi azgınlaşma eğiliminin bu zevke galip gelmesine rağmen, İslâm mümin kadınların saflarında aynı yüceliği yaşatmaktadır. Çünkü onlar kendi istekleri ile vücutlarındaki baştan çıkarıcı yerleri örtmektedirler.

Hiç kuşkusuz bu utanma, bu sakınma duygusu fert ve toplumun korunma yöntemlerinden biridir. Bu yüzden Kur'ân, fitneden emin olunduğu durumlarda bu korunma yönteminin terkedilmesinde bir sakınca görmez. Bu yüzden cinsel bir arzuyla yaklaşmayan, şehevî duyguları uyanmayan, yakın akrabaları bu yasaklamanın dışında tutar."[47]

---

46 Ebû Dâvûd, *Libâs* 29.

47 Fahrettin er-Râzî, *et-Tefsirü'l-Kebîr*, Nur Sûresi 30-31 âyetlerin tefsiri.

"Hür kadınların, istisna edilmiş kimselerden başkasına zinetlerini göstermemeleri, kendi iffet ve korunmaları ve güzel geçimleri noktasından gayet önemli olduğu gibi, yabancı erkekleri etkilememek, günaha sokmamak, edeb ve iffet telkin etmek noktasından da çok önemli olduğundan, özellikle bu noktayı da düşündürmek ve tesettür emrinin kuvvet ve etki alanını bir daha hatırlatmak üzere, yürüyüş tavırlarının bile düzeltilmesi için buyuruluyor ki: "Gizlemekte oldukları zinetleri anlaşılsın diye ayaklarını yere vurmasınlar." Yani baştan ayağa örtündükten sonra yürürken de edeb ve vakar ile yürüsünler. Örtüp gizledikleri sunî veya doğal ziynetler bilinsin diye, bacak oynatıp ayak çalmasınlar, çapkın yürüyüşle dikkat nazarları çekmesinler; çünkü erkekleri tahrik eder, şüphe uyandırır. Fakat unutulmaması gerekir ki, kadının bu konuda başarısı daha önce erkeklerin iffeti ve görevlerine dikkati ve toplumda olanların gayreti ve özeni ile mütenasip, bunlar da Allah'ın yardımı ile ayakta durabilir. Onun için bu noktada Resûlullah'tan (sallallahu aleyhi ve sellem) bütün müslümanlara hitap ve erkekleri zikredip kadınları da içine alacak bir şekilde buyuruluyor ki:

"Ve ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki kurtuluşa eresiniz." Demek ki bozuk bir toplulukta kurtuluş ümid olunmaz, toplumun bozukluğu da kadınlardan önce erkeklerin kusur ve hatalarındandır. Bundan dolayı başta erkekler olmak üzere erkek dişi bütün müminler imana yaramayan ve cahiliyyet izleri olan kusur ve hatalarından tevbe ile Allah'a dönüp Allah'ın yardımına sığınıp emirlerine özen ve dikkat göstermelidirler ki, topluca kurtuluşa erebilsinler. O hâlde herkesin kurtuluşu bakımından iş sahipleri ve ilgili şahıslar bu emirlere de özen göstermelidir."[48]

---

48 Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, Nur Sûresi, 31. âyetin tefsiri.

Bu iki âyetten çıkan bazı hüküm ve hikmetler de şunlardır:

Bu âyetlerden şu hükümler çıkmaktadır:

1- Bakılması helâl olmayan bütün namahrem erkek ve kadınlara, fitneye düşürmesinden korkulan her şeye karşı gözü kapamak vaciptir. Çünkü göz; münkerlere düşme, kalbi vesveselerle meşgul etme, gönlü vesveselerle harekete geçirme hususunda anahtardır, fitneye ya da zinaya düşmenin postacısıdır.

2- Irz ve namusu, helâl olmayan kimselerin görmesinden korumak, zina, livata, dokunmak, kucaklaşmak ve istimna (masturbasyon, el ile boşalma) gibi fuhşiyata bulaşmaktan korumak vaciptir.

3- Hamama örtüsüz girmek haramdır. İbni Ömer diyor ki: Kişinin en güzel sarfedeceği şey halvet zamanında -yani insanların bulunmadığı veya insanların az bulunduğu bir zamanda- hamama girmek için verdiği bir dirhemdir.

Bir keresinde Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem), "Hamam denilen evden sakının!" buyurmuştu. Bunun üzerine hamamın kirleri giderdiği ve cehennemi hatırlattığı ifade edilince Allah Resûlü (sallallahu aleyhi ve sellem),

"Mutlaka bu işi yapacaksanız, hamama örtülü olarak girin" demişti.

4- Gözü harama karşı kapamak ve ırzı korumak, dinde en emin yoldur, günah kirine bulaşmaktan daha uzaktır. Allah, kulların fiillerini, kalplerin niyetlerini, dillerin fısıltılarını, göz ve kulağın her türlü tavırlarını, her şeyi gayet iyi bilir, her şeye muttalidir. Ona hiçbir şey gizli kalmaz. Bütün bunların karşılığını verir.

5- Allah Teâlâ kadınlara fitneye düşmekten sakınmak için vücutlarının yüz ve elleri dışındaki kısımlarını ve ziynetlerini bakanlara göstermemelerini emretti.

6- "Başörtüleriyle yakalarının üstünü kapatsınlar." âyetine binaen kadının saçlarını, boynunu ve göğsünü örtmesi vaciptir. Âyette geçen "hımar" kelimesi kadının başına örttüğü örtü anlamındadır.

7- Kadınların, erkekleri fitneye fesada düşürmeleri, açılıp saçılmaları, ayaklarını yere vurmaları, evden dışarı çıkarken kokulanmak, süslenmek gibi erkekleri baştan çıkaracak tavırlarda bulunmaları haramdır. Kadının takılarıyla böbürlenerek ayaklarını yere vurması mekruhtur.

8- İslâm'ın getirmiş olduğu terbiye sistemi hem ailenin namus ve şerefini hem de İslâm toplumunu korur.

9- Mümin erkeklerin ve mümin kadınların tevbe etmeleri ümmet arasında hiçbir ihtilâf olmaksızın vaciptir ve kesin bir farzdır. Çünkü her insan tevbeye muhtaçtır. Zira insan Allah Teâlâ'nın haklarını yerine getirirken hata ve kusurdan uzak kalamaz. Dolayısıyla hiçbir durumda tevbeyi terk etmemelidir. İnsanın günahını her hatırladığında tevbeyi yenilemesi gerekir. Çünkü kul Rabbine kavuşuncaya kadar pişmanlığında ve azminde devam etmelidir.

Tevbenin şartları dörttür:

– Günahı tamamen terk etmek,

– Geçmişte yaptığından pişman olmak,

– Tekrar yapmamaya azmetmek,

– Hakları sahiplerine vermek.[49]

Konumuzla ilgili diğer bir âyette, kadın yaşlanıp ay hâlinden kesilir ve cinsel yönden erkeklere istek duymaz olursa, bu durumda olan kadınlar için örtünmede bazı kolaylıklar getirilmiştir. Âyette şöyle buyurulur: "Evlenme arzu ve ümidi kalmamış olan ihtiyar kadınların, zinet yerlerini teşhir etmeksizin, dış giysilerini çıkarmaları günah değildir. Bununla beraber sakınmaları, kendileri yönünden daha iyidir. Allah her şeyi işitir, gizli âşikâr her

---

[49] Vehbe Zuhayli, *Tefsir-i Münir*, Nur Sûresi 30-31. âyetlerin tefsiri.

şeyi bilir." (Nur, 24/60) Bu âyete göre yaşlanmış, âdet görmez hâle gelmiş, cinsel cazibesini kaybetmiş, normal şartlarda kendisine izdivaç teklifi yapılmaz olmuş kadınlar, gençlere nisbetle daha az örtünebilecekler, bir başka ifade ile bazı giysilerini çıkarabileceklerdir. Âyetin sonundaki uyarı, kadınlar yaşlı da olsalar kendilerine ilgi duyulması ihtimali bulunduğu için bu ruhsatı kullanırken dikkatli olmalarına, amaca göre hareket etmelerine yöneliktir.

Kadınların ev dışında veya yabancı erkeklerin yanında normal ev içi elbisesinin üstüne bir dış elbise daha giymeleri gerekir. Bunu bildiren âyet de şudur: "Ey Peygamber! Eşlerine, kızlarına ve mümin kadınlara söyle: Ev dışına çıktıkları zaman dış elbiselerini üzerlerine salıversinler. Böyle yapmaları onların iffetli tanınmaları ve kendilerine sarkıntılık edilerek incitilmemeleri yönünden en uygun bir davranıştır. Allah gafurdur, rahîmdir (çok affedicidir, merhamet ve ihsanı boldur)." (Ahzâb, 33/59). Evet, Cahiliye araplarında kadınlar örtünmeye dikkat etmezlerdi. Erkeklerin dikkatlerini çekecek tarzda açılıp saçılan kadınlar fazla idi. Böyle kadınlar erkeklere ümit verdiklerinden, onlar tarafından ilgi görürlerdi. İslâm, kadının haysiyetini yüceltmek ve ahlâksız erkekler tarafından rahatsız edilmelerini önlemek için, iffetlerinin bir alameti olarak örtünmelerini emretti. Kur'an'da örtünmeyi emreden ayette geçen "cilbab" (dış elbise), gözler açık olsa da yüzün büyük kısmını, gerdanı ve bütün bedeni örten bir elbisedir.

Konu ile ilgili birkaç âyeti daha buraya almak istiyoruz:

"Bilmediğin şeyin ardına düşme; çünkü kulak, göz ve kalb hepsi sorumludur. Kıyamette sorguya çekilecektir." (İsrâ, 17/36)

"O, gözlerin hain bakışını ve kalplerin sakladığı bütün şeyleri dahi bilir." (Mümin, 40/19)

"Çünkü Rabbin her zaman gözetleyip durmaktadır." (Fecr, 89/14)

Burada büyük müfessir Elmalılı'nın âdeta günümüzde kadının düştüğü durumu anlattığı şu tespitlerini de aktarmak yerinde olacaktır:

"Müşrik ruhunun gaye-i mabudu kadındır. Onun nazarında taabbüdün en büyük misali taabbüd-ü nisvandır. O bütün zevkini, bütün ilhamını kadından almak ister; kadın zevki onun için azam-ı lezzât olur. Onun için bütün hayalâtının başında bir kadın hayali vardır. … Bu hâl müşriklerin öyle bir dalâleti ve şeytanların öyle bir desisesidir ki, herhangi birşeyi sevecek olsalar ona mutlaka bir kadın tasavvuru karıştırırlar. Güneşe taparlar, dişi tasavvur ederler. Yıldıza taparlar, dişi tasavvur ederler. Melâikeye taparlar, inâs tasavvur ederler ve bu suretle bütün zevk-i taabbüdü şehevatta toplayıp hakları, hakikatleri hayallere feda ederek kadın hayalleri karşısında hakikî kadınları payimal ederler."

Açılması Haram Olan Ziynet Nedir?

"... Ziynetlerini açmasınlar..." âyeti kadınların yabancı erkekler karşısında fitneye sebebiyet vermemek için ziynetlerini açmalarının haram olduğuna delalet eder.

Ziynet aslında, kadının giydiği elbise, takındığı süs eşyası ve kullandığı makyaj malzemesidir. Bununla beraber ziynet iki çeşittir. Birisi yaratılıştan olan ziynet, diğeri kazanılan ziynettir. Yaratılıştan olan ziynet, kadının teninin, boy ve endamının ve yüzünün güzelliğine denir. Her ne kadar bazı âlimler yaratılıştan olan güzelliğin ziynet olmadığını iddia etmişlerse de kadının asıl ziynetinin yaratılıştan olan güzelliği olduğu açıktır. Bu yüzden Allah Teâlâ, "Başörtülerini yakalarının üstünü (kapayacak surette) indirsinler." buyurmuştur. Allah Teâlâ bu âyetle kadınların saç, göğüs gibi azalarının örtülmesini emretmektedir. Öyleyse bu âyet, "ziynet"ten kastın yaratılıştan olan güzellikler olduğuna da delalet etmektedir.

Açıktır ki, elbise, küpe, gerdanlık gibi ziynetlere kadının vücudundan ayrı olarak bakılması haram değildir. Haram olan, kadın vücuduna takıldıktan sonra onlara bakmaktır. Kadına takılan ziynete bakmak haram olursa, tabiatiyle ziynetin takıldığı uzva bakmak da haramdır.

Sahabe efendilerimizden İbni Mesud'a (radıyallahu anh) göre kazanılan ziynet, "Kadının dıştan giydiği güzel ve cazip elbiseler"dir. Büyük tefsir âlimlerinden Mücahid'e göre ise, "Elbise, küpe, gerdanlık, sürme ve kına"dır.[50] Said bin Cübeyr (radıyallahu anh) ise el ve yüzün de diğer sayılanlar gibi açık ziynetlerden olduğu görüşündedir. İbni Atiyye bu hususta şunları söyler: "Benim anladığıma göre âyet, kadınlara ziynet denilen herşeyi erkeklere açmaktan mutlaka kaçınmalarını emretmektedir. Ancak zaruret hâllerinde örtülmesi mahzurlu olan yüz ve el gibi azaların açılmasında bir mahzur yoktur."[51]

Özetle söylemek icap ederse, zinetlerden maksat, ya kolye, küpe, bilezik gibi zinetlerin yerleri yahut bizzat ziynet eşyalarıdır. Birinci görüş daha ağır basar. Örtülecek yerlerden istisna edilen yerler; el, yüz ve ayaklardır. Yüz ile ayakların örtülmesinin –özellikle fitne zamanlarında- farz olduğunu söyleyen âlimler de vardır.

Kadının Mahremi Olan Kimseler

Nûr Sûresi'nin 31. âyetinden anladığımıza göre, Müslüman bir kadının diz kapağı ile göbeği arası, karın, göğüs ve sırtı dışında diğer yerlerini yanlarında örtmek zorunda bulunmadığı kimseler şunlardır:

1- *Kocası*: Kadın kocasının yanında dilediği gibi giyinebilir. Eşler arasında örtünme bakımından bir sınır söz konusu değildir.

---

50 Kurtubî, *a.g.e.*, 12/228.

51 Kurtubî, *a.g.e.*, 12/229.

Ancak, genel ahlâk kuralları ve eşlerin birbirlerine karşı olan saygılarının muhafazası açısından, galiz avret yerlerinin örtülmesi güzel olur.

2- *Babası*

3- *Kayınpederi*

4- *Oğlu*

5- *Kocasının oğlu*

6- *Erkek kardeşi*

7- *Erkek kardeşinin oğlu*: Yeğen

8- *Kız kardeşinin oğlu*: Yeğen

9- *Müslüman kadın*: Çünkü mümin bir kadın, gayr-i müslim kadınların yanında diğer yakın hısımlarının yanında açıldığı gibi açık oturamaz. Burada, gayri müslim kadının kendi erkeklerinin yanında Müslüman kadını tasvir etmesi ve onu anlatması engellenmek istenmiştir.

10- *Kölesi ve câriyesi*: Bir kadın, köle veya câriyesinin yanında örtüsüz kalabilir, çünkü Hz. Peygamber, Fâtıma'ya (radıyallahu anhâ) bir köle bağışlamıştı. Bu sırada Hz. Fâtıma'nın üzerinde başını örtse ayakları, ayaklarını örtse başını açık bırakan bir elbise vardı. Hz. Peygamber bu durumu görünce şöyle buyurdu: "Senin için bir sakınca yoktur. Çünkü bu köle senin baban ve oğlun yerindedir."[52]

11- Erkekliği kalmamış hizmetçiler: Denk olmama, yaşlılık, hastalık vb. sebeplerle kadınlara karşı istek duymama veya hadım olma gibi nedenlerle evin sahibi kadına cinsel bakımdan zararı dokunmayacak hizmetçiler, bahçıvan ve aşçı gibi kimseler, kadın için diğer hısımlar gibidir.

12- Kadınların gizli yerlerine bakmaktan anlamayan küçük

52 Ebû Dâvûd, *Libâs*, 32.

çocuklar: Kadınların yanında bulununca onların konuşma, yürüme ve giyimlerinden cinsel bakımdan etkilenmeyecek derecede küçük yaştaki çocukların yanında örtünme zorunluluğu bulunmaz. Ancak çocuk ergenlik çağına yaklaşmış olursa, artık yabancı kadınların yanına girmemelidir, çünkü Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Kadınların yanına girmekten sakının." Bunun üzerine sahabeden birisi: "Ey Allah'ın Resûlu! Kocanın erkek kardeşi için ne buyurursunuz?" diye sorunca, Efendimiz, "Kayın birader ölümdür." buyurmuştur.[53]

Bir Hadis-i Şerif

Sahabî Ebû Zerr (radıyallahu anh) anlatıyor. Allah'ın Resûlü şöyle buyurdu:

"Sübhanellah" şeklinde her bir tesbihde, "Elhamdülillah" şeklindeki her bir hamdde, "Allahü Ekber" şeklindeki her bir tekbirde, "Lâ ilâhe illallah" şeklindeki her bir tehlilde, her bir Hakk'a çağırmada ve her bir batıldan sakındırmada sadaka sevabı vardır.

(Hatta) sizden birinizin eşi ile cinsî münasebette bulunmasında bile sadaka (sevabı) vardır.

Ashab-ı Kiram (hayret ve de merakla) sordular:

Ya Resûlallah! Bizden biri cinsel arzularını tatmin eder de bu sebeple ona nasıl sevap verilir?

– Pek tabîi ki verilir. Ya sizlerden biri, zina yapacak olsaydı, yaptığı zinadan ötürü günaha girmeyecek miydi? Buna ne dersiniz? Bunun gibi, nikahlı eşiyle cinsel ilişkide bulunduğu zaman da kendisine sevap verilir.[54]

53 Tirmizî, *Radâ*, 16; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 4/149, 153.

54 Tebrizî, *Mişkâtü'l-Mesâbîh*, Hadis no: 1898. Müslim, *Zekât*, 52; Ebû Dâvûd, *Tatavvu'*, 12, *Edeb*, 160; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 7/168.

Sedd-i Zerai

Harama bakmak, arkasından zinaya davetiye çıkarabilir.

Aslında mutlak manada bakmak mübah bir fiildir. Ama bakılan şey Yüce Allah'ın bakmaya izin vermediği bir şey olursa bu bakışın helâl olmadığı açıktır. Bir de bu bakışın neticeleri ve bakmaktan sonraya etki eden başka sonuçları da bulunmaktadır. Bu sonuçlar Kur'an'da haram olduğu açıkça belirtilen hususlardır. İşte bundan dolayı dinimiz, haramı yasakladığı gibi günahlara giden yolları kapamak manasına gelen "sedd-i zerâi" prensibi ile harama giden yolları da yasaklamıştır. Bundan dolayı masum ve gerekli sebepler haricinde harama bakmak da bu prensip açısından haram kabul edilmiştir.

Mesela, harama bakmak bir günahtır ve her günah kalbte bir karartı meydana getirir. Hemen silinmezse kalbe iyice yerleşir. Arkasından bir leke, bir leke daha derken –Allah korusun– kalp kapkara kesilebilir. Sadece bir sonucunu düşündüğümüz harama bakışın insana bu denli zararı olabilmektedir. Yaptığı ibadetlerden insana zevk vermemesi ve benzeri diğer bütün zararları ile düşünüldüğünde harama bakmanın sedd-i zerai disiplini yönünden de haram olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır.

Harama Bakmak "Büyük Günahlar"dan mıdır?

Şehvetle yabancı bir kadına bakmak her hâlükârda günahtır. Fakat özellikle fitneye giden kapıyı açması durumunda büyük günah hâline döner. Bunu büyük günahlar içerisinde değerlendiren âlimlerin en önemli kıstaslarından biri, bu bakışın fitne ve fesada götürmesidir. Heytemî gibi âlimler öncelikle şu hadislerin varlığını kaynaklarıyla tespit etmişler ve daha sonra değerlendirmelerini yapmışlardır:

Buhârî, Müslim ve diğerlerinin Ebû Hureyre'den (radıyallahu anh) rivayetlerinde Resûl-i Ekrem:

"*Âdemoğluna zinadan nasibi yazılmıştır (takdir olunmuştur). Hiç şüphesiz Âdemoğlu mukadder olan bu akıbete erişecektir. Gözlerin zinası (mahremi olmayan kadınlara şehvetle) bakmaktır. Kulakların zinası, (dinlenmesi yasak olan sözleri) dinlemektir. Dilin zinası, (konuşulması haram olan şeyleri) konuşmaktır. Elin zinası, (yabancı bir kadının uzvuna şehvetle) yapışmaktır. Ayak zinası da (gidilmesi yasak olan yere) adımlarını atmaktır. Kalbin de zina temennisi ve arzusu vardır. Tenasül uzvu, bu azanın arzularını ya gerçekleştirir yahut yalanlar.*"[55] buyurmuştur.

Diğer sahih bir rivayette:

"*Gözler zina eder, ayaklar zina eder ve tenasül uzvu da zina eder.*"[56] buyurulmuştur.

Yine Taberâni'nin rivayetinde Resûl-i Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"*Ya gözlerinizi (bakılması yasak olandan) kapatır ve mahrem yerlerinizi korursunuz, ya da Allah yüzlerinizi çevirir.*"[57]

Tirmizî'nin rivayetinde Efendimiz:

"*Ey Ali, senin için cennette bir hazine vardır ve sen her yönü ile ona sahihsin. İlk ve anî bakıştan sonra ikinci defa bakma. İlk karşılaşma sana bağışlanmıştır, fakat ikinci defa durup süzmen, sana bağışlanmaz.*"[58] buyurmuştur.

---

55 Sahihu'l-Buhârî, *Kitabu'l-İsti'zân*; Sahihu Müslim, 4/3047.

56 Münzirî, a.g.e., 3/36 (Ahmed, Bezzâr ve Ebû Yilâ'nın rivayetlerinden naklen.)

57 Münzirî, a.g.e., 3/37 (Taberâni'nin rivayetinden naklen.)

58 Münzirî, a.g.e., 3/35 (Ahmed'in rivayetinden naklen. Tirmizî ve Ebû Dâvûd'un da benzer rivayetleri vardır.)

Taberânî ve Hâkim'in rivayet ettikleri bir hadiste Resûl-i Ekrem Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğunu haber vermiştir:

"*(Yabancı kadınları) gözle süzmek, İblis'in oklarından zehirli bir oktur. Her kim benden korktuğu için (yabancı kadınlara) bakmayı terk ederse, tadını kalbinde duyacağı bir imanı ona bahşederim.*"[59]

Ahmed b. Hanbel'in bir rivayetinde Allah Resûlü:

"*Herhangi bir müslüman bir (yabancı) kadının güzelliğine bakar ve sonra (Allah korkusundan dolayı) gözlerini çevirirse, tadını kalbinde tadacağı bir ibadeti Allah Teâlâ ona nasib eder.*"[60] buyurmuştur. Beyhakî bu rivayetle ilgili demiştir ki: "Rivayet doğru ise, herhalde Resûl-i Ekrem'in kasdı, kasıtsız olarak gözünün yabancı kadına ilişmesi akabinde hemen gözünü çekmiş olanıdır."[61]

Isbahani'nin rivayetinde Efendimiz şöyle buyurmuştur:

"*Kıyamet günü bütün gözler ağlayacaktır. Ancak haramdan sakınan, Allah yolunda uykusuz kalan ve Allah korkusundan sineğin başı kadar gözyaşı akıtanlar müstesnadır.*"[62]

Taberâni'nin sahih bir rivayetinde Resûl-i Ekrem:

"*Üç kimse vardır ki (kıyamet günü) onların gözleri ateşi görmeyecektir: Allah yolunda uykusuz kalan göz, Allah korkusundan ağlayan göz ve Allah'ın bakmasını yasakladığı şeylerden sakınan gözdür.*"[63] buyurmuştur.

---

59 Münzirî, a.g.e., 3/34 (Taberâni ve Hâkim'in rivayetlerinden naklen).

60 Münzirî, a.g.e., 3/34 (Ahmed ve Taberaninin rivayetlerinden naklen).

61 Münzirî, a.g.e., 3/34.

62 Münzirî, a.g.e., 3/34 (Isbahani'nin rivayetinden naklen).

63 Münzirî, a.g.e., 3/35 (Taberâni'nin rivayetinden naklen. Ravilerinden Ebû Habb el-Ankari hariç, diğerleri bilinen ve sika olan kimselerdir).

Yine Hâkim'e göre sahih olan bir rivayette Allah Resûlü:

"*Siz altı şeyi yapacağınıza dair bana söz verin, ben de sizin cennete girmenize kefil olayım: Konuştuğunuz vakit doğru söyleyin, va'dettiğiniz vakit va'dinizi yerine getirin, size bir şey emânet edildiğinde onu ehline ödeyin, iffetinizi koruyun, gözlerinizi yumun ve ellerinizi çekin.*"[64] buyurmuştur.

Müslim ve diğerlerinin rivayetlerinde Cerir (radıyallahu anh) diyor ki:

"Resûl-i Ekrem'e ani bakıştan sordum. O:

"*Hemen gözünü çevir.*" buyurdu.[65]

Bu hadisleri kaydeden Heytemî daha sonra fitne zamanında şehvete götüren pek çok hususun da haram olabileceğini ve büyük günahlardan sayılacağını belirtmiştir.

Bu hususların büyük günahlardan sayılması, harama açılan kapıları kapamak içindir. Zira emniyet hâlinde yabancıya bakmak caiz olsa da neticede fuhuş ve fesada çekme ihtimali olduğu için, dinin güzelliklerine yaraşan, uzun boylu teferruattan sakınarak fitneye sebep olma ihtimali bulunan her şeyi yok etmektir.

Evet, aralarında süt veya neseb yönünden akrabalık ve yakınlık bulunanlar bir arada bulunabilir ve belli mahrem yerleri dışındaki el, ayak ve yüz gibi uzuvlarına bakabilirler. Çünkü fesad korkusu kalmamıştır. Ayrıca iffetli kadının zimmî olan gayr-ı müslimden kaçınması gerektiği gibi, fâsıklardan (kötü kimselerden) de uzak kalması emrolunur. İffetli bir kadın bu gibilerden uzak kalmalıdır ki, onların tuzaklarına düşmekten korunmuş olsun. Kadın, hastalık veya şehâdet gibi durumlarda kendini takdim etmek zorunda

---

64 Münzirî, *a.g.e.*, 3/35 (Ahmed, İbn Hibban ve Hâkim'in rivayetlerinden naklen).

65 Sahihu Müslim, 3/1699; Sünenü Ebi Dâvûd, 2/246; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 5/323.

kaldığı vakit gösterilmesi zarurî olan yerini açar ve ancak o kadarcık yerine bakmak caiz olur.

Sahih olarak gelen rivayette, "Gözün zinası bakmak, dilin zinası konuşmak, elin zinası ellemek, ayağın zinası yürümek, nefsin zinası da onu arzu edip o tarafa meyletmektir." buyurulmuştur. İşte bunun içindir ki salih kimseler -iyi insanlar- zinaya götürme ihtimali olan hemcinslerden, onlara bakıp aralarına girmekten ve onlarla oturup sohbet etmekten son derece kaçınmışlardır. Nitekim Hasan b. Zekvân, "Zenginlerin çocukları ile düşüp kalkmayın. Zira onların bakirelere benzeyen koku ve çekicilikleri vardır. Hatta onların fitnesi kadınlardan daha şiddetlidir." demiştir.

Tabiînden birisi de, "Bir erkek, harama götürme ihtimali olan bir oğlan ile bir odada yatmasın. Zira, âbid bir genç için, yırtıcı hayvandan ziyade böyle bir çocukla bir arada bulunmasından korkarım." demiştir.

Hatta âbidlerden bazıları, Resûl-i Ekrem'in, bir erkeğin yabancı kadınla bir arada bulunmalarını yasaklayan hadîsine kıyasla, böyle çocuklarla, bir odada, dükkânda ve hamamda yalnızca bir arada bulunmayı yasaklamışlardır. Zira Resûl-i Ekrem:

"Hiç bir erkek (yabancı) bir kadınla bir arada bulunmaz ki, üçüncüleri şeytan olmasın."[66] buyurmuştur. Pedofili ve eşcinsellik gibi durumlara gelince; onun güzelliğine karşı uyanan fitne, kadının güzelliğine karşı uyanan fitneden daha büyük ve onunla bir olmakta ortaya atılan şüphe, kadın ile bir arada bulunmaktaki şüpheden daha kuvvetli olduğu için, bunun da haram olması anlaşılmış ve sabit olmuş olur.

---

66 Münzirî, *a.g.e.*, 3/39.

Bu gibi fitnelerden uzak kalma hususunda, geçmişlerin öğütleri sayılamayacak kadar çoktur. Onlar buna pislik demişlerdir. Burada iyilerle kötüler arasında bir ayırım yapmamışlardır. Hatta Süfyan-ı Sevrî bir defasında hamama girerken böyle bir çocuğun da hamama girmekte olduğunu gördü ve "Bunu uzaklaştırın, zira her kadın ile bir şeytan varsa, böyle oğlanlarla on tane şeytan vardır." demiştir.

Adamın biri yanında gösterişli bir çocuk olduğu hâlde İmam Ahmed'in yanına girdi. İmam Ahmed:

"Bu çocuk senin neyin olur?" diye sordu. Adam:

"Kızkardeşimin çocuğudur," dedi. İmam Ahmed:

"Onu bir daha yanıma getirme, sen de başkalarını aleyhinde şüpheye düşürmemek için onunla yalnız başına sokaklarda dolaşma." buyurdu.

Zayıf bir senedi olsa da şu rivayet de diğer rivayetleri destekler mahiyettedir: Abdülkays'ın kafilesi Resûl-i Ekrem'e geldiği vakit, aralarında bir de çekici ve gösterişli genç vardı. Resûl-i Ekrem bu genci arka tarafa oturttu ve "*Dâvûd'un fitnesi, gözleri ile bakışından olmuştur.*" buyurdu."[67]

---

67 İbn Hacer el-Heytemi, "*ez-Zevacir an İktirafi'l-Kebair*" İslam'da Helâller ve Haramlar "Büyük Günahlar", 2/12-15, Kayıhan Yayınevi, İstanbul, 1981. Efendimize atfedilen bu sözün İsrailiyattan olduğu, peygamberlerin masum olma özelliği olduğuna inanmayan kimselerce nakledilmiş olduğu belirtilmektedir. Zira Dâvûd aleyhisselam bir peygamberdir. Ve peygamberlik makamına yaraşmayan bir fiili O'na nisbet etmek doğru değildir. Zaten İbn kesir, Kurtubi ve Ebû Hayyan gibi alimler bu durumu tefsirlerinde ifade etmişlerdir. Bkz.: İbn Kesir, *Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim*, 4/34; Kurtubi, *el-Câmi' li Ahkâmi'l-Kur'ân*, 15/176; Ebû Hayyan, *Bahru'l-Muhît*, 7/394; Ayrıca bkz.: Ebû Bekir Muhammed b. Abdillah el-Âmirî, *Ahkâmu'n-Nazar ila'l-Muharremât*, s. 55-57, Dâr-ı İbn Hazm, Beyrut 2003.

Zeyneb Validemizin Düğünü

Zeyneb (radıyallahu anhâ) annemizin düğün ziyafeti tesettür âyetlerinin nüzûlüne vesile olmuştur.

Düğün ziyafeti için gelen davetliler yemekten sonra kalkıp gitmişti. Üç kişi vardı ki, onlar oturmuş çene çalıyorlardı. İki Cihan Güneşi Efendimiz onların kalkıp gitmesi için odaya girip çıkıyordu. Fakat onlar bu hareketten anlamıyorlardı. Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) annelerimizin odalarını ayrı ayrı dolaştı, geldi ama onlar hâlâ konuşuyordu. Can sıkıcı bu hadise üzerine Allah Teâlâ şu âyeti indirdi: "Ey iman edenler! Peygamberin evlerine yemeğe dâvet olunmadan vaktine de bakmadan girmeyin. Ancak davet edildiğiniz zaman girin. Yemeği yediğinizde hemen dağılın, sohbete dalmayın. Çünkü bu hareketiniz Peygamberi üzmekte, fakat o (size bunu söylemekten) utanmaktadır. Ama Allah, hakkı söylemekten çekinmez. Peygamberin hanımlarından birşey istediğiniz zaman perde arkasından isteyin. Bu, hem sizin kalpleriniz hem de onların kalpleri için daha temiz bir davranıştır. Sizin Allah'ın Resûlünü üzmeniz ve kendisinden sonra onun hanımlarını nikâhlamanız aslâ câiz olamaz. Çünkü bu, Allah katında büyük bir günahtır."[68]

O günden itibaren Resûl-u Ekrem (sallallahu aleyhi ve sellem) Efendimizin âileleri, müminlerin anneleri, perde arkasına çekildiler. Kıyamete kadar gelecek İslâm hanımefendilerine örnek teşkil ettiler. İnsanlık haysiyet ve şerefini böyle muhafaza ettiler. İffet timsali nezih bir hayat sürdüler. Gözler ve gönüller İslam'ın bu güzellikleriyle huzur ve sükûn buldu. İnsanlık bu ölçülerle mutlu oldu. İnsan kıymeti ancak bu şekilde bilindi. İnsan insanlığının şerefine erdi.

[68] Ahzâb Sûresi, 33/53. Ayrıca bkz. *Buhârî, Tefsîru'l-Kur'ân, 33/8; Taberî, 12/27.*

Bakmanın Yasak Olduğu Avret Yerleri

Avret yerleri dört kısımdır:

a) *Erkeğin erkeğe karşı avreti*:

Erkeğin, göbekle diz arası dışında başka bir erkeğin bütün bedenini görmesi caizdir. İmam-ı Azam'a göre diz de avrettir.

Aynı Yatakta Yatma

İki erkekten her biri yatağın bir tarafında olsa bile aynı yatakta yatmaları caiz değildir. Nitekim Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur: "Erkek erkekle aynı örtü içinde birbirlerine sarılmasın. Kadın da kadınla aynı örtü içinde birbirlerine sarılmasın."[69]

Musafaha

Kucaklaşma ve öpüşme –kişinin oğluna şefkat duyması hâli müstesna– mekruhtur. Musafaha etme (tokalaşma) ise müstehaptır. Efendimiz zamanında bir adam:

– Ya Resûlallah! İçimizden biri, kardeşi veya dostuyla karşılaştığı zaman ona eğilebilir mi, deyince Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem):

– Hayır, demişti. Adam:

– Ona sarılıp öpebilir mi, diye sorunca da Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem):

– Hayır, cevabını vermişti. Bunun üzerine adam:

– Elini tutup onunla musafaha edebilir mi, deyince Peygamberimiz (sallallahu aleyhi ve sellem):

– Evet, diye cevap vermişti.

---

69 Müslim, Ebû Dâvûd, Tirmizî ve Nesaî'nin Ebû Said el-Hudrî'den.

b) *Kadının kadına karşı avreti*:

Kadının kadına karşı avreti erkeğin erkeğe karşı avreti gibidir. Kadın kadının -göbekle diz arası hariç- bütün bedenine bakma hakkına sahiptir. Fitneden korkma durumunda ise bu bakma caiz değildir. Müslüman kadının gayr-i Müslim bir kadına karşı örtmekle yükümlü olduğu avret yerleri hususunda ihtilâf bulunmaktadır. İbni Abbas (radıyallahu anh) şöyle der: "Müslüman kadınların Yahudi veya Hıristiyan kadınlara vücudlarını göstermeleri haramdır. Zira onlar Müslüman kadınların vasıflarını gidip kocalarına ve erkeklerine anlatırlar." Hz. Ömer de, Suriye valisi Ebû Ubeyde bin Cerrah'a (radıyallahu anh) yazdığı mektupta, "Bana gelen haberlere göre Müslüman kadınlarla zımmî kadınlar aynı hamamda birlikte yıkanıyorlarmış. Buna mani ol. Çünkü zımmî bir kadının bir Müslüman kadını çıplak olarak görmesi caiz değildir."[70] demiştir. Bu konuda âyetteki "kendi kadınları" ifadesi dışında kalan kadınların; tanınmayan, huyu ve âdetleri bilinmeyen kadınlar olduğu da ifade edilmiştir. Din ihtilâfı söz konusu değildir. Öyleyse Müslüman bir kadının tanıdığı iffetli, namuslu, güzel ahlâklı bir Hıristiyan kadına karşı ziynetlerini açmasında bir mahzur yoktur. Fakat hayâ perdesi yırtılmış, ahlâkına ve terbiyesine güvenilmeyen, yabancı erkeklere karşı lâubalî davranan kadınlara karşı ise (isterse Müslüman olsunlar) Müslüman bir kadının ziynetlerini örtmesi farzdır. Çünkü böylesi kadınların zararı erkeklerden daha az değildir."

c) *Kadının erkeğe karşı avreti*:

Eğer kadın yabancı (namahrem) ise bütün bedeni avrettir. Erkeğin yabancı kadının alışverişte ihtiyaç duyduğu için sadece yüzüne ve ellerine bakması caizdir. Erkeğin herhangi bir neden olmaksızın yabancı kadının yüzüne kasden bakması caiz değildir.

---

70 Bkz.: İbn Kesîr, *Muhtasaru't-Tefsîr*, 2/600, 601.

Erkeğin gözü ansızın kadına takılırsa: "Müminlere söyle, gözlerini (harama karşı) yumsunlar." âyetine uyarak gözünü kapar veya çevirir.

İmam-ı Azam fitne durumu söz konusu olmadıkça bir defa bakmayı caiz görmüştür. Ancak birkaç defa bakması caiz değildir. Zira Efendimiz (sallallahu aleyhi ve sellem) Hz. Ali'ye hitaben, "Ey Ali! Bir bakışın peşinden tekrar bakma. Çünkü birinci bakış senin hakkındır, ikinci bakış senin hakkın değildir." buyurmuştur.

d) *Erkeğin kadına karşı avreti*:

Erkek, kadına yabancı ise erkeğin o kadına karşı avreti dizle göbek arasıdır. Bir başka görüşe göre erkeğin yüzü ve elleri dışındaki bütün bedeni kadına karşı avrettir. Kadının bedeni bizzat avrettir. Çünkü kadının vücudu açık olarak namaz kılması sahih değildir. Erkeğin vücudu ise böyle değildir. Kadının fitneye düşme ihtimali durumunda erkeğe kasden bakması veya kadının erkeğin yüzüne tekrar tekrar bakması: "Siz ikiniz ondan -yani âmâ olsa da İbni Ümmi Mektûm'dan- örtünün." şeklindeki hadise binaen caiz değildir.

Kadın kocasının bütün vücuduna bakabilir. Ancak kocanın hanımının fercine bakması mekruh olduğu gibi hanımının da kocasının cinsi organlarına bakması mekruhtur. Zira Allah Teâlâ, "Öyle müminler ki, onlar ırzlarını koruyanlardır. Şu var ki zevcelerine yahut sağ ellerinin malik olduklarına (kendi cariyelerine) karşı (olan durumları) müstesnadır."[71] buyurmuştur.

Erkeğin avret yerini örtecek elbisesi olduğu hâlde evde çıplak oturması caiz değildir. Çünkü Peygamberiniiz'e (sallallahu aleyhi ve sellem) bu durum sorulduğunda şöyle buyurmuşlardır: "Allah kendisinden hayâ edilmeye daha lâyıktır."[72]

---

71 Mü'minun, 5-6.

72 Buhârî, Tirmizî ve İbni Mace.

İbn Ömer'den (radıyallahu anh) rivayet edilen bir hadiste ise şöyle buyurulmuştur: "Çıplaklıktan sakının. Çünkü tuvalette ve erkeğin hanımına yaklaşma durumu haricinde sizden ayrılmayan melekler vardır."[73]

Bazı Özel Hâller

İnsan, gerek iş hayatında, gerekse bazı zaruret hâllerinde, kendisine yabancı olan kadına bakabilmektedir. Yukarıda, mealini verdiğimiz âyetin tefsirinde Tefsir-i Kebir sahibi Fahrüddin Râzî, bu zaruretleri şu şekilde tasnif etmektedir: Mahkeme huzurunda, hâkimin veya şahitlerin kadını tanımaları için bakmaları, caizdir. Çünkü burada bir haksızlığın giderilmesi ve bir hakkın yerine gelmesi bahis mevzuudur.[74]

Ayrıca alışveriş anında ihtiyaç duyulursa kadını tanımak için bakmak da caizdir. Şahitlik esnasında da yüze bakmak caizdir. Çünkü tanımak ancak bu şekilde gerçekleşir. Şehvetle bakmak ise yasaklanmıştır. Bunu belirten hadis ise şudur: "Gözler de zina eder."[75]

Fetevâ-yi Hindiye'de şu cümleleri görmek mümkündür: "Fitne ve şehvetten korkulmadığı takdirde kadının eline ve yüzüne bakmak mübahtır."[76]

Yine el-Mühezzeb isimli eserde, "Zaruret olduğu takdirde bir tüccar, yüzü açık bir kadına bakabilir. Kötü bir niyet olmazsa Allah katında mes'ul olmaz."[77] denilmektedir.

Kocanın, ölen karısının yüzüne ve ellerine bakmasında sakınca yoktur.[78]

---

73 Tirmizî.

74 *et-Tefsîrü'l-Kebîr*, 23/203.

75 Ahmed ve Taberanî'nin İbni Mes'uddan.

76 *Fetevâ-yı Hindiyye*, 5/329.

77 el-Mühezzeb, 2/34.

78 İbrahim Halebî, *Halebî Kebîr* 604-605; Bilmen, *İlmihal*, mad. 534 s. 348.

Hayalimize Gelen Görüntüler

Elimizde olmadan aklımıza ve hayalimize gelen görüntülerden sorumlu değiliz. Ancak bunları isteyerek yapmak bizi başka kötülüklere yönlendirebilir ya da ruh hâlimize zarar verebilir. Ayrıca bilerek ve isteyerek bu gibi fantazilerle hayalimizi doldurmak, hayal nimetini yanlış yerde kullanmak anlamına gelecektir.

Kapalı Kadına Bakmak

Kadının eli ve yüzü avret olmadığı için bakmak haram değildir. Ancak şehvetle bakıldığı takdirde haram olur. Burada bakan kişi günah işlemiş olur. İş gereği veya ziyaret nedeni ile kadının yüzüne bakılması haram olmaz.

Kadının Saçı

Kadının saçı avrettir. Bundan dolayı kadının saçına bakmak da haramdır.

Evlenmek İsteyenlerin Bakması

* Evlenmek niyeti ile birbirlerini görmek isteyen kimseler, bazı şartlar dâhilinde birbirlerine bakabilirler. Birbirlerini görmeleri aralarındaki ahenk açısından iyi olacaktır.[79] Evleneceği kimse ile baş başa yalnız kalmamak en önemli şarttır.[80] Bunun için evlenmek düşüncesiyle görüşecek olan tarafların yanında mutlaka üçüncü bir şahıs hazır olmalıdır. Aksi hâlde "halvet" olarak tabir edilen "başbaşa yalnız kalma" söz konusu olur ki, bu durum caiz değildir. Bu görüşmenin içine konuşma, sohbet

---

79 Neseî, *Nikâh* 17.

80 Buharî, *Nikâh* 111

etme, tarafların birbirlerinden talep ve isteklerini dile getirmeleri de mümkündür. Çünkü gerek konuşmadaki tutukluk veya kekemelik, gerekse ses tonu; tarafların düşünce ve kültür seviyeleri daha çok konuşunca açığa çıkar. Evlenmek isteyen kişinin, talip olmadan önce kıza hissetirmeden bakması gerekir. Bundan kızın ve ailesinin haberinin olmaması lâzımdır. Bu şekilde davranmak kızın ve ailesinin şerefi açısından daha uygundur ve böylece psikolojik bir sıkıntıya meydan verilmemiş olacaktır. Eğer kızı beğenirse talip olur, böylece kız da, ailesi de incinmemiş olur. Makul ve tecrübeyle sabit olan görüş de budur. Kızın izni olsun olmasın, bakmanın caiz olduğunu gösteren hadis-i şerifler de bu görüşü teyid etmektedir.[81] Nikâha kadar bundan sonraki görüşmelerde, herhangi yabancı bir kadına bakmada olduğu gibi, şehevî bir duygu taşımamak kaydıyla bakmakta bir mahzurun olmadığı açıktır.

* İnsan, evlenmeye niyet ettiği kadının yüzüne ve ellerine bakabilir. Nitekim bir defasında Ebû Hüreyre, Peygamberimizin yanında bulunurken bir adam gelerek, Ensar kadınlarından birisiyle evlenmek istediğini söyler. Peygamberimiz, "O kadına baktın mı?" diye sorunca, o zat, "Hayır" der. Peygamberimiz tekrar, "Öyleyse git, ona bak, çünkü Ensarın gözlerinde birşey vardır"[82] buyurur.

* Özetlersek, erkek, evlenmek istediği kadına tâlip olduğu zaman ona bakabileceği gibi, evlenme niyeti devam ettiği sürece sayıyı abartmamak kaydıyla daha sonra bakabileceği de anlaşılıyor. Yeter ki; henüz nikâhları yapılmamışken halvette kalmasınlar ve tesettüre riayet etsinler.

---

81 Vehbe Zuhayli, *İslâm Fıkhı Ansiklopedisi*, 9/24.
82 Müslim, *Nikâh* 74.

İki Hadis-i Şerif

Ebû Said el-Hudri'den (radıyallahu anh) şöyle rivayet edilir: "Resûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem), "Yollarda beklemekten ve oturmaktan kaçının." buyurdu. Bunun üzerine biz, "Ya Resûlullah, yollarda işlerimizi konuşmak için duruyoruz." deyince Efendimiz "Madem yollarda oturmaya devam edecekseniz, o hâlde yolun hakkını verin." buyurdu. "Yolun hakkı nedir?" diye sorunca da Allah Resûlü, "Gözleri sakınmak, kimseye eziyet vermemek, verilen selamı almak, iyiliği emretmek ve kötülükten de insanları uzaklaştırmaktır." buyurdu."[83]

Ebû Hüreyre'den rivayet edildiğine göre Allah Resûlü şöyle buyurmuştur:

"Âdemoğluna zinadan nasibi takdir olunmuştur. O buna mutlaka erişir. Gözlerin zinası bakmak, kulakların zinası dinlemek, dilin zinası konuşmak, elin zinası tutmak, ayakların zinası yürümektir. Kalbe gelince o, arzu eder, ister. Üreme organı ise, bunu ya gerçekleştirir, ya da boşa çıkarır."[84]

İslâm'da Kaç Türlü Bakış Vardır?

Dinimizde gözlerimizin bakmasının yasaklanıp yasaklanmadığı şeyler konusunda dört türlü bakışın olduğunu söylememiz mümkündür:

Mendub Bakış

Bu bakış teşvik edilen ve göz nimetini kullanmanın gerektiği hususları içine alır. Yani Allah'ın biz kullarına verdiği göz nimeti

---

83 Buhari ve Müslim.

84 Buhârî, *İsti'zân* 12, *Kader* 9; Müslim, *Kader* 20–21. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, *Nikâh* 43.

bu alanlarda kullanılmalıdır. Bu da ikiye ayrılır: Zahir ve batın mendub bakışlar... Bunları şöyle sıralamak mümkündür:

• Basiret ve dikkatle, tefekkür etmek ve ibret almak için gözü Allah'ın saltanatını gösteren varlığın iç yüzüne yöneltmek bu çeşit bir bakıştır. Bu bakış ile zahiri gözün aralığından batinî sırların kapısını çalmak mümkün olur. Herşeyi muhteşem bir nizam ve intizamla yaratan Allah'ı bilmeye götürür bu bakış. Çünkü bütün bir kâinat insana Allah'ı anlatan kelime ve satırlarla doludur.

Ne güzel söylenmiştir:

Kâinatın satırlarını düşün ve tefekkür et,
Zira onlar sana Celil olan Rab'dan birer mektuptur.

• Âlim, salih ve fazilet ehli kimselerin yüzlerine bakmak da bu tür bir bakıştır. Zayıf bir hadis bile olsa Efendimiz'in şöyle dediği nakledilmiştir: "Âlimin yüzüne bakmak ibadettir."[85] Bundan dolayı sahabe efendilerimiz gözlerini Efendimizin yüzünden hiç çevirmemişlerdir.

• Kur'an-ı Kerim'e yani mushafa bakmak da mendup bir bakıştır. Efendimiz bir keresinde "Gözlerinize ibadetten nasibini verin." demişti. Sahabe efendilerimiz bunun nasıl olacağını sormuş, Efendimiz de şöyle buyurmuştu: "Mushaf'a bakmak, tefekkür etmek ve anlattığı şeylerden de ibret almaktır."[86] Kur'an'ın yanında hadislere bakmanın, onları tefekkür etmenin ve ibret almanın da aynı manada olacağını belirtmek gerekir.[87] Bu hususta Hz. Osman'ın çokça okuyup teemmül ve tefekkür

---

85 Hz. Enes'ten, Deylemî, *müsned*, hadis no: 6867.

86 Ebû Said el-Hudrî'den, Deylemî, Firdevs, hadis no: 352; Gazali, *İhya*, 4/362.

87 Bkz.: Ali b. Atiyye b. Hasan el-Hîtî, *Ahkâmu'n-Nazar* (Arâisu'l-Ğurer ve Ğarâisu'l-Fiker fî Ahkâmi'n-Nazar), s. 48, Daru'l-Kalem ve Dâru'ş-Şamiyye ortak basımı, 1990, Beyrut ve Dımaşk.

ettiğinden dolayı okunamaz hâle geldiği için iki mushafı parçaladığı rivayet edilir.

• Evlenmeyi düşündüğü bir kadının yüz ve ellerine bakmak da mendup bir bakıştır. Hatta bunun hadislerde teşvik edildiği belirtilir.[88] Tabii ki bu bakışın halvet meydana gelmeden olması şarttır. İhtiyaç anında bakmanın tekrarının olabileceği, üç ile buna bir sınır koymanın gerektiği de belirtilmiştir.[89] El ve yüzü haricinde bakmanın sınırı aşmak olduğu da fıkıh kitaplarında anlatılmaktadır.[90]

Mübah Bakış

Avret yerleri haricindeki bütün mübah şeylere bu çeşit bir bakıştır. Altın, gümüş, ipek, yemek ve nimetlere bakmak gibi. Bu husustaki şart da bakılan şeyde bir münkerin olmamasıdır. Altın ve gümüş kaplara, zalim kimselerin eşyalarına ancak hakir görmek ve inkar niyeti ile bakılabilir.[91]

Bir ihtiyaçtan veya bir zaruretten dolayı kadınlara bakmayı mübah gösteren hususlar da şunlardır:

1- Nikah akdi ki evli eşler birbirlerinin bütün bedenine bakabilirler. Avret mahallerine bakmalarının mekruh ve haram olduğuna dair iki görüş de bulunmaktadır. Bunu anlatan hadiste avret yerine bakmanın körlük (kalb gözünün görmemesi) getireceği ifade edilir.[92] Eşi vefat eden erkek, öldükten sonra eşine bakamaz, artık onun için yabancı bir kadın durumuna

88 Tirmizî, *Nikâh*, 3/397; İbn Mace, *Sünen*, 6/69; Nesai, *Sünen* 1/599; Beyhakî, *Sünen-i Kübra*, 7/84.

89 İbn Abidin, 6/370; Muğni, 6/553.

90 İbn Abidin, 6/370; Muğni, 6/553; Tehanevi, *İ'lâüs-Sünen*, 17/382.

91 Ali b. Atiyye b. Hasan el-Hîtî, *Ahkâmu'n-Nazar*, s. 65-66.

92 Hadisin zayıf ve mevzu olduğu ile ilgili bkz.: Şevkani, *Fevaid-i Mecmua*, 127-128; İbnü'l-Cevzî, *Mevzuat*, 2/281-282.

dönüşür.[93] Hanefî âlimler ise ölümün sadece bakışı ve dokunmayı keseceğini belirtirler.[94]

2- Temyiz yaşına ulaşıncaya kadar küçüklük de bakmayı mübah kılan sebeplerdendir. Ferci hariç avret yerleri ile diğer yerleri arasında fark yoktur.

3- Neseb, süt veya akrabalık (musahare) bağıyla birbirlerine mahrem olmak da bakışı mübah kılar. Bu durumda da göbeği ile diz kapağı haricinde bakmak mübahtır.

4- Din ve iffet anlayışları bir olduğu müddetçe aynı cinsten olan insanların birbirlerinin göbek ve diz kapakları arası hariç bakmaları mübahtır. Kâfir bir kadının müslüman kadına veya fasık bir kadının iffetli bir kadına bakması ise mübah değildir.

5- Kölelik de şehvetle olmadıktan sonra göbek ve diz kapağı haricindeki yerlere bakmayı mübah kılar. Fakat âlimlerin çoğu bu meseleyi sedd-i zerai açısından değerlendirmişler ve mefsedeti def etmek için buna olumsuz yaklaşmışlardır.

6- Zaruret ve ihtiyaç durumları da bakışı mübah kılan hususlardandır. Aşağıda anlatılacak bu durumlar için en başta belirtilmesi gereken kıstas, zaruretlerin gerektiği ölçüde bakışı mübah kıldığıdır. Bu ihtiyaç ve zaruretlerin hangi alanlarda olabileceğini şu şekilde ele alalım:

a- Evlenmek için bakmanın hükmü daha önce geçmişti.

b- Eğitim ve öğretim için duyulan bir zaruretten de söz edilebilir. Bu durumda fitneden emin olunduğu müddetçe yüze bakmanın mübah olduğu belirtilir. Bunun için de öğrenilecek şeyin namaz, abdest, gusül, hayız ve nifas gibi vacip şeylerden olması veya sadece bir eğitmenden öğrenilebilecek

---

93 Nevevi, *Mecmû'*, 3/139.
94 Kasani, *Bedaiu's-Sanâi'*, 2/331.

bir sanat eğitimi olması gerekmektedir. Bu hususta imam Nevevî'nin bu fikirlerine[95] karşı çıkanlar olmuş ve perde arkasından da bunları öğrenmenin mümkün olduğu söylenmiştir[96] ki fitne asrında bu tür şeylere daha bir dikkat etmek gerektiği açıktır.

c- Doktorun hastasını tedavi ederken tedavi maksatlı olarak bakmak zorunda kaldığı yerlere bakması da bir zarurettir. Bu durumda öncelikle bayan bir doktorun olup olmadığına bakılır. Varsa bayan doktor tedaviyi yapar. Eğer yoksa "Zaruretler gerektiği ölçüde takdir edilir." prensibi ile hareket edilerek zaruretin gerektirdiği ölçüde adaletli bir doktorun tedaviyi üstlenmesi gerekir. Adaletiyle muttasıf bir doktor varken fasık bir doktorun veya Müslüman doktor bulunuyorken kafir bir doktorun tedavi etmesi doğru değildir.[97]

d- Doğum yaptıran doktorların doğum esnasında kadının fercine ve avret mahalline bakmaları mübahtır.

e- Zina edenleri gören bir kimsenin şahitlik yapması için onların ferclerine bakması mübahtır.

f- Eğer gerekiyorsa ve bir zaruret söz konusu ise doğuma şahitlik yapmak için kadının fercine bakmak mübahtır.

f- Eğer gerekiyorsa ve bir zaruret söz konusu ise süt emzirmeye şahitlik yapmak için kadının göğüslerine bakmak mübahtır. Bu durum için fitneden ve harama düşmekten emin olma şartı getirenler de olmuştur.[98]

---

95 Şirbini, *Muğni'l-Muhtac*, 3/134

96 Şirbini, *Muğni'l-Muhtac*, 3/134; Ali b. Atiyye b. Hasan el-Hîtî, *Ahkâmu'n-Nazar*, s. 88.

97 Ali b. Atiyye b. Hasan el-Hîtî, *Ahkâmu'n-Nazar*, s. 89.

98 Ali b. Atiyye b. Hasan el-Hîtî, *Ahkâmu'n-Nazar*, s. 91.

Haram Bakış

Kötü bir fiile inkâr gözü ile bakılmadıktan sonra o bakış sahibini günahkar yapar. İnkâr gözü ile bakmak demek, işlenen kötü harekete kalben buğzederek, o fiili hakir görerek bakmak demektir.

Haram olan bakışlardan biri fitneden emin olunmadığı durumda şehvetle hemcinslerine bakmaktır.

Kişiye evlenmenin haram olduğu kadınların avret yerlerine, saçlarına hatta tırnaklarına bile bakması haramdır.[99]

Mekruh Bakış

Mekruh olan bakışlar da evli eşlerin birbirlerinin ferclerine bakmaları ve namazda iken gökyüzüne bakmaktır.

Bakmanın Sınırı Nedir?

Erkeğin kendisine yabancı olan kadınla, kadının da kendisine yabancı olan erkekle münasebetinin sınırlarına riayet edilmelidir.

Peki, yasaklanan bu bakışın sınırı ve mahiyeti nedir? Âyette geçen gözleri haramdan sakındırmaktan maksat, gözleri kapatıp başı yere eğerek yürümek değildir. Zaten bu şekilde davranmak da mümkün değildir. Bir insan tâbiî olarak karşılaştığı erkeği ve kadını görür, bakar. Ancak burada anlatılmak istenen husus, karşı cinse şehvetle, cinsî bir duygu besleyerek bakmaktır. Şehvetle bakmanın ölçüsü de, devamlı olarak birkaç sefer bakıp durmaktır. Bu ölçüyü de Efendimiz'den (sallallahu aleyhi ve sellem) öğreniyoruz. Allah Resûlü, bu hususta Hz. Ali'ye şöyle buyurmuşlardır: "Yâ

---

99 Şirbini, *Muğni'l-Muhtac*, 3/134.

Ali, arka arkaya bakma! Birinci bakış hakkındır, fakat ikinci bakışta hakkın yoktur."[100]

Karşı cins insanın gözüne iliştiği zaman, kişinin yapması gereken davranış, bakışını ondan kaçırmasıdır. Başını çevirmesi, gözlerini ondan ayırması ve gerekiyorsa yolunu ve yönünü değiştirmesidir. Aksi takdirde şehvetle bakmak manasına giderek yaklaşacak ve gözlerini ayırmadan bakıp duracaktır.

Fahrüddin Râzi, tefsirinde Tevrat'tan şu cümleyi nakletmektedir: "Harama bakış kalbe şehvet tohumunu eker. Her şehvet de insanda derin hüzünler doğurur."

Kalbe düşen her günah tohumu, müsait zemin bulup yeşerirse insanın manevî hayatını tehlikeye sokar. Bir maneviyat büyüğü olan Zünnûn Mısrî'nin dediği gibi, "Gözleri günahlara kapamak korunmanın en güzel yoludur."

Konu ile ilgili İbnu'l-Kayyim şunları söyler:

"Bakışlar, şehvetin öncüsü ve elçisidirler. Harama bakmaktan korunmak, mahrem yerini korumanın esasıdır. Etrafına serbestçe bakan bir kimse kendisini tehlikeli yollara salmış olur. Bakış aslında insana gelip çatan genel olayların esasını teşkil eder. Çünkü bakış kalpte duyguyu doğurur, bu duygu düşünceyi meydana getirir, düşünce daha sonra şehveti uyandırır, şehvet arkasından iradeyi doğurur, sonra bu güçlenir ve nihayet kesin bir karar hâline gelir, arkasından fiil gerçekleşir. Bunu engelleyecek bir husus olmadığı takdirde bütün bunlar olur. Bundan dolayı şöyle denilmiştir: "Gözü harama karşı korumaya sabretmek, ondan sonrasından gelecek acılara sabretmekten daha kolaydır…"[101]

---

100 Ebû Dâvûd, *Nikâh* 43; Tirmizî, *Edeb* 28.

101 *el-Cevabu'l-Kâfi*, s. 129-130.

Müstehcen Film, Resim, Video İzlemenin veya Bakmanın Günahı Nedir?

İsra Sûresi'nin 32. âyetinde Allah Teâlâ, "Sakın zinaya yaklaşmayın!" buyuruyor. Burada dikkat edilmesi gereken husus; "zina yapmayın" değil "zinaya yaklaşmayın" denmesidir. Buradan hareketle insanı zinaya götüren, şehevî arzularını tetikleyen her türlü resim ve görüntülere bakmanın yasaklandığı açık bir şekilde anlaşılmaktadır. Müstehcen resim veya görüntülere bakmanın âyette ifade edilen sınırlar içinde olduğu pek çok âlim tarafından ifade edilmiştir.

Ahlâkî bozulmaların müstehcene bakışla başlaması, bakışın ısrarıyla gelişmesi, sonra da fiilî günaha dönüşmesi bunu açık bir şekilde göstermektedir. Şunu da ifade etmek gerekir ki gözler gördüğü bir resim veya görüntünün resmini çeker, hafızaya kaydeder ve onu deposunda saklar. Şeytanın ufak bir tetiklemesi ile bu resim ve görüntüler kolay bir şekilde insanı zinaya sürükleyebilir.

Kur'ân-ı Kerim'de geçen "Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar... Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar."[102] ifadesi İmam Şiblî'ye sorulmuş, o da şöyle demiştir: "Baş gözlerini haramlardan, kalp gözlerini Allah'tan başka şeylerden çeksinler."[103]

Evet, gözler müstehcen resim ve görüntülere bakmaktan çekinmeli ki hayaller tertemiz olsun ve zihinler kirlenmekten korunsun. Sadece kafa gözlerini sakınmakla kalınmamalı, haramlar hayallere dahi alınmamalıdır.

Ahlâkî bozulmaların çoğunun harama nazarla başladığı düşünülürse müstehcen resim ve görüntülere bakmanın ne kadar sakıncalı olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

---

102 Nur, 24/30, 31.

103 Elmalı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'ân Dili*, Nur, 24/30.

Bu durum her meslek sahibini mesleğinden de uzaklaştıracak ve kişinin dikkatini, himmetini yoğunlaştıracağı yere toplamaktan uzaklaştıracaktır. Meselâ öğrencinin dersine çalışmasına engel olacak, işçinin işini ihmal etmesine sebebiyet verecek, fikir adamının zihnini meşgul edecektir.

Cinsel anlamda insanları tahrik eden resimlere bakmak, filmleri seyretmek yasak olduğu gibi resim ve film çektirmek, bunları yayınlamak ve pazarlamak da dinimizin izin vermediği haram olan şeylerdendir. Çıplaklığı âdeta normal bir davranış gibi kabul edip görsel iletişim araçları ile bunu sürekli insanların gözleri önüne koyan kurum ve kuruluşlar da büyük bir vebalin içindedir. Cinselliği vesile edinerek reklâm ve pazarlama işini yürütenlerin daha katmerli bir haram içinde olduklarını belirtmek de yanlış olmayacaktır. Çıplaklığı meslek hâline getirip fotomodellik yapanların haram içinde oldukları da açıktır.

İnsanların aile saadetini bozan, büyük bir ahlâkî çözülmeye götüren, şehevî arzuları kamçılayan, gazete, dergi ve televizyondaki görüntülere bakmanın, gerçek vücuda bakmak gibi olmayacağına dair görüşler de vardır.[104] Kimsenin helâl diyemeyeceği, harama götürme riskinden dolayı haram demenin kuvvetle muhtemel olduğu fitne uyaran böyle bir mesele hakkında, gerçek zinaya sebebiyet verebilme ihtimalinden dolayı haram hükmünü vermek en doğru görüş olarak değerlendirilmelidir.

Burada şu hususu belirtmekte de fayda vardır. Çıplaklığın sadece kadından değil erkekten de ortaya çıkması mümkündür. Avret sayılan uzvun açılması ve bakılması, kimden olursa olsun

---

104 Mesela bkz.: *İzahlı Kadın İlmihali*, Asım Uysal - Mürşide Uysal, Uysal Yayınevi, s. 402-403, 2001.

haramdır ve günahtır. Ancak haramlık ve günah en mahrem noktalara yaklaştıkça artar ve ağırlaşır.

Burada değişik yorumlara girmeye gerek yoktur. Yani her ne kadar resim, fotoğraf ve videoların haramlılık derecesi hakkında değişik değerlendirmeler yapılmış olsa da akıl, bu konudaki haramlığın sebebini kavramaktadır. O da gerçek zinaya yaklaştırmasıdır. Hâlbuki Allah (celle celâluhû) zinayı yapmayı değil, yaklaşmayı bile yasaklamaktadır. Bu sebep, çıplak resimlere bakmakta da vardır. Öyleyse bu da o ölçüde mahzurlu olmalıdır."[105]

Basın, televizyon ve internet gibi araçlar, beşeriyete hizmet etmek hususunda en büyük rol oynamaları gerekirken bilakis daha fazla zararlı bir hâle getirilmiştir. Bununla beraber, gazete ve dergilerdeki müstehcen resimler ile televizyondaki açık görüntüler gerçek değil resim ve hayal olduğu için onlara bakmak hakikî kadının vücuduna bakmak gibi haram sayılmaz. Ancak şehvet ile bakan kimse için haram olur. Şunu da unutmamak gerekir ki bu tür görüntü ve resimlere şehvet gayesi dışında bakmak da çoğu zaman mümkün değildir.

Hz. Peygamber'in (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle dediği rivayet edilmiştir:

"Cehennem ehlinden iki sınıf var ki, onları görmedim. (Onlardan biri) ineklerin kuyrukları gibi kamçılarla insanları dövenlerdir. Diğer ikincisi de, giyinik, fakat çıplak olan, kibirlenerek yürüyen, öteki kadınları kendileri gibi olmaya zorlayan ve başları deve hörgücüne benzeyen kadınlardır. Onlar cennete girmeyecekler, onun kokusunu bile alamayacaklar. Hâlbuki onun kokusu şu kadar (500 sene) mesafeden hissedilir."[106]

---

[105] *Sorularla İslamiyet İslam Fıkıh Ansiklopedisi*, "Çıplak Resim" sorusu...

[106] Müslim, *Cennet* 52.

İSTİFADE EDİLEN ESERLER

Abdurrezzak, Ebû Bekr Abdurrezzak İbn Hemmâm (126-211 h.), *el-Musannef*, [Tahkîk: Habîburrahmân el-A'zamî], I-XI, el-Meclisü'l-ilmî, Beyrut, 1403/1983.

Ahmed İbn Hanbel, Ebû Abdillah eş-Şeybânî (164-241 h.), *el-Müsned*, I-VIII, Müessesetü Kurtuba, Mısır, tsz.

Ahmet Şahin, *Sözüm Gençlere*, Cihan Yayınları 2007.

Ali el-Müttakî, Alauddin Ali b. Abdülmelik b. Kadı Han Müttaki el-Hindi, 975/1567, *Kenzü'l-ummâl fî süneni'l-akvâl ve'l-ef'âl*, neşr. Bekri Hayyani, Saffet Saka, 5. bs. – Beyrut, Müessesetü'r-Risâle, 1985/1405.

Âmirî, Ebû Bekir Muhammed b. Abdillah, *Ahkâmu'n-Nazar ile'l-Muharremât*, Dâr-ı İbn Hazm, Beyrut 2003.

Asım Uysal, *İzahlı kadın İlmihali*, Mürşide Uysal, Uysal Yayınevi, 2001.

Bediüzzaman Said Nursî, *Asâ-yı Mûsâ*, Şahdamar Yayınları, İstanbul 2007.

——, *Lem'alar*, Şahdamar Yayınları, İstanbul 2007.

——, *Şuâlar*, Şahdamar Yayınları, İstanbul 2007.

Beyhakî, Ebû Bekr Ahmed b. el-Hüseyin (384-458 h.), *es-Sünenü'l-kübrâ*, I-X, Mektebetü Dâri'l-Bâz, Mekke, 1414/1994.

Bilmen, Ömer Nasuhi (1391/1971), *Büyük İslam İlmihali*, İstanbul, Bilmen Yayınevi, [t.y.].

Buhârî, Ebû Abdillâh Muhammed b. İsmâîl (v. 256 h.), *Sahîhu'l-Buhârî*, I-VIII, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, İstanbul, 1979.

Deylemî, Ebû Şucâ' Şîreveyh b. Şehredâr (445-509 h.), *el-Müsnedü'l-firdevs bi me'sûri'l-hitâb*, [Tahkîk: Muhammed es-Saîd Besyûnî ez-Zağlûl], Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1986.

Ebû Dâvûd, Süleyman b. Eş'as es-Sicistânî (202-275 h.), *es-Sünen*, [Tahkîk: Muhammed Muhsin Abdülhamîd], I-IV, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, İstanbul, tsz.

Ebû Hayyan Endelüsi, Esirüddin Muhammed b. Yusuf Ceyyani, 745/1344, *Tefsirü'l-bahri'l-muhit*, 2. bs., Dârü'l-Fikr, 1983.

Elmalılı Hamdi Yazır (1361/1942), *Hak Dini Kur'ân Dili*, İstanbul, Eser Kitabevi, t.y.

Fahreddin er-Razi, Ebû Abdullah Fahreddin Muhammed b. Ömer 606/1209

Tefsir-i kebir=Mefatihü'l-gayb, çev. Suad Yıldırım ...[ve öte.], Ankara, Akçağ Yayınları, 1988.

Gülen, M. Fethullah, *İnancın Gölgesinde-2*, Nil Yayınları.

——, *Kırık Testi*, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları.

——, *İkindi Yağmurları*, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları.

——, *Ölümsüzlük İksiri*, Gazeteciler ve Yazarlar Vakfı Yayınları.

——, *Sonsuz Nur-1*, Nil Yayınları.

Halebî, Burhaneddin İbrâhim b. Muhammed b. İbrâhim, 956/1549, *Halebi kebir*, Dersaadet, Arif Efendi Matbaası, 1325.

Heysemî, Ali İbn Ebî Bekr (v. 807 h.), *el-Mecmeu'z-zevâid*, I-X, Dâru'r-reyyan li't-türas-Dâru'l-kitabi'l-Arabî, Kahire-Beyrut, 1407 h.

Hîtî, Ali b. Atiyye b. Hasan, *Ahkâmu'n-Nazar (Arâisu'l-Ğurer ve Ğarâisu'l-Fiker fî Ahkâmi'n-Nazar)***,** Daru'l-Kalem ve Dâru'ş-Şamiyye ortak basımı, 1990, Beyrut ve Dımaşk.

İbn Âbidîn, Muhammed Emîn (v. 1258/1842), *Hâşiye Raddi'l-Muhtâr ale'd-Dürri'l-Muhtâr*, I-VIII, Kahraman Yayınları, İstanbul, 1984.

İbn Arabî, Muhammed b. Ali Muhyiddîn (v. 638 h.), *el-Fütûhâtü'l-Mekkiyye*, I-VIII, el-Meclisü'l-a'lâ li's-sekâfe, Kahire, 1403/1983.

İbn Hazm, Ebû Muhammed b. Ali b. Ahmed b. Said ez-Zahiri, 456/1064, *Güvercin gerdanlığı: Sevgiye ve Sevenlere Dair*, trc. Mahmut Kanık, 4. bs. İstanbul: İnsan Yayınları, 1997.

İbn Kesîr, Ebu'l-Fidâ İsmail İbn Ömer İbn Kesîr ed-Dimaşkî (v. 774 h.), *Tefsîru'l-Kur'âni'l-azîm*, I-IV, Dâru'l-fikr, Beyrut, 1401 h.

İbn Kudame, Ebû Muhammed Muvaffakuddin Abdullah b. Ahmed (620/1223), *el-Mugni*, Kahire, Mektebetü'l-Cumhuriyyeti'l-Arabiyye, [t.y.]

İbni Hacer el-Heytemî, Ebü'l-Abbas Şehabeddin Ahmed (v. 973 h.), *"ez-Zevacir An İktiraf'il-Kebair" İslam'da Helâller ve Haramlar "Büyük Günahlar"* Kayıhan Yayınevi, İstanbul, 1981.

İbnü'l-Cevzî, Ebu'l-Ferec Abdurrahman İbn Ali İbn Muhammed (508/510-597 h.), *Kitâbü'l-mevzuat*, Dârü'l-Fikr, 1983.

Kâsânî, Alâüddîn (v.587 h.), *el-Bedâiu's-sanâi'*, I-VII, Dâru'l-kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1982.

Kurtubî, Muhammed b. Ahmed b. Ebû Bekr b. Ferah (v. 671/1273 h.), *el-Câmi' li ahkâmi'l-Kur'ân*, I-XX, Dâru'ş-şa'b, Kahire, 1372 h.

Metin Karabaşoğlu, Zafer dergisi, Ekim 2001 sayı: 295

Mizzî, Yusuf b. ez-Zekî Abdurrahmân (654-742 h.), *Tehzîbü'l-Kemâl*, I-XXXV, Müessesetü'r-risâle, Beyrut, 1400/1980.

Muhtar Şahanov, *Uygarlığın Yanılgısı* (Asırlık Töreler Hakkında Ağıt), çev. Ayşe Yılmaz, İmdat Yılmaz, İstanbul, 2002.

Münzirî, Abdülazîm b. Abdi'l-Kaviyy (v. 581-656), *et-Terğîb ve't-terhîb*, I-IV, Dâru'l-kütübi'l-ilmiyye, Beyrut, 1417.

Müslim, Ebu'l-Hüseyin el-Haccâc en-Neysâbûrî (206-261 h.), *Sahîhu Müslim*, I-V, Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut, tsz.

Nesâî, Ebû Abdirrahmân Ahmed b. Şuayb (215-303 h.), *es-Sünen*, [Tahkîk: Abdülfettah Ebû Gudde], I-VIII, Mektebetü'l-matbûâti'l-İslâmiyye, Halep, 1406/1986.

Saliha Turan, *İnternet Ağında Çocuğum*, Gülyurdu Yayınları, İzmir 2008

Sorularla İslamiyet İnternet Sitesi

Suyûtî, Abdurrahman b. el-Kemâl Celâleddîn (v. 911 h.), *ed-Dürru'l-mensûr*, I-VIII, Dâru'l-fikr, Beyrut, 1993.

Şevkânî, Muhammed İbn Ali İbn Muhammed (1173-1250 h.), *el-Fevâidü'l-Mecmûa fi'l-ehâdîsi'l-mevdûa,* [Tahkîk: Abdurrahmân b. Yahyâ el-Muallimî el-Yemânî], el-Mektebu'l-İslâmî, Beyrut, 1392 h.

Şirâzî, Ebû İshak Cemaleddin İbrahim b. Ali b. Yusuf, *el-Mühezzeb fî Fıkhi'l-İmam eş-Şâfiî*, I-II, Dâru'l-fikr, Beyrut, tsz.

Şirbinî, Şemseddin Hatib Muhammed b. Ahmed Kahiri Şafii, 977/1570, *Mugni'l-muhtac ila ma'rifeti meani elfazi'l-Minhac*, tahkîk: Ali Muhammed Muavvaz, Adil Ahmed Abdülmevcud, Beyrut, Darü'l-Kütübi'l-ilmiyye, 2006/1427.

Taberânî, Ebu'l-Kâsım Muhammed b. Ahmed (v. 360 h.), *el-Mu'cemül-kebîr*, [Tahkîk: Hamdi b. Abdilmecîd es-Selefî], I-XX, Mektebetü'l-ulûm ve'l-hikem, Musul, 1404 h.

Taberî, Muhammed İbn Cerîr İbn Yezîd İbn Hâlid (224-310 h.), *Câmiu'l-beyân fî tefsîri'l-Kur'ân*, I-XXX, Dâru'l-fikr, Beyrut, 1405 h.

Tebrizî, Ebû Abdullah Veliyyüddin Muhammed b. Abdullah, 741/1340, *Mişkâtü'l-Mesâbîh*, thk. Muhammed Nasırüddin Elbani, Dımaşk: el-Mektebetü'l-İslâmiyye, 1961/1380

Tehanevî, Zafer Ahmed, *İ'laü's-Sünen*, 3. bs., İdaretü'l-Kur'ân ve'l-Ulumi'l-İslâmiyye, Karaçi 1415.

Tirmizî, Ebû Îsâ Muhammed b. Îsâ (209-279 h.), *el-Câmiu's-Sahîh*, I-V, Dâru ihyâi't-türâsi'l-Arabî, Beyrut, tsz.

Vehbe Zuhayli, *İslam Fıkhı Ansiklopedisi*, çev. Ahmet Efe ...[ve öte.], red.

Hamdi Arslan, İstanbul, Risale Yayınları, 1994.

——, *Tefsirü'l-Münir*, tercüme Hamdi Arslan...[ve öte.]., İstanbul : Bilimevi Basım Yayın Ltd., 2003.

Zemahşeri, Ebü'l-Kasım Carullah Mahmûd b. Ömer b. Muhammed (538/1144), *el-Keşşaf an hakaikı gavamizi't-tenzil ve uyuni'l-ekavil fî vücuhi't-te'vil*, tashih, Mustafa Hüseyin Ahmed, Kahire: Matbaatü'l-İstikame, 1365/1947.